ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ : ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΕΤΟΣ 22ον | ΑΘΗΝΑΙ | ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1908 | ΑΡΙΘΜΟΣ 939

ΠΡΟΣ ΤΑΣ κ. κ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΡΙΑΣ ΜΑΣ

ΤΟ ΝΕΟΝ ΜΑΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΗΝ ΠΡΟΟΔΟΝ ἑνὸς λαοῦ θὰ τὴν ἐννοήσετε ἀπὸ τὰς γυναῖκας του. Αὐτὸ εἶναι ἀξίωμα παλαιὸν καὶ ἐντελῶς ἀλάνθαστον. Καὶ φυσικὰ διὰ τὸν κοινωνιολόγον ὁ ὁποῖος θὰ θελήσῃ νὰ μελετήσῃ πόσον ἐπροοδεύσαμεν ὡς φυλὴ καὶ ὡς ἔθνος, τὸ ἀξίωμα αὐτὸ θὰ ἀποτελέσῃ τὴν βάσιν τῶν μελετῶν του.

Λοιπὸν αἱ Ἑλληνίδες ἐπροόδευσαν τόσον κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, ὥστε ἡ ἰδική των μόρφωσις καὶ ἀνάπτυξις νὰ δώσῃ ἕνα ἱκανοποιητικὸν μέτρον προόδου καὶ μορφώσεως αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, αὐτῆς τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς;

Καὶ πῶς θὰ σφυγμομετρήσῃ ὁ μελετητὴς τῆς χώρας μας, εἴτε ἰδικός μας εἴτε ξένος τὴν πρόοδον τῶν γυναικῶν τῆς Ἑλλάδος; Πῶς θὰ εἰμπορέσῃ νὰ κρίνῃ ἀμεροληπτως καὶ νὰ κανονίσῃ μὲ δικαιοσύνην τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν δικαιούμεθα νὰ κατέχωμεν ὡς φυλὴ μεταξὺ τῶν ἄλλων λαῶν;

Αἱ στατιστικαὶ εἰς τὸν τόπον μας εἶναι πράγματα πολὺ παρημελημένα. Ἠμπορεῖ αἴφνης μὲ τὴν τελευταίαν τῶν κατοίκων ἀπογραφὴν νὰ εἰξεύρωμεν πόσαι γυναῖκες ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ πόσαι μεταξὺ αὐτῶν εἰξεύρουν γράμματα. Ἀλλὰ τὶ γράμματα ξέρουν, τὸ πρᾶγμα θὰ εἶναι δύσκολον νὰ ἐξακριβωθῇ.

Τὰ Ἑλληνικὰ σχολεῖα ἐν γένει δὲν κάμνουν στατιστικάς. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἔκαμναν, τί μὲ τοῦτο; Θὰ μᾶς ἐμάνθαναν, ἴσως, ὅτι τὸ ἕνα πέμπτον τοῦ γυναικείου πληθυσμοῦ τῆς χώρας ξεύρει ἀνάγνωσιν, τὸ ἕνα τριακοστὸν ἐσυμπλήρωσε τὸ δημοτικὸν σχολεῖον καὶ τὸ ἕνα ἑκατοστὸν ἔχει δίπλωμα τοῦ Ἀρσακείου.

Ἀλλ' οἱ ἀριθμοὶ αὐτοὶ τῶν διδασκαλισσῶν καὶ τῶν γυναικῶν ποῦ ξέρουν γράμματα εἰμποροῦν νὰ μᾶς δώσουν καὶ τὸ μέτρον τῆς μορφώσεως τῶν Ἑλληνίδων; Καὶ τὸ σχολεῖον εἰς τὴν Ἑλλάδα προετοιμάζει ἄρα γε ἀρκετὰ τὸ ἔδαφος διὰ μίαν πραγματικὴν μόρφωσιν, εἴτε τῶν ἀνδρῶν, εἴτε τῶν γυναικῶν!

Ἐν γένει εἶναι παρατηρημένον ὅτι αἱ

πραγματικῶς ἀνεπτυγμέναι γυναῖκες εἶναι περισσότερον δημιουργήματα τοῦ ἑαυτοῦ των, τῆς ἰδιαιτέρας μελέτης καὶ ἐργασίας των παρὰ τῆς προπαρασκευῆς τοῦ σχολείου. Τὸ σχολεῖον μὲ τὰ σχολικὰ προγράμματα του ἀμελεῖ τὰ οὐσιώδη καὶ διδάσκει τὰ περιττά.

Ἀποτέλεσμα: κούρασις καὶ ἐξάντλησις πνευματική, χωρὶς κανένα πρακτικὸν ἀποτέλεσμα, καμμίαν πραγματικὴν μόρφωτικὴν ἀνάπτυξιν.

Συμπέρασμα : Γυναῖκες ποῦ ξέρουν γράμματα πολλαί. Γυναῖκες ἀνεπτυγμέναι καὶ μορφωμέναι, εἴτε ὡς Ἑλληνίδες, εἴτε ὡς μέλη μιᾶς κοινωνίας μὲ ὑψηλὰς κληρονομικὰς παραδόσεις, εἴτε ὡς ἄνθρωποι ἔχοντες ἀνάγκην πρακτικῶν γνώσεων διὰ τὸν προορισμόν των εἰς τὴν ζωὴν πολὺ ὀλίγαι.

Αὐτὸ διὰ τὴν μεγάλην πλειονοψηφίαν, διὰ τὰς γενικότητας. Τώρα ὑπάρχουν καὶ αἱ ὀλίγαι πραγματικῶς μορφωμέναι, αἱ γλωσσομαθεῖς, αἱ ὁποῖαι θὰ ζητήσουν ἀπὸ τὴν ξένην γλῶσσαν, ἀπὸ τοὺς ξένους δασκάλους, ἀπὸ τὸ ξένον βιβλίον, ἀπὸ τὸ ξένον περιοδικὸν τὴν μόρφωσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν καλλιέργειαν τοῦ αἰσθήματος τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ὡραίου. Αἱ ὀλίγαι αὐταὶ δίδουν τόσον τελείως καὶ καλὰ τὸ μέτρον τῆς ἀναπτύξεως, εἰς τὸ ὁποῖον εἰμπορεῖ νὰ φθάσῃ μία Ἑλληνίς, ὥστε οἱ ξένοι οἱ ἐπισκεπτόμενοι τὸν τόπον μας δὲν διστάζουν νὰ συγκρίνουν τὰς Ἑλληνίδας μὲ τὰς περισσότερον ἀνεπτυγμένας γυναῖκας τοῦ κόσμου. Ἐν συγκρίσει δὲ μὲ τοὺς ἄνδρας, ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν αὐτὴν καὶ τὴν ἀντίληψιν τοῦ καλοῦ, παρ' ὅλων ἀναγνωρίζεται ἡ γυναικεία ὑπεροχή.

Ἀλλ' εἶναι ὀλίγαι, πολὺ ὀλίγαι αἱ γυναῖκες αὐταί. Καὶ προκαλοῦν φυσικὰ τὸν θαυμασμὸν τῶν ξένων, διότι εἰξεύρουν καὶ παρακολουθοῦν τὴν φιλολογίαν των, διότι ἔχουν ὡρισμένας γνώμας καὶ ἰδέας περὶ τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ ξένου συγγραφέως, κλασσικοῦ ἢ νεωτέρου, διότι ὁμιλοῦν τελείως τὰς γλώσσας των καὶ διότι ἀκριβῶς ἔχουν τὸ τέλειον βερνίκωμα μιᾶς ξένης ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀνατροφῆς, ἀντὶ τῆς Ἑλληνικῆς, τὴν ὁποίαν οὔτε τὸ σχολεῖον μας, οὔτε τὰ βιβλία μας, οὔτε οἱ παιδαγωγοί μας δίδουν ἐπαρκῶς.

Τὸ σχολεῖον μας μάλιστα καὶ τὰ βιβλία μας, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, κάθε ἄλλο ἐπιδιώκουν καὶ κατώρθωσαν ὡς τώρα παρὰ τὴν ἀγάπην πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν μελέτην. Τὸ κοπάνισμα τῶν ἀρχαίων καὶ οἱ ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν γραμματικοὶ καὶ συντακτικοὶ κατασπαραγμοί των μᾶς κάμνουν νὰ τοὺς ἀηδιάζωμεν· τοὺς νεωτέρους δὲν τοὺς γνωριζομεν, δὲν θέλωμεν νὰ τοὺς γνωρίσωμεν, διότι δὲν εἶναι ἀρχαῖοι. Καὶ πᾶν μὴ ἀρχαῖον καὶ μὴ ἄχρηστον καὶ ἀκατάληπτον περιφρονεῖται ὡς χυδαῖον καὶ ἀγράμματον.

Μὲ τὰς ἀρχὰς αὐτὰς σχολεῖον, δάσκαλος καὶ κοινωνία ἔχουν συνομώσει κατὰ τῆς Ἑλληνικῆς μορφώσεως, καὶ αἱ Ἑλληνίδες εἰς τὴν μεγάλην πλειονότητα, ἂν καὶ ἐξυπνότεραι ἀπὸ τὰς γυναῖκας ὅλων τῶν λαῶν τῆς Ἀνατολῆς ὑστεροῦν πολὺ εἰς μίαν μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν, εἰς τὴν ὁποίαν μόνον διὰ τῶν γυναικῶν ἠμπόροῦσε νὰ ἀναβαπτισθῇ ἡ φυλή μας ὁλόκληρος.

Ἡ «Ἐφημερὶς τῶν Κυριῶν», ὅταν ἐξεδόθη πρὸ εἴκοσι καὶ ἑνὸς χρόνων ἀνέγραψεν εἰς τὸ πρόγραμμά της τὴν μόρφωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν Ἑλληνίδων, καὶ τὴν ἀφύπνησίν των εἰς κάθε νέαν ἰδέαν προόδου καὶ δράσεως.

Τακτικὰ καὶ συστηματικὰ εἰργάσθη καὶ καὶ δὲν παρῆλθεν ἑβδομάς, κατὰ τὰ μακρὰ αὐτὰ εἴκοσι ἕνα χρόνια, χωρὶς ἡ «Ἐφημερὶς τῶν Κυριῶν» νὰ μὴ ἔφερεν εἰς τοὺς κύκλους τῶν ἀναγνωστριῶν της τὴν μελέτην ἑνὸς νέου ζητήματος, παρμένου ἀπὸ τὴν καθημερινὴν ζωήν.

Ἡ ἀρθογραφία της τῆς ἐξησφάλισε θέσιν ζηλευτὴν εἰς τὴν σημερινὴν δημοσιογραφικὴν κίνησιν τοῦ κόσμου, δὲν ἀφῆκε δὲ ζήτημα ἀναγόμενον εἰς τὸν κύκλον τῆς γυναικός, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἐμελέτησε, καὶ εἰς τὸ ὁποῖον νὰ μὴ ἐξῆρε τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἐκπολιτιστικὴν δρᾶσιν τῆς γυναικός. Εἰργάσθη, ἠγωνίσθη, ἐφώναξεν, ἐκήρυξεν, ἐσάλπισεν ὡραῖα σαλπίσματα ἀναστάσεως καὶ τὸ ἔργον της ἄνοιξε νέους δρόμους καὶ νέους ὁρίζοντας διὰ τὰς Ἑλληνίδας γυναῖκας.

Ἕνα πρᾶγμα μόνον δὲν εἰμπόρεσε νὰ κάμῃ συστηματικῶς. Νὰ ἀναλάβῃ αὐτὴ καὶ συμπληρώσῃ ὅλα τὰ κενά, καὶ ὅλας τὰς ἐλλείψεις τῆς γυναικείας ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀνατροφῆς. Νὰ γίνῃ διὰ τὴν γυναῖκα τὸ Ἐγκυκλοπαιδικὸν Περιοδικόν, τὸ ὁποῖον νὰ τὴν παραλαμβάνῃ ἀπὸ τὸ σχολεῖον καὶ νὰ τὴν καταρτίζῃ τελείως ἀνεπτυγμένην διὰ τὴν ζωήν.

Αὐτὸ προτίθεται νὰ κάμῃ συστηματικῶς σήμερον. Διὰ νὰ τὸ ἐπιτύχῃ ὑποβάλλεται εἰς θυσίας μεγάλας, εἰς κόπους καὶ φροντίδας, τὰς ὁποίας αἱ ἀναγνώστριαί της θὰ ἐκτιμήσουν καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἐλπίζει ὅτι θὰ θελήσουν νὰ τὴν βοηθήσουν.

Τὸ σχῆμα τὸ ὁποῖον λαμβάνει ἀπὸ σήμερον τὴν μεταθέτει ἀπὸ τὴν ἁπλῆν τάξιν τῆς Ἐφημερίδος, τοῦ τυπωμένου δηλ. φύλλου χαρτοῦ, εἰς σύγγραμμα, εἰς βιβλίον καλλιτεχνικῶν, φιλολογικῶν καὶ κοινωνικῶν γνώσεων, τὸ ὁποῖον νὰ ἔχῃ τὴν θέσιν του εἰς κάθε γραφεῖον καὶ σπουδαστήριον καὶ βιβλιοθήκην.

Ἡ συνεργασία τῶν ἐπιφανεστέρων γυναικῶν καὶ ἀνδρῶν τοῦ κόσμου, τὴν ὁποίαν ἐξησφάλισε, ἐπιτρέπει νὰ διαθέσῃ ὡρισμένην σελίδα διὰ κάθε κύκλον γνώσεων, τὰς ὁποίας ὀφείλει νὰ κατέχῃ πᾶς ἄνθρωπος. Θὰ ὑπάρχῃ λοιπὸν εἰδικὴ σελὶς πρωτίστως διὰ τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ ποίησιν νεωτέραν καὶ ἀρχαίαν.

Σελὶς διὰ τὰ ἐκλεκτότερα ἔργα τῆς ξένης φιλολογίας καὶ Τέχνης.

Ἀρθογραφία τακτικὴ ὡς καὶ κατὰ τὸ παρελθόν, ἀναγομένη εἰς τὸν κύκλον τῶν γυναικείων ζητημάτων. Σελὶς οἰκοκυρειοῦ, ὑγιεινῆς, κουζίνας καὶ πρακτικῶν γνώσεων εἰδικῆς διακεκριμένης συνεργάτιδος.

Σελὶς παιδικῆς ἀνατροφῆς καὶ παιδικῆς φιλολογίας καὶ τέχνης, γραμμένη ἀπὸ καλοὺς καὶ γνωστοὺς εἰδικοὺς συγγραφεῖς, εἰς τρόπον ὥστε καὶ τὰ παιδιὰ ἀδιακρίτως ἡλικίας καὶ φύλου νὰ εὑρίσκουν κάτι τερπνὸν καὶ ὠφέλιμον.

Σελὶς φεμινιστικὴ καὶ γυναικείας δράσεως καὶ προόδου. Σελὶς ἐπιστημονικῆς, φιλολογικῆς καὶ κοσμικῆς ζωῆς καὶ ἐθιμοτυπίας διὰ τοὺς ἄνδρας.

Σελὶς ταξειδίων καὶ μελετῶν εἰδικῶν μας καὶ ξένων λαῶν, τόπων, ἐθίμων καὶ ἠθῶν.

Σελὶς τῆς συγχρόνου πνευματικῆς καὶ κοινωνικῆς κινήσεως τοῦ κόσμου ὅλου, μετὰ κριτικῆς βιβλίων θεάτρου κλ.

Σελὶς συρμῶν γυναικείων, παιδικῶν καὶ ἀνδρικῶν.

Σελὶς εἰδικὴ δι' ἐρωτήσεις τῶν ἀναγνωστῶν καὶ ἀναγνωστριῶν μας, εἰς τὰς ὁποίας θὰ παρέχεται πᾶσα πληροφορία εἴτε διὰ τῆς Ἐφημερίδος, εἴτε καὶ ἰδιαιτέρως ὑπὸ εἰδικοὺς ὅρους.

Εἰκόνες καλλιτεχνικαὶ καὶ ἐπίκαιροι θὰ συνοδεύουν τὰς διαφόρους μελέτας καὶ σχέδια συρμῶν τὴν σχετικὴν περὶ συρμῶν, σχεδίων καὶ κεντημάτων σελίδα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΩΡΙΤΗΣ

Ἐὰν ἠμποροῦσε νὰ λεχθῇ διὰ τὰς βιβλιοθήκας ὅτι λέγεται διὰ τοὺς ποιητάς, θὰ ἐχαρακτηρίζαμεν τὴν τελευταίαν ἔκδοσιν τῶν ἔργων καὶ τῆς ζωῆς τοῦ Ἀριστ. Βαλαωρίτου ὡς τὸ κύκνειον ᾆσμα τῆς βιβλιοθήκης Μαρασλῆ, ἢ μᾶλλον τὸ κύκνειον ἔργον της.

Καὶ τὸ μόνον ἴσως, ἢ τοὐλάχιστον ἀπὸ τὰ πολὺ ὀλίγα, τὰ ὁποῖα ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὸν σκοπὸν μιᾶς βιβλιοθήκης Ἑλληνικῆς, ἡ ὁποία, φυσικά, ὤφειλε νὰ καταστήσῃ πρωτίστως γνωστὴν τὴν Ἑλληνικὴν φιλολογίαν καὶ ποίησιν, καὶ προσιτὴν εἰς τὸ πολὺ κοινὸν μὲ ἐκδόσεις ἁπλᾶς καὶ εὐθηνάς.

Δυστυχῶς ἡ Μαράσλειος βιβλιοθήκη εἰργάσθη μὲ ἄλλο πρόγραμμα ἢ μᾶλλον χωρὶς πρόγραμμα. Καὶ δι' αὐτὸ ἡ ἔκδοσις τῶν ἔργων, ἐμμέτρων καὶ πεζῶν τοῦ Ἀρ. Βαλαωρίτου, ἡ ὁποία ἐκυκλοφόρησεν αὐτὴν τὴν ἑβδομάδα ἔκαμε τόσην ἔκπληξιν καὶ ἐπροξένησε τόσην χαρὰν εἰς ὅλον τὸν Ἀθηναϊκὸν κόσμον.

Καὶ ἡ ἔκπληξις καὶ ἡ χαρὰ αὐτὴ εἶναι ἐντελῶς δικαιολογημένη. Ὁ Ἀριστοτέλης Βαλαωρίτης εἶναι μία μεγάλη ἰσχυρά, καὶ συμπαθὴς ποιητικὴ φυσιογνωμία τῆς χθεσινῆς γενεᾶς. Εἶναι ἴσως ὁ μόνος Ἕλλην ποιητής, ὁ ὁποῖος μαζὴ μὲ τὸν Σολωμὸν ἐνε-

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΛΑΩΡΙΤΗΣ

βάθυνε περισσότερον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ψυχὴν καὶ ἀπὸ τοὺς εὐγενεστέρους αὐτῆς παλμοὺς ἤντλησεν ὅλην τὴν ἔμπνευσιν τοῦ μεγάλου ποιητικοῦ του ἔργου.

Εἶναι ὁ ποιητής, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἐποχήν του ἐννόησε περισσότερον καὶ καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλον ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ μοῦσα δὲν ἠμποροῦσε νὰ παρουσιάζεται ψυμιθιωμένη καὶ μὲ τεχνητὴν γλῶσσαν, ἀλλ' οὔτε νὰ διερμηνεύῃ ἀληθινὰ αἰσθήματα, ἐὰν δὲν μιλοῦσε τὴν φυσικὴν καὶ ζωντανὴν γλῶσσαν τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Καὶ δι' αὐτὸ εἶναι, ἴσως, ὁ μόνος Ἕλλην ποιητής, τοῦ ὁποίου οἱ στίχοι εἶχαν τὴν δημοτικότητα τῶν κλέφτικων τραγουδιῶν καὶ οἱ ὁποῖοι ἐκυκλοφόρησαν καὶ κυκλοφοροῦν ἀκόμη ὡς τώρα καὶ εἰς τὰ μέγαρα τῶν πλουσίων καὶ εἰς τὰ σπιτάκια τῶν πτωχῶν.

Εἰς τὰ ποιήματα τοῦ Βαλαωρίτου ζωντανεύεται ἡ ἀρματολικὴ ζωὴ τῶν κλεφτῶν τῆς Ἑλληνικῆς μας ἀναγεννήσεως καὶ εἰς τὰ ἐπικοδραματικὰ ἔργα του ὅλον τὸ τραγικὸν μεγαλεῖον τῶν τρομοκρατημένων χρόνων τοῦ Σουλίου καὶ τῆς Ἠπείρου. Ὁ θαυμασμός του πρὸς τὰ παλληκάρια μας, πρὸς τοὺς ἀγῶνας των καὶ τὸν ἡρωϊσμόν των καὶ τὸ μῖσος ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ τοῦ ἐνέπνευσαν στίχους καὶ ἔπη χρωματισμένα μὲ δύναμιν τόσην, ὥστε νὰ ταξινομηθοῦν ἀπὸ τὸν λαόν, τὸν εἰλικρινῆ αὐτὸν κριτήν, εἰς τὴν ἰδίαν σειρὰν μὲ τὰ κλέφτικα τραγούδια.

Εἰς τὴν Κυρὰ Φροσύνην του ὁ Βαλαωρίτης ἔβαλεν ὅλην τὴν ἀλήθειαν τῆς ποιητικῆς ψυχῆς του, ἡ ὁποία ἦτο ἁπλῆ καὶ μεγάλη καὶ δι' αὐτὸ ἡ Κυρὰ Φροσύνη του θὰ μείνῃ ὡς ἔργον κλασικὸν διὰ τὴν ἁπλότητα καὶ πλαστικότητα τοῦ στίχου καὶ τὴν τραγικότητα τῆς πλοκῆς.

«Ἐπέσανε τὰ Γιάννενα σιγὰ νὰ κοιμηθοῦνε
«Ἐσβύσανε τὰ φῶτα τους, ἐκλείσανε τὰ μάτια,
«Ἡ μάνα σφίγγει τὸ παιδὶ βαθειὰ στὴν ἀγκαλιά της
«Γιατ' εἶναι χρόνοι δίσεκτοι καὶ τρέμει μὴ τὸ χάσῃ...

Καὶ εἰς τὴν θαυμασίαν περιγραφήν του διὰ τὸ ἄτι τοῦ Ἀλῆ πασσᾶ

«Ἀκούει τὸν πόλεμο καὶ χλημητάει
«Τ' αὐτιά του τέντωσε, ἄγρια τηράει.
«Ὁλόρθη ἡ χαίτη του, ὁλόρθη ἡ ὀρά,
«Λιγάει τὸ σῶμα του 'σὰν τὴν ὀχιά
. . . . . .
«Ὁ Λάμπρος τῶβλεπε κι' ἀπὸ τὴ ζήλεια
«Κρυφὰ ἀναστέναξε, δαγκάει τὰ χείλια,
«Ἄτι περήφανο νὰ σεῖχα 'γὼ
«Μέσα στὰ Γιάννενα ἤθελα μπῶ.

Ἡ μεγάλη δύναμις τοῦ ποιητοῦ γίνεται περισσότερον αἰσθητὴ εἰς τὴν μετάφρασιν τοῦ μεγίστου τῶν ποιητῶν τῆς Δύσεως, τοῦ νεωτέρου Ὁμήρου τῆς Ἰταλίας, τοῦ ἀθανάτου Δάντου, τὸν ὁποῖον ἀποδίδει τελείως.

Καὶ δι' αὐτὸ σήμερον μεταφέρομεν ἐδῶ τὴν σκηνὴν τοῦ Οὐγολίνου εἰς τὴν Κόλασιν, τοῦ δυστυχισμένου αὐτοῦ πατέρα, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν μανίαν τῆς πείνας του, σπαράζει καὶ καταβροχθίζει τὰ πτώματα τῶν ἀπὸ πεῖναν πεθαμένων εἰς τὴν φυλακὴν παιδιῶν του.

Μὲ τὴν δημοσίευσιν αὐτὴν αἱ ἀναγνώστριαί μας γνωρίζουν συγχρόνως καὶ ἕνα ἀπὸ τὰ δυνατώτερα ἀσματα τῆς Κολάσεως τοῦ Δάντου, ὁ ὁποῖος μόνον μὲ τοὺς μεγαλειτέρους τραγικοὺς τῆς ἰδικῆς μας ἀρχαιότητος ἠμπορεῖ νὰ συγκριθῇ.

ΤΟ ΤΡΙΑΚΟΣΤΟΝ ΤΡΙΤΟΝ ΑΙΣΜΑ ΤΗΣ

ΚΟΛΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΑΝΤΟΥ

La bocca solevò dal fiero pasto.

Τὰ δόντια του ἐξεκάρφωσεν αὐτὸς ὁ κολασμένος
Ἀπὸ τὴν κάρα τὴ φριχτή, πῶτρωγε λιμασμένος.
Τὰ λερωμένα χείλη του σφογγίζει 'στὰ μαλλιὰ
Κι' ἀρχίζει ν' ἀποκρένεται μὲ φοβερὴ μιλιά
«Θέλεις ν' ἀοίξω μιὰ πληγή, ὁπ' ἀπὸ τόσους χρόνους
Κρατῶ κλεισμένη 'ς τὴν ψυχή, καὶ νὰ ξυπνήσω πόνους,
Ποῦ μοῦ δαγκοῦν τὰ σωθηκὰ καὶ πρὶν τοὺς ξεφωνήσω;
Τέτοιο φαρμάκι ἀγνώριστο γιατί θέλεις νὰ χύσω;
Ἀλλ' ἂν θὰ γίνῃ ἡ ἀνήκουστη, ἡ μαύρη μου ἱστορία
Σπόρος νὰ δώσῃ γιὰ καρποὺς κατάραις κι' ἀτιμία
Εἰς τὸν προδότη, π' ἄκοπα τρώγω 'ς αὐτὴν τὴν ἄκρη,
Θὰ τὴν ξεθάψω ἀπ' τὴν καρδιὰ κι' ἂς τὴν ποτίσω δάκρυ.
Ποιὸ εἶσαι σὺ δὲν τὸ ρωτῶ, οὔτε ζητῶ νὰ μάθω
Ποιὸς τάχα νὰ σ' ὠδήγησε κάτου 'ς αὐτὸν τὸ βάθο.
Ἀλλὰ σ' ἀκούω καὶ φαίνεσαι ὅτ' εἶσαι Φλωρεντῖνος.
Ὡς τόσο μάθε ὅτ' εἶμαι ἐγὼ ὁ κόμης Οὐγολῖνος.
Κι' αὐτὸς ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ῥογγέρης ὁ Πιζᾶνος
Τώρα θ' ἀκούσῃς τί χρωστᾷ σ' ἐμένα αὐτὸς ὁ πλάνος.
Τὸ πῶς ἐγὼ ἐμπιστεύθηκα 'ς τὴν ἄτιμη ψυχή του
Καὶ πῶς ἐξεγελάστηκα μὲ τὴν πλαστὴ ἀρετή του,
Πῶς προδομένος ἔπεσα 'ς τ' ἀνιερό του χέρι
Καὶ πῶς ἐθανατώθηκα, ὅλος ὁ κόσμος ξέρει
Ἀλλὰ κάνεις δὲν ἄκουσε, κρύβει βαθὺ σκοτάδι
Τὸ φόνο, πωὔρηκε γιὰ μέ, πῶς μ' ἔστειλε 'ς τὸν Ἅδη.
Αὐτὸ θὰ μάθῃς καὶ θὰ ἰδῇς τ' εἰν' τὸ παράπονό μου
Μέσα 'ς τὴ μαύρη φυλακή, π' ἀπὸ τὸ θάνατό μου
Τῆς πείνας πῆρε τ' ὄνομα, στενόχωρη θυρίδα
Ἄφινε κ' ἔφθαν' ὡς ἐμὲ φωτὸς κάμμιὰν ἀχτίδα.
Ἐκεῖθεν εἶχα ὁ δύστυχος πολλαὶς φοραὶς μετρήσει
Τὴν ἀλλαγὴ τοῦ φεγγαριοῦ πρωτοῦ νὰ μὲ ξαφνίσῃ
Ἕν' ὄνειρο παράξενο ποῦ φώτισε τὸ νοῦ μου
Καὶ μῶδειξε τὴ μοῖρά μου καὶ τὴ βουλὴ τοῦ ἐχθροῦ μου
Μοῦ φάνηκε 'ς τὸν ὕπνο μου αὐτὸς ἐδ' ὁ προδότης
Σὰν ἀρχηγὸς πολεμιστής, ὄχι ποτὲ δεσπότης,
Ποῦ κυνηγοῦσε κ' ἔσπρωχνε τυφλὰ τὴ συντροφιά του
Ἔνανε λύκο πῶφευγε μὲ τὰ λυκόπουλά του
Νὰ πιάσῃ ἐπάνω 'ς τὸ βουνὸ πωλόρθο δὲν ἀφίνει
Σ' τὴ Λούκκα ἡ Πίζα ἐλεύθερη ματιὰ ποτὲ νὰ δίνῃ.
Ἔτρεχ' αὐτὸς μὲ φλογεροὺς ξαχαμνισμένους σκύλους
Πάντοτ' ἐμπρός, πάντοτ' ἐμπρὸς καὶ τοὺς πιστοὺς τοὺς φίλους
Γουαλάνδους εἶχε 'στὸ πλευρὸ Λανφράγκους καὶ Σισμόντας
Σὲ λίγο οἱ λύκοι ἐδείλιασαν κ' οἱ σκύλοι τότ' ὁρμῶντας
Σχίζουν πατέρα καὶ μικρὰ μὲ δόντια λυσσασμένα.
Πρὶν φέξῃ φεύγει τ' ὄνειρο. Ξυπνῶ κι' ἀκούω σκιασμένα
Ἀπὸ παρόμοιο φάντασμα νὰ κλαῖν ἐκεῖ σιμά μου
Καὶ νὰ ζητοῦν λίγο ψωμὶ τ' ἄχαρα τὰ παιδιά μου.
Θᾶσαι σκληρὸς παραπολὺ ἂν δὲν πονῇς ἀκόμη
Προβλέποντας τί χαλασμὸ μ' ἐπρόσμενεν, τί τρόμο!
Καὶ πότε, πότε κλαῖς ἐσύ ἂν δὲ θὰ κλάψῃς τώρα;
Σηκώθηκαν τὰ δύστυχα Εἶχε περάσει ἡ ὥρα,
Ποῦ τὴν τροφὴ μᾶς ἔφερναν. Προσμένουν μὲ λαχτάρα
Γιατὶ θυμοῦνται τ' ὄνειρο κ' ἔχουν κρυφὴ τρομάρα.
Ἄκουσα τότε πῶκλεισαν τοῦ πύργου μας τὴ θύρα
Κ' ἐσ' ἤλωσα τὰ μάτια μου πάνω σὲ κάθε κλῶρα.
Ἔκλαιγαν ὅλα τὰ φτωχά. Μόνος ἐγὼ δὲν κλαίω.
Ἐπέτρωσαν τὰ σπλάχνα μου κι' οὔτε μιὰ λέξη λέγω.
Τόσο π' ὁ Ἀνσέλμος μου ὁ μικρὸς μ' ἐρώτησε «Πατέρα!
Γιατί, γιατὶ τέτοια ματιά; Τ' ἔχεις, καλὲ πατέρα;»
Ἀλλ' οὔτε τότ' ἐδάκρυσα, οὔτ' ἔδωκα κάμμία
Εἰς τὸ παιδίμου ἀπάντηση. Βουβὴ ἀπελπισία
Ἐσφράγισε τὸ στόμα μου ἐκείνη τὴν ἡμέρα
Καὶ τὴν ἀκόλουθη νυχτιὰ ὡς ὅτου 'ς τὸν αἰθέρα
Ὁ νέος ἥλιος ἔλαμψε κ' ἔστειλε μιὰν ἀχτίδα
Σ' τὴν ἀσπλαγχνή μου φυλακὴ ἀπ' τὴ στενὴ θυρίδα.
Τότε 'ς τὴν ὄψη ἐκύτταξα τὰ τέσσερα παιδιά μου.
Εἶδα γραμμένα ἐπάνω τους τ' ἄγρια βασανά μου,
Κ' ἐδάγκασα τὰ χέρια μου μὲ λύσσα, μὲ μανία,
Κ' ἐκεῖνα, ποῦ θὰ πίστευαν ὅτ' ἡ πολλὴ νηστεία
Μ' εἶχ' ἀγριέψει κ' ἤθελα νὰ φάω τὰ κρεατά μου,
Σκιασμένα ἐλάχτησαν μεμιᾶς κι' ἔρχοντ' ἐκεῖ σιμά μου.
«Πατέρα, λὲν τὰ δύστυχα, φάγ' ἀπὸ μᾶς, πατέρα,
Θᾶναι λιγώτερο σκληρὸς ὁ πόνος μας, πατέρα,
Τὴ σάρκα, ποῦ μᾶς ἔδωκες, ἂν τήνε πάρῃς πίσω».
Ἐφάνηκα ὅτι ἡσύχασα γιὰ νὰ μὴν τ' ἀπελπίσω.
Ἐμείναμεν ὅλοι βουβοὶ ἐκεῖνην τὴν ἡμέρα,
Βουβοὶ καὶ τὴν ἀκόλουθη. Πῶς τότε σκληρὴ σφαῖρα,
Ἀσπλαγχνη γῆ, δὲν ἄνοιξες; Τὴν τέταρτη ἐμπροστά μου
Ὁ Γάδος μου σωριάζεται, κρατεῖ τὰ γόνατά μου
Καὶ ξεψυχᾷ φωνάζοντας: «Πατέρα μου, ἐσπλαχνία!»
Καὶ καθὼς βλέπεις τώρα ἐμὲ εἶδα καὶ τ' ἄλλα τρία
Ἕνα πρὸς ἕνα νὰ σβυνθοῦν τὴν πέμπτη καὶ τὴν ἕχτη.
Ὅλα μοῦ τἄφαγε ὁ θυμὸς αὐτοῦ τοῦ θεομπαίχτη
Τυφλὸς τρεῖς μέραις τἄκραζα. Ἤταν τ' ἀγέρι μαῦρο
Κ' ἐγύριζα ψηλαφητὰ τὰ λείψανά τους ναῦρω. .
Ἔπειτα ἡ πεῖνα ἐνίκησε τὴν πατρικὴ λαχτάρα». .

Εἶπε· τὰ μάτια του ἔστρεψε· τὴ φοβερὴ τὴν κάρα
Ἄρπαξε πάλαι λαίμαργα, πλατὺ τὸ στόμα ἀνοίγει
Κι' ἐπάνω της σὰν τὸ σκυλὶ βαθειὰ τὰ δόντια ἐμπήγει.

ΘΡΙΑΜΒΟΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΟΥ

Ἡ πρώτη ἐμφάνισις τῆς κυρίας Μαρίας Βερὼν εἰς τὸ Κακουργοδικεῖον εἰς τὴν δίκην τῶν στασιαστῶν κατὰ τοῦ στρατοῦ ἦτο ἀληθὴς θρίαμβος, τὸν ὁποῖον μὲ μεγάλην εὐχαρίστησιν ἀναφέρομεν.

Ἡ νέα δικηγόρος ὑπερασπίζετο μίαν ὡραίαν ἀνθοπώλιδα διότι ἐμοίρασε ἐνοχοποιητικὸν πρόγραμμα· ἀλλ' ἡ κυρία Βερὼν ἐγενίκευσε τὸ ζήτημα, καὶ ὡπλισμένη μὲ ἐπιχειρήματα, μὲ φωνὴν καθαρὰν μὲ κινήσεις μετρημένας, ἀπηρίθμησε τοὺς λόγους οἱ ὁποῖοι κάμνουν τὴν γυναῖκα ἐχθρὸν τοῦ πολέμου καὶ ὑπέρμαχον τῆς εἰρήνης. Ὡμίλησε χωρὶς βιαιότητα καὶ ἀπέδειξε ὅτι οἱ στρατῶνες — ἀπὸ παλαιοτάτην ἐποχήν, ἀπὸ τὸ 1008 ἀκόμη — ἦσαν ἑστία τῆς φθίσεως καὶ τῶν τυφοειδῶν πυρετῶν, καὶ καμμία μητέρα δὲν δύναται νὰ στείλῃ ἐκεῖ τὸ παιδί της χωρὶς φρίκην. Ἀνέφερε τὰ νέα ἰδεώδη τὰ ὁποῖα ὀλίγον κατ' ὀλίγον θ' ἀντικαταστήσουν τα τοῦ πολέμου, καὶ ὠνόμασε γυναῖκας ἐπισήμους αἱ ὁποῖαι πρὸ τριάντα ἐτῶν ἐργάζονται ὑπὲρ τῆς εἰρήνης: τὴν βαρώνην De Suttner, τὴν λαίδη Aberdeen, τὴν Marya Chaliga τὴν κυρίαν Camille Flammarion, καὶ τὰς ἰταλίδας ἐκείνας τοῦ λαοῦ, αἱ ὁποῖαι ἐξηπλοῦντο ἐπάνω εἰς τὰς σιδηρὰς γραμμὰς τῶν σιδηροδρόμων, οἱ ὁποῖοι ἔφεραν τοὺς υἱούς τους ἢ τοὺς πατέρας των εἰς τὴν Ἀφρικήν. Ὁ λόγος της ἦτο εὐφραδέστατος, σαφής, γεμάτος ἐπιχειρήματα καὶ ἡ ἐντύπωσις θαυμασία. Ὄχι μόνον ἡ ἐλάτις τῆς κυρίας Βερὼν ἠθωώθη, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες συνάδελφοί της τὴν συνεχάρησαν θερμῶς. Καὶ οἱ δυσκολότεροι ἔμειναν εὐχαριστημένοι.

Ἡ κυρία Βερὼν μὲ τὸν θρίαμβον αὐτὸν ἐπεβεβαίωσε τὴν φήμην της καὶ ἔκαμεν ὡραίαν προπαγάνδαν εἰς τὸ γυναικεῖον ζήτημα. Ἡ ἀγόρευσίς της ἦτο ἀγόρευσις μεγάλου ρήτορος καὶ θὰ μείνῃ ἀλησμόνητος εἰς τὰ χρονικὰ τῶν δικηγόρων.

ΑΠΟ ΤΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΜΟΔΑΣ

ΣΠΑΝΙΩΣ ΕΠΟΧΗ τῶν συρμῶν εἶναι τόσον ἐνδιαφέρουσα καὶ παρουσιάζει τόσην ποικιλίαν νεωτερισμῶν καὶ τόσον εὐρὺ στάδιον ἐκθέσεως ὡραίων φορεμάτων καὶ κοσμημάτων καὶ καλλονῶν, ὅσον ἡ μεταξὺ τῶν ἑορτῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Ἀπόκρεω.

Εἶναι ἡ περίοδος τῶν χορῶν, τῶν ἀπογευματινῶν, τῶν συναυλιῶν, τῶν θεάτρων καὶ μετεμφιέσεων. Ἡ πλέον σοβαρὰ γυναῖκα, ἡ πλέον καλὴ νοικοκυρὰ εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ παρασυρθῇ καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὴν παντοῦ σκορπισμένην εὐθυμίαν, ἀπὸ τὴν ἀνάγκην νὰ φανῇ καὶ αὐτὴ κάπως ὡραιοτέρα καὶ κομψοτέρα, καὶ ἂν δὲν φιλοδοξήσῃ νὰ διακριθῇ, ὅμως θὰ ἐπιθυμῇ τοὐλάχιστον νὰ μὴν κάμῃ παρατονίαν μεταξὺ τῶν ἄλλων γυναικῶν.

Εἰς τὰς Ἀθήνας αἱ γυναῖκες, χωρὶς νὰ εἶναι ἀπολύτως καὶ εἰς μεγάλον ἀριθμὸν ὡραῖαι, εἶναι ὅμως νόστιμες, κομψές, χαριτωμένες καὶ ἐνδύονται μὲ πολὺ γοῦστο. Ἡ φήμη των ἔγινε πλέον παγκόσμιος καὶ μετὰ τὰς Παρισινὰς ἔρχονται αἱ Ἀθηναῖαι μεταξὺ τῶν γυναικῶν ὅλων τῶν ἄλλων λαῶν.

Ἐφέτος παρ' ἐλπίδα ἡ μόδα ἐνεπνεύσθη ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα καὶ τὰ Ἑλληνικὰ φορέματα κατέχουν σήμερον τὴν πρώτην θέσιν μέσα εἰς τὰ καταστήματα τῶν μεγάλων ραπτῶν τοῦ Παρισιοῦ, ὁπόθεν ἐταξείδευσαν δι' ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ κόσμου. Δὲν ὑπάρχει σήμερον γυναῖκα élégante, γυναῖκα καλλαίσθητος, ἡ ὁποία νὰ μὴν ἔχῃ ἕνα τοὐλάχιστον ἑλληνικὸν φόρεμα, τὸ ὁποῖον διακρίνει μεγάλη ἁπλότης, ἀλλὰ καὶ μοναδικὴ γραφικότης εἰς τὰς πτυχώσεις καὶ τὰ μαιανδρικὰ κεντήματα καὶ τὰς σωματικὰς γραμμάς.

Τὸ φόρεμα χοροῦ, τὸ ὁποῖον παραθέτομεν ἐδῶ, ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ περιφήμου Παρισινοῦ ράπτου Douillet καὶ εἶναι τὸ ὡραιότερον καὶ καλαισθητικώτερον τῆς χορευτικῆς περιόδου. Ἐννοεῖται, ὅτι μὲ ἕνα σκέπασμα τοῦ λαιμοῦ ἀπὸ μουσελίναν ἢ ἀπὸ καλὴν ντανέλαν καὶ μὲ μακρύτερα ὀλίγον τὰ μανίκια, μεταβάλλεται εὐκολώτατα εἰς φόρεμα ἡμέρας, ἀπὸ τὰ πολλὰ ποῦ θὰ φορεθοῦν τὴν ἐποχὴν αὐτὴν εἰς ἀπογευματινὰς καὶ κοντσέρτα καὶ γεύματα καὶ ὑποδοχάς.

Διὰ νὰ φανῇ ὅλον τὸ κάλλος τοῦ σχεδίου αὐτοῦ, τὸ φόρεμα πρέπει νὰ εἶναι ἀπὸ ὕφασμα μαλακὸν καὶ λεπτὸν διὰ τοὺς χορούς, τσόχαν δὲ λεπτὴν ὡς φόρεμα τῆς ἡμέρας. Οἱ μαίανδροι θὰ κεντηθοῦν μὲ χρυσᾶ καὶ ἀσημένια σειρητάκια, τίποτε δὲ ὡρκιότερον ἀπὸ ὡραίαν κόρην, ἡ ὁποία περνᾷ τὰς ὥρας της, κεντῶσα ἡ ἰδία τὸ ἑλληνικὸν φόρεμά της. Διὰ τὸ φόρεμα τῆς ἡμέρας οἱ μαίανδροι θὰ εἶναι χρώματος, τὸ ὁποῖον νὰ συνδυάζεται ἁρμονικὰ μὲ τὸ χρῶμα τοῦ φορέματος.

Βεβαίως ἡ μόδα δὲν ἀποκλείει καὶ τὰ φορέματα τῶν διαφόρων ἄλλων σχημάτων, ἀφοῦ τόση ὑπάρχει ποικιλία καὶ τόσες χάνδρας καὶ μαργαριτάρια ψεύτικα καὶ πούλιες καὶ χρυσᾶ γαλόνια ἐπεκράτησε νὰ στολίζουν φέτος τὰ γυναικεῖα φορέματα. Κατὰ τοῦτο ὁ συρμὸς ἐμπνέεται ἀπὸ τὴν ἀπωτέραν Ἀνατολήν, ἀπὸ τὴν δαφνοστεφανωμένην Ἰαπωνίαν, εἰς τὴν ὁποίαν αἱ γυναῖκες τόσον ἀγαποῦν τὸ χρυσάφι καὶ τὸ ἀσῆμι καὶ τὰ γυαλιστερὰ στολίσματα καὶ εἰς τὰ φορέματα καὶ εἰς τὰ σκεύη καὶ τὰ ἔπιπλά των. Αἱ γυναῖκες ποῦ ἀγαποῦν τὴν οἰκονομίαν δὲν πρέπει νὰ τρομάζουν διὰ τοὺς νεωτερισμοὺς αὐτοὺς τοὺς ἀρκετὰ δαπανηρούς. Ὅλες δὲν ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ χρυσοστολίζωνται, ἔχουν μόνον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ εἶναι ντυμένες καλά, μὲ γοῦστο, μὲ συνδυασμοὺς χρωμάτων ποῦ ἐναρμονίζονται μὲ τὰ χρώματα τοῦ προσώπου των, τῶν μαλλιῶν των, μὲ τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματός των.

Μία πολὺ ὑψηλὴ θὰ ἀποφύγῃ τὰ ἀνοικτὰ χρώματα, τὰ ὁποῖα τὴν κάμουν διπλασίαν καὶ μία κοντὴ θὰ ἀποφύγῃ τὰ σκοτεινά, τὰ ὁποῖα τὴν μικραίνουν. Μία ξανθὴ θὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ τοῦ bleu ἀνοικτοῦ καὶ τοῦ λιλὰ καὶ τοῦ πρασίνου τοὺς χρωματισμούς της καὶ μία μελαχροινὴ θὰ τραπῇ πρὸς τὰ κόκκινα καὶ τὰ κίτρινα καὶ τὰ λευκὰ καὶ τὰ πορτοκαλιὰ διὰ νὰ ἀναδείξῃ ὡραιότερα τὰ μαῦρα μάτια της καὶ τὰ ὡραῖα καστανὰ μαλλιά της.

Ὅταν μία γυναῖκα κατορθώσῃ νὰ εὕρῃ τὰ χρώματα καὶ τὰ σχήματα τῶν φορεμάτων καὶ τῶν στολισμῶν ποῦ ἐναρμονίζωνται μὲ τὸ σῶμα της καὶ μὲ τὴν φυσιογνωμίαν της, ὅλα τὰ ἄλλα εἶναι ζητήματα δευτερευούσης σημασίας. Κανεὶς δὲν θαυμάζει μίαν γυναῖκα, διότι φορεῖ φόρεμα χιλίων δραχμῶν. Πιθανότης μάλιστα ὑπάρχει, εἰς τόπον σὰν τὸν ἰδικόν μας, ποῦ οἱ πλούσιοι δὲν εἶναι πολλοί, νὰ ἐπικριθῇ καὶ τὸ ἔνδυμα καὶ ἡ κυρία ποῦ τὸ φορεῖ. Ὅλοι ὅμως εὐχαριστοῦνται καὶ θαυμάζουν μίαν γυναῖκα χαρίεσσαν, κομψήν, εὐχάριστον, ντυμένην μὲ γοῦστο, ἀλλὰ καὶ μὲ ἁπλότητα, χωρὶς τὰ παραφορτώματα μιᾶς ἀμφιβόλου πάντοτε καλαισθησίας.

Παριζινὴ

ΦΟΡΕΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΧΟΡΟΥ

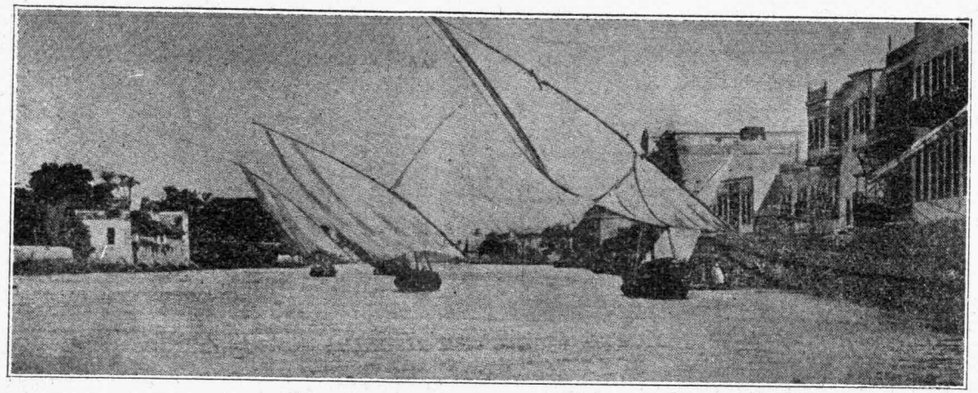

ΝΕΙΛΟΣ

ΑΙ ΠΡΩΤΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΜΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΙΓΥΠΤΟΝ

Α΄

ΟΣΟΝ ΠΕΡΝΟΥΝ αἱ ἡμέραι καὶ ὅσον περισσότερον γνωρίζω τὴν Ἀλεξάνδρειαν τόσον δυσκολεύομαι νὰ πιστεύσω ὅτι εὑρίσκομαι εἰς πόλιν τῆς Αἰγύπτου, τῆς παλαιᾶς Αἰγύπτου, τῆς προμάμμης αὐτῆς ὅλων τῶν λαῶν.

Ἂν ἔλειπαν τὰ ὡραῖα χρώματα τῶν μακρῶν καὶ γραφικῶν χιτώνων τῶν Βεδουΐνων, καὶ τὰ κυπαρισσένια ἀνασιήματα τῶν φελλάχων μὲ τὰ μπρούντζινα πρόσωπα, βεβαίως ἡ Ἀλεξάνδρεια, διὰ τὴν ὁποίαν τόσος ὀλίγος ἔγεινεν ὡς τώρα λόγος εἰς τὰ βιβλία τῶν ταξειδιωτῶν, ἠμποροῦσε νὰ κατατακχθῇ μεταξὺ τῶν καλλιτέρων συγχρόνων πόλεων, ὄχι τοῦ Παλαιοῦ, ἀλλὰ τοῦ Νέου Κόσμου.

Ἡ ἰδία κίνησις, ὁ ἴδιος πυρετὸς τῆς ἐργασίας, τὸ ἴδιον βάδισμα, ἡ ἰδία ἀγορά, ὁ ἴδιος πλοῦτος, ἡ ἰδία πολυτέλεια. Ἄνθρωποι ποῦ ἀπὸ τῆς μιᾶς ἡμέρας εἰς τὴν ἄλλην γίνονται πλούσιοι καὶ ἄλλοι ποῦ ἀπὸ τῆς μιᾶς ὥρας εἰς τὴν ἄλλην γίνονται πτωχοί. Κάτι ποῦ τρέχει πάντοτε καὶ παντοῦ: ἅμαξαι, αὐτοκίνητα, Αἰγύπτιοι, μαῦροι, λευκοί, γέροι καὶ νέοι, ὅλοι τρέχουν, ὅλοι σπεύδουν, ὅλοι φαίνονται βιαστικοί, ὅλοι κυνηγοῦν τὴν τύχην καὶ δὲν μένει κανείς, ποῦ νὰ μὴν τὴν ἐγνώρισε, ποῦ νὰ μὴν ἐπρόφθασε νὰ τὴν πιάσῃ ἀπὸ τὸ ἄκρον τοῦ φορέματος, ἔστω καὶ καὶ διὰ μίαν μόνην στιγμήν.

Ὁ οὐρανὸς ἠμπορεῖ νὰ ἁπλώνῃ ὅσον θέλει πέπλους κεντημένους ἀπὸ λευκὰ καὶ ἀφρώδη ἀραβουργήματα, ὁ ἥλιος ἠμπορεῖ νὰ σκορπίζῃ παντοῦ διαμαντένια μειδιάματα καὶ νὰ θωπεύῃ τὰ ὑψηλὰ δένδρα τῶν φοινίκων μὲ λευκὰ θαλπερὰ φιλήματα. Ἡ δύσις ἠμπορεῖ νὰ στρώνῃ παστάδας ἀπὸ βύσσον καὶ πορφύραν πολύτιμον. Οἱ Ἀλεξανδρινοὶ οὔτε συγκινοῦνται, οὔτε κἂν ἐνδιαφέρονται δι' ὅλην αὐτὴν τῆς φύσεως τὴν ἁρμονικὴν ὡραιότητα. Κανεὶς δὲν σταματᾶ εἰς τὸν δρόμον του, γιὰ νὰ θαυμάσῃ τὴν γλυκύτητα τοῦ καιροῦ, γιὰ νὰ ἀπολαύσῃ τὴν πυρπολουμένην δύσιν, γιὰ νὰ αἰσθανθῇ τὴν γοητείαν καὶ τὴν ψυχικὴν ἡδονὴν τῶν ἀπὸ ζαφείρια καὶ τουρκουάζ πέπλων ποῦ ἁπλόνονται γύρω καὶ παντοῦ εἰς τὸν ὁρίζοντα.

Πολὺ ὀλίγοι ἔχουν ἴσως προσέξει ὡς τώρα ὅτι ἡ Ἀλεξάνδρεια ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἐμπόριον καὶ τῆς λίρες καὶ τὴν ἐργασίαν, ἔχει καὶ πολὺ ὡραῖον οὐρανὸν καὶ θαυμασίας δύσεις καὶ μαγικοὺς ὁρίζοντας. Οἱ περισσότεροι δὲν ἔχουν ἴσως προσέξει ὅτι οἱ φελλάχοι των ὡς σώματα καὶ παραστήματα θὰ ἠμποροῦσαν νὰ χρησιμεύσουν ὡς πρότυπα τοῦ Φειδίου, ὅτι αἱ μορφαί των αἱ μελαψαὶ ἀποπνέουν ἄρρητον εὐγένειαν καὶ θελκτικότητα, ὅτι τὰ ἐνδύματά των τὰ λευκὰ καὶ τὰ λουλακωτὰ καὶ τὰ χρυσίζοντα, ὅπως πίπτουν εἰς εὔμορφες πτυχώσεις, ἐνθυμίζουν πολὺ τὸ φορέματα τῶν ἀρχαίων προγόνων μας καὶ δίδουν εἰς τὴν κίνησιν τῆς πόλεως ἕνα τόνον χαρᾶς καὶ ζωῆς καὶ ἁρμονίας, τὸν ὁποῖον σπανιώτατα ἀπαντᾷ κανεὶς εἰς ἄλλους τόπους.

Ἐὰν οἱ Ἀλεξανδρινοὶ εἶχαν προσέξει εἰς ὅλα αὐτὰ τὰ ὡραῖα πράγματα, δὲν θὰ εὕρισκαν τὴν πόλιν των οὔτε τόσον banale, οὔτε τόσον ἄχαριν, ὡς τὴν περιγράφουν, ὅταν κατὰ τὰ θερινὰ καύματα τρέπωνται εἰς φυγὴν πρὸς τὴν Ἠπειρωτικὴν Εὐρώπην. Καὶ δὲν προσέχουν, ἁπλούστατα, διότι δὲν ἔχουν καιρόν. Διότι καὶ εἰς τὸν δρόμον καὶ εἰς τὴν ἐξοχὴν καὶ εἰς τὰ

ΤΥΠΟΣ ΙΘΑΓΕΝΟΥΣ

ἁμάξια καὶ παντοῦ τὰ κεφάλια των εἶνε γεμάτα ἀριθμοὺς καὶ τὰ μάτια των κουρασμένα ἀπὸ τὴν λάμψιν τῶν λιρῶν. Καὶ εἶναι γνωστόν, ὅτι οἱ ἀριθμοὶ καὶ τὸ χρυσάφι εἶναι ἐχθροὶ ἀμείλικτοι κάθε ποιήσεως καὶ κάθε ἁρμονίας.

Καὶ εἰς αὐτὸ ἀκόμη οἱ Ἀλεξανδρινοὶ ὁμοιάζουν τοὺς Ἀμερικανούς. Εἰς τὸν τόπον των καὶ αὐτοὶ ἔχουν ὡραιότητας φυσικὰς καὶ πολυτέλειαν ἀνατολῶν καὶ δύσεων, τὰς ὁποίας οὔτε ἐφαντάσθησαν ποτὲ οἱ Παρισινοὶ καὶ οἱ Ἑλβετοὶ καὶ οἱ Λονδρινέζοι. Καὶ ὅμως εὐθὺς ὡς σχηματίσουν κἄποιαν περιουσίαν, τρέχουν, φεύγουν, διασχίζουν κατ' ἔτος τὸν Ὠκεανὸν διὰ νὰ ἀποπολαύσουν τὸ ἄσχημον καὶ ἄχαρι κλῖμα τοῦ Παρισιοῦ καὶ τῆς Ἑλβετίας καὶ τοῦ Λονδίνου.

Ἀλλ' ἡ Ἀλεξάνδρεια δὲν ἔχει μόνον ἐμμορφιὲς τοῦ ὡραίου της οὐρανοῦ καὶ τοῦ μοναδικοῦ κλίματος της. Ἡ Ἀλεξάνδρεια ἔχει νὰ ἐπιδείξῃ καὶ ὡραίους γυναικείους τύπους, πρώτης τάξεως. Αἱ ἰθαγενεῖς γυναῖκες ἔχουν σώματα Καρυατίδων καὶ πρόσωπα σκλισμένα ἐπάνω εἰς ξανθὸν χαλκόν.

Ἀλλὰ καὶ μέσα εἰς τὰ ἁμάξια, εἰς τὰ αὐτοκίνητα, εἰς τὸν περίπατον τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, εἶδα γυναικείους τύπους, τοὺς ὁποίους μόνον εἰς τὴν Ἀμερικὴν καὶ πάλιν εἶχα ὡς τώρα συναντήσει. Ἀδικαρίτως ἐθνικότητος αἱ γυναῖκες τῆς Ἀλεξανδρείας εἶναι κατὰ τὸ πολὺ ὡραῖαι.

Εἰξ τὸ Ἀβερώφειον Παρθεναγωγεῖον, ὅπου ἐπὶ τέλους τὰ παιδιὰ ἀνήκουν εἰς ὅλας τὰς κοινωνικὰς τάξεις τῆς Ἑλληνικῆς παροικίας ἀπήντησα γραμμὰς καθαρῶς Ἑλληνικάς, φυσιογνωμίας εὐγενεῖς, πρόσωπα εὐχαριστημένα καὶ γελαστὰ καὶ μάτια θαυμάσια, μάτια ἀπὸ ἐκεῖνα ὅπου σπανίζουν σήμερον καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκόμη.

Καὶ ἐδῶ Ἀμερικανισμὸς καθ' ὅλην τὴν γραμμήν. Τὸ Ἀβερώφειον εἶναι ἁπλούστατα ἕνα παλάτι, εἰς τὸ ὁποῖον οἱ Ἕλληνες τῆς Ἑλλάδος μόλις ἔχομεν νὰ ἀντιτάξωμεν ἕνα Ἀρσάκειον.

Ὅταν τὸ ἀντίκρυσα καὶ ἀντελήφθην τὴν θαυμασίαν ἀρχιτεκτονικήν του ὡς καὶ τὴν ἔκτασίν του, ἠσθάνθην μίαν μεγάλην συγκίνησιν. Σχεδὸν καὶ τὸ Ἀρσάκειον ἀκόμη, τὸ μόνον ἀνώτερον Παρθεναγωγεῖον, ποῦ ἡ Ἑλλὰς ἀπέκτησεν εἰς διάστημα ἑνὸς σχεδὸν αἰῶνος καὶ διὰ τὸ ὁποῖον ὅλος ὁ πλούσιος Ἑλληνισμὸς ἔχει καταβάλλει μεγάλα κεφάλαια, δὲν συγκρίνεται μὲ τὸ Ἀβερώφειον. Τοὺς διαδρόμους του καὶ τὴν μεγαλοπρεπῆ ἀπὸ λευκὸν μάρμαρον κλίμακά του μόνον εἰς τὰ βασιλικὰ ἀνάκτορα τῶν Ἀθηνῶν ἀπαντᾷ κανεὶς καὶ εἰς τὰ Ἀμερικανικὰ σχολεῖα. Τὴν διαίρεσίν του ἐπίσης.

Ἕνα πνεῦμα προόδου καὶ χειραφετήσεως

ΤΥΠΟΙ ΙΘΑΓΕΝΩΝ

ἀπὸ τὸν παλαιὸν σχολαστικισμὸν τοῦ δασκαλισμοῦ φαίνεται νὰ ἐπιπνέῃ παντοῦ καὶ εἰς τὰς τάξεις καὶ εἰς τὴν γυμναστικὴν καὶ εἰς τὸ συσσίτιον· τὸ παιδὶ ἐδῶ δὲν φαίνεται νὰ ἔχῃ μεταβληθῆ εἰς μηχανήν, τὴν ὁποίαν κουρντίζει ὁ δάσκαλος ἢ ἡ δασκάλισσα κατὰ τὴν ἰδικήν των ἰδιοσυγκρασίαν καὶ ἰδιοτροπίαν, ὅπως γίνεται, φεῦ! ἀκόμη εἰς πολλὰ ἄλλα σχολεῖα. Τὸ παιδὶ εἶναι καὶ μένει πρὸ παντὸς ἄνθρωπος.

Ἄνθρωπος ποῦ ζῇ μέσα εἰς τάξεις μὲ με-

γάλα καὶ ἀνοικτὰ παράθυρα καὶ χαίρεται τὸ φῶς τοῦ ὡραίου ἡλίου καὶ τὸν καθαρὸν ἀέρα ποῦ ζωογονεῖ καὶ τονώνει τὰ σώματα.

Ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον περιβάλλει ἡ ἀγάπη καὶ ἡ στοργὴ καὶ ἡ μέριμνα προσωπικοῦ ἐκλεκτοῦ, ἀπὸ τῆς διευθυντρίας, κ. Στάμπα, γυναικὸς μὲ μόρφωσιν ἀνωτέραν καὶ μεγάλην καρδιὰν μάννας, ἕως τὴν νεωτέραν τῶν διδασκαλισσῶν, ἡ ὁποία ὁμιλεῖ γιὰ τὰ παιδιά της καὶ διὰ τὴν πρόοδόν των μὲ ἀγάπην μεγαλητέρας ἀδελφῆς.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΜΕ ΤΟ ΝΕΟΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ἡ «Ἐφημερὶς τῶν Κυριῶν» προορίζει μίαν εἰδικὴν σελίδα διὰ τὴν νεωτέραν ἑλληνικὴν φιλολογίαν. Μία ἐκλογὴ τῶν καλλιτέρων ἔργων τῶν συγχρόνων μας ποιητῶν καὶ διηγηματογράφων, θὰ γεννήσῃ βεβαίως εἰς τὰς ἀναγνωστρίας μας τὸν πόθον νὰ τοὺς γνωρίσουν καλλίτερα καὶ νὰ συνειθίσουν εἰς τὴν συστηματικὴν μελέτην αὐτῶν.

Τὸ ζήτημα τῆς γλώσσης – οἱ περισσότεροι ἔγραψαν καὶ γράφουν εἰς τὴν δημοτικὴν—δὲν πρέπει νὰ φέρεται ὡς ἀφορμὴ τῆς ἀδιαφορίας τοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν σύγχρονον φιλολογικήν μας κίνησιν. Ὅταν ἕνα ἔργον εἶναι ὡραῖον, δυνατό, μὲ νοήματα ἀδρὰ καὶ τέχνην γραμμένο, ἡ δημοτικὴ γλῶσσα δὲν μπορεῖ ὡς φυσικωτέρα καὶ πειὸ ζωντανή, παρὰ νὰ τὸ ἀναδείξῃ ὡραιότερον.

Σήμερον ἀρχίζομεν μὲ τὸν «Θεὸν Ἄθανατον» τοῦ κ. Α. Καρκαβίτσα. Καὶ παρακαλοῦμεν τὰς ἀναγνωστρίας μας νὰ τὸν ἀναγνώσουν μὲ προσοχήν, διότι εἰς τὸ ἐρχόμενον τεῦχος θὰ δημοσιεύσωμεν ἕνα παλαιότατον διήγημα τοῦ ἰδίου, γραμμένον εἰς γλῶσσαν καθαρεύουσαν. Τότε θὰ τὰς παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς γράψουν τὴν γνώμην των εἰλικρινῶς καὶ χωρὶς προκατάληψιν· θὰ εἶναι ἕνα εἶδος δημοψηφίσματος, τὸ ὁποῖον θὰ προκαλέσωμεν διὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ τῆς γλώσσης, τὸ ὁποῖον μὲ τὰς προλήψεις καὶ τὰς ὑπερβολάς του τόσον ἐμποδίζει τὸν πρὸς τὴν ἀληθινὴν τέχνην δρόμον μας.

ΘΕΟΣ ΑΘΑΝΑΤΟΣ

Ἄχ, π' ἀνάθεμα τὸ Χάρο! . . . π' ἀνάθεμα τὸ Χάρο! . . .

Φαρμακωμένος ἔβγαινε ὁ λόγος ἀπὸ τὰ χείλη τῆς Δήμενας. Δὲν εἶχε ἄλλη χαρὰ στὸν κόσμο παρὰ τὸν ἄνδρα της· δὲν εἶχε ἄλλη ἐλπίδα, μόν' τὸ παιδί τις. Μὰ ὁ Χάρος ἄσπλαχνος, τῆς ἅρπαξε γιὰ μιᾶς καὶ ἄνδρα καὶ παιδί. Ἔρημη τώρα κλαίει καὶ μύρεται. Κλαίει τὰ περασμένα καὶ μυρολογεῖ τὰ μέλλοντα. Τὸν ἄνδρα τὸν γλυκό, τὸν καλόγνωμο — στύλον τοῦ σπιτιοῦ καὶ δική της σκέπη. Παιδὶ τὸ παιγνηδιάρικο, τὸ δροσογέννητο — πρωτόλουβον καρπὸ καὶ ρίζα της. Δὲν ξέρει τί νὰ εἰπῇ· δὲν ἔχει τί νὰ κάμῃ. Σφάζει τὴν ὁ πόνος καὶ πνίγει ὁ θυμός. Θέλει μαχαίρια δίκοπα, βόλια φαρμακερά, νὰ ρίξῃ, νὰ σκοτώσῃ τὸν ἄγριο κουρσάρο ποῦ ἔγδυσε τὸ σπίτι της, ποῦ ρήμαξε τὴν ψυχή της. Μὰ πῶς νὰ τὸν ζητήσῃ; ποῦ νὰ τὸν εὕρῃ; Φτερὰ δὲν ἔχει γιὰ νὰ τρέξῃ πίσω του, χέρια δὲν ἔχει δυνατὰ νὰ παλαίψῃ στὸ μαρμαρένιο ἁλώνι καὶ νὰ τὸν νικήσῃ. Μόνον ἡ κατάρα τῆς ἔμεινε – τῶν ἀδυνάτων ὅπλο — καὶ 'κείνη τινάζει καταπάνου του πύρινη, σὰν ἀστραπόβολο:

— Ἄχ, π' ἀνάθεμα τὸ Χάρο! . . , π' ἀνάθεμα τὸ Χάρο! . . . Ὁ ψυχοκυνηγάρης κάπως τὴν ἄκουσε. Βαρυκοπιασμένος ἀπὸ τ' ἀδιάκοπο κυνήγι, κείτεται μέγας ἐπάνω στὰ γόνατα τῆς μάννας του. Ὁ αἰθέρας γύρω ἀραχνιασμένος, κλειστός, μόλις ἀντιφεγγίζει ἄσπρην ἀχτῖνα στὰ φονικά του τ' ἅρματα. Πικράλμυρο σὰν δάκρυ τὸ νερό, ἀργοστάζει θλιβερὰ καὶ τονίζει μόλις τὴ σκοτεινὴ φορεσιά του. Δίπλα ἡ τέντα του ψηλώνει ἀγριοθώρητη σὰν μονιὰ θεριοῦ, μὲ τὸ παννὶ ὑφασμένο ἀπὸ παιδιῶν χρυσόμαλλα· μὲ τὰ σχοινιὰ πλεγμέν' ἀπὸ πλεξίδες γυναικῶν· μὲ ἀντρειωμένων μπράτσα γι' ἀντιστύλια της. Κοντὰ ἡ ἄνανθη χρυσομηλιὰ τὰ κλαδιά της ἁπλώνει παραφορτομέν' ἀπὸ ἅρματα—θλιβερὸ πλάνεμα τῶν παληκαριῶν· ἀπὸ μπαστούνια περίχρυσα—γερόντων ποθητὸ σύμβολο· ἀπὸ φουστάνια καὶ στολίδια—τῶν λυγερῶν παγίδες, ἀπὸ παιγνίδια καὶ γλυκόχυμους καρποὺς—παιδιῶν ἀθώων χαρὰ καὶ ἀναγαλλίαση. Ἔρριζα τῆς Λησμονιᾶς ἡ βρύση χύνει ποτάμι τὸ νερὸ καὶ θεριεύει τὸ ποθητὸ λησμοβότανο. Καὶ κάτω, σὲ σκελεθρόσπαρτο λιβάδι μέσα, γαῦρος κι' ἀνήμερος ὁ Μαῦρός του, κλωτσοπατεῖ καὶ τρέφεται μὲ τ' ἄσαρκα κρανία καὶ τὰ κόκκαλα. Κ' ἔρχεται ἀπόπερα, μὲ τὸν τριγμὸ τῆς νυχτερίδας καὶ τῆς ἀράχνης τὸ κουφὸ πλατάγιασμα· μὲ τῆς κουκουβάγιας τὴ φωνὴ καὶ τοῦ σημάντρου τὸν ἀχό, βοὴ πολυσύνθετη ἀπὸ κλάματα καὶ δαρμούς. Καὶ ὁ ἀναίσθητος μέσα στὸ σπαρακτικὸ νανούρισμα, κάτω ἀπὸ τῆς πρωτόπλαστης γριᾶς τὸ τρεμουλιαστὸ ψηλάφισμα, γλυκοσφαλεῖ τὰ μάτια καὶ παραδίνει τὸ κορμὶ σὲ ὕπνον ἥσυχο.

Ἄξαφνα ἐσφύριξε τ' ἀνάθεμα τῆς Δήμενας. Ὁ Χάρος τινάχτηκε σύψυχος Ἀπὸ τοὺς τόσους θρήνους κανεὶς δὲν εἶχε τόση πίκρα, τόση χολή! Τὸ παράπονο τῆς ἔρημης μάννας, ἐνόμισε πῶς ἦταν ὄχι ἑνὸς ἀτόμου μὰ τῆς ἰδιας Φύσης παράπονο, ἐκείνης ποῦ γεννᾷ καθημερνὰ καὶ καθημερνὰ ἐνταφιάζει τὰ τέκνα της. Φαρμάκι στάξανε τὰ χείλη του· θλίψη ἄμετρη πλημμύρισε τὴν καρδιά του. Βιαστικὸς ἀνέμισε στὶς πλάτες τὴ φλωροκόκκινη χαίτη τῶν μαλλιῶν· ἀστραπὲς ρίκτανε τὰ μάτια τὰ περίγυρα καὶ στ' ὁλόμαυρο πρόσωπό του ἔλαμψε τῆς ἀπογοήτευσης τὸ μαρτύριο.

—Ἀχάριστοι, ἐψιθύρισε μὲ πικρὸ χαμόγελο· ἀχάριστοι κι' ἄμυαλοι πάντα. Ριζώσατε στὸ χῶμα σας καὶ τρέμετε τὰ αἰθέρια σκηνώματα, ποῦ ἡ ἁρμονία βασιλεύει κι' ἡ ζωὴ ἀτέλειωτη ἀναβράζει καὶ χύνεται. Ἤθελα νὰ μὴν ἐτάραζε ἀγάπη τόση στὰ παρθένα στήθη μου. Ἤθελα νὰ μὴν ἐτυραννοῦσε τὴν ψυχη μου τόσο τὸ βάσανό σας, γιὰ νὰ κρατήσω τὸ βῆμα μου ὄχι ἕνα χρόνο, ὄχι μῆνα, ὄχι μίαν ἡμέρα, μιὰ στιγμὴ μιὰ τῆς αἰωνιότητας.

— Παιδί μου, κάμε τ' ἐψιθύρισε μὲ τρεμουλιαστὴ φωνή, κοιτάζοντας τον παρακαλεστικὰ ἡ Χάρισα.

— Τ' εἶπες; ἐρώτησε κεῖνος φοβερὸς κι' ἀνήσυχος. Νὰ τὸ κάμω! Μὰ θὰ ἰδῆς ἀμέσως τὸ μέτωπό τους νὰ γύρῃ τρομαγμένο καὶ περίλυπο στὴ γῆ. Τὰ χέρια τους θὰ ἰδῆς νὰ ψηλώσουν στὸν οὐρανό, ὅπως τῶν σπαρτῶν ὁ ἀθέρας στὸ νεροφορτωμένο σύγνεφο. Ὄχι! δὲν τὸ κάνω τοὺς λυπᾶμαι καὶ δὲν τὸ κάνω! Ἀδίσταχτα τὸ δρόμο μου θὰ τρέξω· θ' ἀκολουθήσω τὴν αἰωνιότητα ποῦ τῆς εἶμαι γέννημα κι' ἀνάγκη μαζί. Ὄχι δὲ θὰ σταματήσω! ...

Καὶ στύλωσε τὰ μάτια γλαρὰ κάτω, σὰν νἄλεγε στὴ κτίση ὅλη, στὰ σύμπαντα γύρω τὰ φανερὰ καὶ τὰ κρύφια· σὲ κεῖνα ποῦ ζοῦν τώρα καὶ κεῖνα ποῦ τώρα καταπιάνονται· στὰ στερεὰ καὶ τὰ ρευστά, νὰ συνεχίσουν τὴ φλογερὴ ὑπαρξή τους κάτω ἀπὸ τὴν ἄγρυπνη προστασία του. Ἔπειτα ἔγυρε τὸ κεφάλι στὰ γόνατα τῆς μάννας του· ἅπλωσε τὸ θαυμαστὸ κορμὶ ἀπάνω στὰ κρύα σκέλεθρα, θριμματίζοντάς τα ἄπονα, ὅπως ἄπονα τοὺς ἔκλεψε πρὶν τὰ νεῦρα καὶ τὴν ἁλκὴ κ' ἔπεσε στὸν ὕπνο, κάτω ἀπὸ τὸ θλιβερὸ νανούρισμα ποῦ στέλνανε οἱ ὁλόγυρα κόσμοι

Μὰ τότε ἀκούστηκε ἀπόπερα πάλι τῆς μάννας ἡ κατάρα:

— Ἄχ! π' ἀνάθεμα τὸ Χάρο! . . . π' ἀνάθεμα τὸ Χάρο! . . .

— Ἔ, καλά· ἀνάθεμα τὸ Χάρο! . . . ἐβρυχήθηκε ἀπότομα ξυπνῶντας. Ἀνάθεμα τὸ Χάρο μ' ἀνάθεμα καὶ τὴ ζωή! Ἀνάθεμα τή ζωή, ἀνάθεμα τὴ χαρά, ἀνάθεμα τὴν ἐλπίδα, τὴν πίστη, τὸ ἔλεος! . . .

Καὶ θυμωμένος σηκώθηκε ὀρθός, ἔρριξε κάτω τ' ἅρματά του, ἔβγαλε τὰ ρουχά του, ἔγινε ἄνθρωπος. Ἄνθρωπος τέλειος στὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχή. Τρέχει καὶ κατεβαίνει στὴν αὐλὴ τῆς Δήμενας. Τὸ σπιτάκι της δίπλα στὸ ρέμα, στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ μοναχικό, φαίνεται πνιγμένο στὸ πένθος καὶ τὴν ἐρημιά. Κλειστὰ ἔχει τὰ παραθυρόφυλλα, σκουριασμένες τὶς κλειδωνιὲς καὶ τὶς πορτέλες, χορταριασμένο τὸ κατῶφλι του. Μαύρη μοῦχλα ζώνει τὰ θεμέλια κ' ἡ ἀράχνη, πολυτεχνίτης ὑφαντής, μακροπλέκει τὸ ψιλὸ παννὶ στὶς ἀστρέχες καὶ τὰ κουφώματα. Στοιχειὰ οἱ σαῦρες γοργοσέρνονται στὴν αὐλή, βιαστικοὶ ἀγγελιοφόροι τῆς φθορᾶς· τὰ μολυντήρια βγαίνουν ἄμετρα μέσ' ἀπὸ τοὺς τοίχους, τῆς σαπίλας γεννήματα· τὸ ἀγριάγκαθο πνίγει τὰ δέντρα καὶ τὶς τριανταφυλλιὲς τοῦ κήπου· ρίχνει σπαραχτικὴ λαλιὰ ἡ κουκουβάγια στὴ στέγη καὶ φλομώνει τὸν ἀέρα μὲ βαρειὰ ὀσμὴ τὸ ὑπνοβότανο. Ἡ φράχτη κομματιασμένη, σὰν σκόρπιος σκελετός, ἀφίνει περάσματα στὰ ζωντανὰ κι' ὁ καπνοδόχος ἀκάπνιστος, δίνει θάρρος στὸν κλέφτη γιὰ νὰ κάμῃ τὸ ἔργο του.

Καὶ ὅμως μέσ' ἀπὸ τὸ πένθος αὐτὸ καὶ τὴν ἐρημιὰ ἡ ζωὴ προβάλλει ἀστέρευτη κι' ἁρμονική. Οἱ καρποὶ παράμεστοι κάθονται στ' ἀκροκλώνα σὰν βασιλιάδες στὸ θρόνο τους· τ' ἄνθη ἀνοίγουν γλυκόχυμες καρδιὲς στὶς μέλισσες καὶ τὶς πεταλοῦδες· ἡ μοῦχλ' ἁπλώνει βελουδένιο κρεββάτι στὸ σκουλῆκι κ' ἥσκιο στὸ σερπετὸ τὸ πράσινο χορτάρι. Νεκροφάγος θεριεύει τὸ παράσιτο τῆς σκουριᾶς ἀπάνω στὶς πορτέλες καὶ τὶς κλειδωνιὲς κ' οἱ λειχῆνες τῶν κεραμιδιῶν δίνουν τροφὴ στὰ πετεινὰ καὶ χαρίζουν τ' ἀγριάγκαθα μυστικὰ κρεββατάκια στὶς πέρδικες νὰ κλωσσάσουν. Ὁ ἥλιος τινάζει τὶς ἀχτῖνες του ζωοπάροχες στὴν πλάση κι' οὐρανὸς χρυσογάλαζος ἁπλώνεται μὲ προστασία καὶ στοργὴ ἀπεριόριστη Καὶ κεῖθε πέρ' ἀπὸ τὸ ρέμα, μέσα στὸ χωριό, γέλοια καὶ χαρὲς ἀκούονται παντοῦ· παιδιὰ γυμνοπόδαρα τρέχουν στὰ νερὰ καὶ λυγερὲς χεροπιασμένες χορεύουν στὶς αὐλὲς καὶ στὶς ταβέρνες τὰ παλληκάρια τραγουδοῦν τὴ ζωὴ καὶ τὰ νιάτα τους ἀσυλλόγιστα.

Ὁ Χαρος ἔρριξε τὸ βλέμμα φιλοσοφικὸ καὶ χαμογέλασε. Ἔσπρωξε τὴν πόρτα κ' ἐβάδισε στὸ ἀσάρωτο πάτωμα. Ηὗρε τὴ Δήμενα κοντὰ στὴ σβυστὴ γωνιά της κουβαριασμένη. μὲ τὸ κεφάλι κάτω καὶ τὰ χέρια σταυρωτά, ἄσαρκο σκελετὸ βουτημένον στὰ δάκρυα.

— Βγάλε τὰ μαῦρα, τῆς λέει· ρίξε τὴ λύπη μακρυα· θὰ γίνω ἄντρας σου. Ἄντράς σου πιὸ καλόγνωμος ἀπὸ τὸ μακαρίτη· θὰ σοῦ δώσω παιδὶ ἀκόμα πειὸ δροσογέννητο ἀπὸ κεῖνο ποὔχασες. Μὲ μιὰ συμφωνία μονάχα.

— Ποιὰ συμφωνία; ἐρωτᾶ ἐκείνη μαγεμένη ἀπὸ τὸ τριανταφυλλένιο πρόσωπο, τὴ δεσποτικὴ φωνὴ καὶ τὴν ἀγγελικὴ κορμοστασιά του.

— Δὲ θὰ δουλεύω. Ἀνθρώπων τέχνες ἐγὼ δὲν ἔμαθα· ψέματα δὲν ξέρω· μίση δὲν κρατῶ. Τὴ σκέψη-ἀνήλεο σαράκι σας, δὲν ἐγνώρισα· τὴν ἐλπίδα-πλάνο σας ὄνειρο, δὲν ἐζήλεψα· τὴ χαρὰ-ὑπεράκριβο στολίδι σας, δὲν ἐπόθησα. Δὲν ἔχω πίστη, μητ' ἔλεος, μήτε θάνατο.

— Μήτε θάνατο! ἐψιθύρισ' ἐκείνη ἀνατριχιάζοντας ὡς τὰ φυλλοκάρδια.

— Μήτε θάνατο.

— Τὶ εἶσαι λοιπὸν ἐσύ; Δὲν εἶσαι πλάσμα τοῦ θεοῦ!

— Πλάσμα τοῦ θεοῦ; ὄχι. Εἶμαι πλάσμ' ἀνώτερο. Εἶμαι τὸ μεγαλήτερο καὶ πιὸ εὐεργετικὸ μέσα στὴ Φύση. Ἐγὼ τὴν τρέφω καὶ τὴν ξανανιόνω καὶ τὴν συντηρῶ. Ὅλες οἱ γνωστὲς κι' ἄγνωστες ὕπαρξες: πράγματα, θαύματα, ἰδέες, κόσμοι, ὅσα κρατεῖ στοὺς κόρφους της, ἀπὸ τ' ἄσβυστο καμίνι τοῦ στήθους μου περνοῦν κ' ἐνῷ ρίχνονται γέρικες κι' ἀφανισμένες, βγαίνουν ἄλκιμες καὶ νεανικὲς, ὅπως ὁ γέροντας βασιλιὰς ἀπὸ τὸ μαγεμένο λεβέτι τῶν θυγατέρων του. Τί μοῦ μιλεῖς γιὰ τὸ θεό σου; Κ' ἐκεῖνος μέσ' ἀπὸ τὰ στέρνα μου θὰ περάσῃ μίαν ἡμέρα, ὅπως περάσανε καὶ τόσοι ἄλλοι θεοί, καὶ τόσοι ἄλλοι!... Ναί, δὲν φοβοῦμαι θάνατο παρ' ἂν πεθάνῃ πρώτη ἐκείνη. Μὰ δὲ θὰ πεθάνῃ· δὲ θὰ τὴν ἀφήσω νὰ πεθάνῃ ποτέ! Μὲ θές;

— Σὲ θέλω.

Καὶ ναρκωμένη ἀπὸ τὰ λόγια του, ἀπὸ τὴν ἄφραστη γοητεία τῶν ματιῶν του, ἀπο τὸ τράβημα τῆς μαγνητικῆς του ἀγκαλιᾶς, ἔγυρε ἀπάνω του, ὅπως γέρνῃ πολύπαθη ψυχὴ στοῦ ὕπνου τὸ προσκάλεσμα.

Χρόνο ἔζησε μαζὶ τὸ παράξενο ἀνδρόγυνο. Ἄνοιξε τὰ πορτοπαράθυρά της ἡ Δήμενα, ἐσάρωσε τὸ σπίτι, ἔπλυνε τὸ κατῶφλι, ἔξυσε τὴν αὐλή, ἔσκαψε καὶ περίφραξε τὸν κῆπό της. Ταπεινὴ στὰ θελήματά του, ἔκανε τώρα τὴ μαμή. Ξεγεννοῦση μιὰ μὲ τὴν ἄλλη τὶς ἑτοιμόγεννες. Καὶ κατὰ τὴν προσταγή του, μόλις ἔπεφτε τὸ παιδί, κρατοῦσε ἀπάνω του ἕναν καθρέφτη — δῶρο ἐκείνου θαυμαστὸ — κ' ἔβλεπε μέσα ἱστορισμένη τὴ ζωὴ καὶ τὴν τύχη του. Εἶδε τὸ ἕνα ποῦ εἶχε κορῶνα στὸ κεφάλι καὶ πίσω του λαὸν ἀμέτρητο, νὰ τὸ μακαρίζῃ καὶ νὰ τὸ ὑμνολογῇ. Εἶδε τ' ἄλλο νὰ σήπεται ἀπὸ ἀδικίες καὶ κλεψιὲς στὴ φυλακή. Εἶδε τὸ τρίτο, φονιὰ τρισκατάρατο, ν' ἀνεβαίνῃ γιὰ τὰ καμώματά του περήφανος στὴ λαιμητόμο. Ἐκεῖνο λάτρης τῆς ἀρετῆς νὰ πεθαίνῃ καταφρονεμένο στὰ κουρέλια του, τ' ἄλλο νὰ τρυφᾶ στὴν πορφύρα κοσμαγάπητος θεομπαίχτης. Ὅλος ὁ ψεύτης Κόσμος, σὰν μαῦρο σύννεφο φορτωμένο τὴ θεοποντή, διαβάτης ἱστορήθηκε στὸ ἄψεγο γυαλί, μὲ τὴν τυφλή του τύχη καὶ τὴν ἀδικία καὶ τὸ ἔγκλημα. μὲ τὴν περίσσια χάρη καὶ τὴν ἁρμονία του ναί, μὰ καὶ τὴν περισσότερη ἀρρώστια καὶ κακογνωμιά του.

Ἡ Δήμενα δὲν ἀναθεματίζει πιὰ τὸ Χάρο. Δὲ μαυροφορεῖ, οὐδὲ μύρεται· μὰ δὲ γελᾶ καὶ δὲ χαίρεται. Τοῦ καθρέφτη τὰ τραγικὰ ἱστορήματα μένουν ἄσβυστα στὴ μνήμη της καὶ βασανίζουν τὴν ψυχή της. Τί τὴν ἤθελαν τάχα τὴ ζωὴ ἐκεῖνα τ' ἀνθρώπινα παραβλάσταρα, σὰν ἔπρεπε τόσο κακὰ καὶ νὰ τελειώσουν μιὰν ἡμέρα; Τάχα τ' ἤθελαν ποῦ τὰ σπείρανε στὸν κόσμο οἱ γονέοι, ἀφοῦ ἤτανε γραφτὸ νὰ χύσουν τόσα δάκρυα· τόσο νὰ μετανοιώσουν γιὰ τὸν καταραμένο σπόρο τους; Μελαγχολικὴ συχνόβλεπε τὴν ἑτοιμόγεννη κοιλιά της καὶ συλλογιότανε ποιὰ θὰ εἶνε τάχα καὶ τ' ἄπλερου καρποῦ της ἡ Μοῖρα; Ὤ, ἂν εἶνε σὰν τὶς ἄλλες δὲν τὴν ἤθελε. Ὄχι· δὲν τὴν ἤθελε. Καλήτερα νὰ μείνῃ ἄγονη πάντα ἡ μήτρα της· στεῖρα κι' ἄδροση νὰ τὴ φάῃ τὸ χῶμα, παρὰ ν' ἀναδώσῃ πικρόχυμο δεντρί, ποῦ μέλλει νὰ μολύνῃ τὸν αἰθέρα στὸ πρῶτο του ἀνάβλεμμα!

Ὁ ἄντρας της, ὡς τόσο ὑπομονητικὸς τὴν ὥρα του προσμένει. Πικρὴ τὴν ἔχει ὁ Χάρος τὴ βουλή του! Τῶν κόσμων τὰ παράπονα θέλει νὰ κάμῃ ν' ἀλλάξουνε σκοπό· τραγούδια καὶ δοξολογήματα νὰ γίνουν τὰ μυρολόγια. Τ' ἀνάθεμα νὰ γυρίσῃ σ' εὐχὴ καὶ τὸ δάκρυ σὲ καρδιακὸ γέλασμα. Τὴ χαροκαμένη μάννα βούλεται νὰ ἰδῇ μετανοιωμένη γιὰ τὸ παράπονό της. Θέλει νὰ τὴν ἀκούσῃ πῶς ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκη του· πῶς εὐλογεῖ ἀκόμη τὸ καταστρεπτικό του ἔργο. Καὶ θὰ τὴν ἀκούσῃ· εἶνε βέβαιος. Ἤρθε ἡ ὥρα νὰ τὴν ἀκούσῃ.

Ἡ Δήμενα ἐγέννησε ἀρσενικὸ παιδί. Ἀρσενικὸ παιδὶ σὰν τὸ πρῶτο καὶ σὰν ἐκεῖνο παιγνηδιάρικο καὶ δροσογέννητο. Ἴδια μαλλιά, ἴδια μάτια, ἴδιο ἀνάστημα ὅλα τὰ χαρακτηριστικά του ἀπαράλλαχτα. Ἡ λεχώνα στὸ πρῶτό του φανέρωμα ἐχύθη καὶ τ' ἀγκάλιασε μὲ λαχτάρα καὶ οἶστρο. Μὰ πάραυτα ἐστάθηκε παγωμένη καὶ δίβουλη. Δὲν ἔχει τώρα μέσ' στὰ σπλάχνα της χαρά· ἐλπίδα δὲν τὴν τρέφει ὅπως ἄλλοτε τὴ Δήμενα. Ὁ νοῦς της παραδέρνει ἀνήσυχος μακρυά, πίσω ἀπὸ τὸ σήμερα καὶ τ' αὔριο, πίσω ἀπὸ τοὺς μῆνες καὶ τοὺς χρόνους, πέρα βαθειὰ στὸ μέλλον, τὸ σκοτεινὸ καὶ τὸ ἄγνωστο. Τί θὰ πετάξῃ τάχα μέσ' ἀπὸ τὸ ταπεινὸ αὐτὸ καρίκι; Πεταλούδα ἢ σκουλῆκι; Ρόδο ἢ ἀγκάθι; Ρίζα καὶ φύτρο γενιᾶς εὐλογητῆς ἢ κακὸ ζιζάνιο καὶ κρίμα τῶν πατέρων του; Κρατεῖ στὸ χέρι τὸν καθρέπτη, μὰ δὲν τολμᾷ νὰ τὸν σύρῃ ἀπάνω του· νὰ κάμῃ εὐθὺς φανερὰ τὰ κρύφια κι' ὀλόλαμπρα τὰ σκοτεινά. Φορὲς τὸν φέρνει καὶ φορὲς τὸν παίρνει ἀπὸ τὸ κεφάλι του· σφαλεῖ τὰ μάτια δυνατά, πίσω της κρύβει τὸν καταλαλητή, μήπως φωνάξῃ στὴν ψυχή της ὀλέθρου μήνυμα κι' ἀτιμίας.

— Μὰ ὄχι· δὲν μπορεῖ· θὰ ἰδοῦμε — λέει — πίμονος ὁ ἄνδρας της.

Ἡ Δήμενα ρίχτει δισταχτικὸ τὸ μάτι στὸν καθρέφτη καὶ πισωπατεῖ ἀχνή, σὰν νὰ εἶδε κρύο ἑρπετό. Δὲν εἶδε ὄχι κρύο ἑρπετό· εἶδε λεβέντη εἰκοσάχρονο κρεμασμένον σ' ἕνα δεντρὶ τοῦ κήπου της.

— Κοίταξε· λέει ὁ Χάρος μὲ ἀπολαυστικὴ ἐπιμονή· εἶν' ὁ υἱός σου. Ἐγὼ θὰ λείψω καὶ θὰ μείνῃς πάλι ἀπροστάτευτη. Θὰ τοῦ δώσῃς τὸ γάλα σου· θὰ βγάλῃς ἀπ' τὸ στόμα σου μπουκιὰ νὰ τὸ ταΐσῃς· θὰ ὑποφέρῃς πόνους καὶ βάσανα καὶ φαρμάκια γιὰ λόγου του. Κ' ἐκεῖνο, πρῶτο αἴσθημα ποῦ θ' ἀναστήσῃ μέσα του θὰ εἶνε τὸ μῖσος. Μόλις ἀρθρώσει λόγο, θὰ εἶνε βρυσιὰ καὶ περιγέλασμα δικό σου· μόλις σηκώσει χέρι θὰν τὸ σηκώσῃ καταπάνω σου. Θὰ μαυρίσῃ τὸ χιονάτο σου κορμί ἀπ' τοὺς δαρμούς· θὰ μαδήσουν τὰ ὄμορφα μαλλιά σου στὰ δάχτυλά του· θ' αὐλακώσουνε τὰ μάγουλά σου τὰ νύχια του. Ἐσὺ θὰ κλαῖς καὶ θὰ τοῦ εὔχεσαι νὰ ζήσῃ καὶ νὰ προκόψῃ. Μὰ ἐκεῖνο μίαν ἡμέρα ἔτσι, γιατί δὲν ἔδωκες λεπτά, πολλὰ λεπτὰ νὰ μεθύσῃ, θὰ σύρῃ τὸ μαχαῖρι καὶ θὰ σοῦ σκίσῃ τὴν καρδιά.

— Ἄχ! ἐβόγγισεν ἐκείνη, σφίγγοντας τὸ βρέφος στὴν ἀγκαλιά της μὲ πόθο.

— Στάσου ἀκόμα· ἐπρόσθεσε ὁ Χάρος ἀσυγκίνητος· ἄκουσε καλά. Ἐσὺ θὰ ξαπλωθῇς νεκρὴ στὸ χῶμα κ' ἐκεῖνο γιὰ νὰ φύγῃ τὴν ἀνθρώπινη δικαιοσύνη, θὰ πάῃ νὰ κρεμαστῇ στὸ δένδρο. Ἀφοῦ ἐσύντριψε, ὄχευτρας γυιός, τὴ μήτρα τὴ γεννήτρα, θὰ πετάξῃ τὴ ζωὴ σὰν κουρέλι καὶ θὰ κολάσῃ τὴν ψυχή του. Πὲς λοιπὸν ἀνάθεμα τὸ Χάρο· τί κάθεσαι; Ἄ, δὲν ἔχεις στόμα νὰ τὸ εἰπῇς, τὸ ξέρω, Νά, ἐγὼ εἶμ' ὁ Χάρος· ἀνώτερος, μοναδικός, αὐτογέννητος θεὸς στὴν πλάση. Λέγε· θὲς νὰ πεθάνῃ τώρα, βρέφος ἄκακο ἢ ἀργότερα κολασμένος μητροκτόνος, τὸ παιδί σου;

Κ' ἐκοίταξε περήφανα γύρω του, σὰν νὰ προκαλοῦσε τὴ Φύση ὅλη ν' ἀπαντήσῃ στὸ ρώτημά του.

Βουβὴ κι ἄλαλη στεκότανε ἡ Δήμενα. Ἡ φρικτὴ ἀποκάλυψη τοῦ ἀντρός, τὸ ἀπαίσιο τέλος τοῦ τέκνου, τὴν ἔρριξαν σὲ ἀτελείωτο ὄνειρο ἀγωνίας καὶ τρόμου. Ζωγραφιστὸ ἔχει στὴ φαντασία της τὸ μαρτύριο· τοὺς μητρικοὺς ἀγῶνες της καὶ τὴν ἀχαριστία του· τέλος της τὸ παράνομο καὶ τ' ἀφύσικο τέλος του. Μῖσος καὶ θλίψη τὴν τυραννοῦν ἀδελφωμένα. Φίδι φαρμακερὸ νομίζει πῶς κρατεῖ στοὺς κορφους της καὶ θέλει τώρ' ἀμέσως νὰ τοῦ συντρίψῃ τὸ κεφάλι. Χαμήλωσε τὰ μάτια βουρκωμένα, ἐρωτηματικὰ στὸ βρέφος, θέλοντας νὰ μάθῃ τὴν αἰτία τῆς τοσης του ἀπονιᾶς. Μὰ καθὼς τὸ εἶδε νὰ βυζαίνῃ γελαστὸ τὴ ρόγα της, νὰ ψηλαφᾷ μὲ τὰ χεράκια του τὸ προσωπο της, νά τὴν κοιτάζῃ ἀθῶο κατάματα, ἡ μητρικὴ ἀγάπη πλημμύρισε τὰ στέρνα της ἀπεριόριστη.

— Μίλα! ἐπρόσταξ' ἐκεῖνος ἀνυπόμονος.

— Ἄχ· ἂς ζήσῃ!...

Γέλασμα τρανό, σαρκαστικό, σὰν ραγισμένης καμπάνας ἦχος, ἐτάραξε τὴν πλάση πέρα καὶ πέρα. Ὁ Χάρος στὴν ἀπροσδόκητη ἀπάντηση, δὲν ηὗρε ἄλλη νὰ βγάλῃ κραυγὴ ἀπὸ τὰ πικρὰ στέρνα του. Τὸ θέλημα τῆς Δήμενας ἐπίστευε ἀληθινὰ τώρα, πῶς ἦταν ὄχι ἑνὸς ἀτόμου, μὰ τῆς ἴδιας Φύσης θέλημα, ἐκείνης ποῦ γεννᾷ καθημερινὰ καὶ καθημερνὰ ἐνταφιάζει τὰ τέκνα τῆς. Ἀπόκαμε κ' ἐκείνη στῆς ἐγκυμοσύνης τοὺς πόνους καὶ τῆς ἀγωνίας τὸν ἵδρωτα. Βαρέθηκε νὰ στολίζῃ ἀδιάκοπα τὴ κούνια καὶ τὸ νεκροκρέββατο, ν' ἀλλάζῃ στεφάνια καὶ νὰ κόβῃ σάββανα. Ἂς σταματήσῃ τέλος αὐτὸ τὸ χαροπάλαιμα! Ἂς ἰδῇ μιὰ φορὰ τὸ φύτρο της δένδρο φουντωτό, ἄφοβα τινάζοντας στὸν ἀέρα τὰ τρυφερὰ κλαδιά του κι' ἂς τῆς πάρῃ τὴ ζωή. Ἀπόκαμε πιὰ νὰ γίνεται νεκροθάφτης στοὺς ἴδιους της καρπούς Ἂς τὴν κοιμήσουν κ' ἐκεῖνοι μιὰ φορὰ νεκρή, ἀξύπνητη μέσα στοῦ Χάους τὴν ἀπέραντη ἀγκαλιά.

— Ἀ! ἐψιθύρισε, γελῶντας ἐκεῖνος· ἀποκαμωμένη μάλιστα· νεκρὴ ὅμως ὄχι. Δὲ θέλω νὰ πεθάνῃς. Θὰ ζήσῃς γιὰ νὰ ζήσω!

Κ' ἐγωϊστὴς ἐπήδησε πάλι στὸ Μαῦρό του καὶ ρίχθηκε μὲ περισσότερη ὁρμὴ στὸ ἄγριο κυνῆγι του Νυχτόημερα γυρίζει τώρα σὲ χωριὰ καὶ πολιτείες, σὲ μοναστήρια καὶ μαντριά, σὲ τραπέζια χαρᾶς καὶ νυφοστόλιστα κρεββάτια· κοντὰ ἀπὸ κείνους ποῦ τὸν φεύγουν καὶ μακρυὰ ἀπὸ κείνους ποῦ τὸν ζητοῦν, ἀψὺς δρόλαπας σβαρνίζοντας τὴ γῆ καὶ σπέρνοντας τὸν ὄλεθρο. Βαμμένες ἔχει τὶς σαΐτες του στῆς Λησμονιᾶς τὰ ρεῖθρα καὶ τινάζει τις ζερβόδεξα ὅπου τύχει, δίχως πόνο καὶ δίχως ἔλεος. Σπρόχνει μπροστὰ σιδερωμένα τὰ παλληκάρια· σέρνει δίπλα του ζευγαρωμένες τὶς λυγερὲς· ρίχνει στὴ σέλλατου ἁρμαθιασμένα τὰ παιδιὰ καὶ τοὺς γέρους πίσω ἀπρόθυμους ὑποτακτικούς του. Πλῆθος τρεχει κατόπιν του βουτημένο στὰ δάκρυα· πλῆθος ἄνδρες καὶ γυναῖκες, γέροι καὶ παιδιὰ, ζητῶντας

πίσω ἐκείνους ποῦ ἔχασαν. Καὶ λένε στὸν κουρσάρο χίλια γλυκόλογα: βασιλιὰ καὶ Σουλτάνο· ἀφέντη καὶ ρῆγα τους. Τάζουν τον γρόσια, πάζουνε φλωριά. Μὰ ἐκεῖνος ἀνώτερος ἀπὸ τοῦ κόσμου τὰ δολώματα, στὶς ἀνθρώπινες ἀδυναμίες ἀσυγκίνητος, γοργυρίζει πάντα, φριχτὸ περιγέλασμα τινάζοντας πίσω του, μαγνάδι σκοτεινὸ κι' ἀδιάφανο στὸ μάτι τοῦ θνητοῦ. Καὶ μόνον δίβουλος ἀκόμη μένει, ἂν εἶνε τῆς Δήμενας ἢ τῆς Φύσης ἐκεῖνο τὸ παράπονο ποῦ κυλιέται βροντηχτὸ, ἀλλεπάλληλο, καταχυτὸ σὰν ἀστραποβολο στ' ἀφτιά του

— Ἄχ π' ἀνάθεμα τὸ Χάρο! · . . τὸ Χάρο! . . ,

Ἀπὸ τὴς παληὲς ἀγάπες τοῦ

Ἀνδρέα Καρκαβίτσα.

ΤΟ ΜΑΡΑΜΜΕΝΟΝ ΚΡΙΝΟΝ

ΗΑΝΝΑ ἐσηκώθη αἰφνιδίως καὶ χωρὶς νὰ εἰπῇ λέξιν διηυθύνθη πρὸς τὸ σπίτι τοῦ γιατροῦ. Ὁ Στέφας δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ' οὔτε κἂν ἐδοκίμασε νὰ τὴν κρατήσῃ. Ἔπρεπε νὰ φύγῃ ἔπρεπε νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν ζωήν του, εἴτε μὴ χίλιοι κίνδυνοι θὰ ἐπαρουσιάζοντο καὶ θὰ κατέστρεφαν ὅλα τὰ σχέδια τῆς ἀποκαταστάσεώς του.

Τὴν ἔβλεπε νὰ φεύγῃ μὲ ἀνακούφισιν. Ἂν ἔμενε περισσότερον ἠσθάνετο ὅτι δὲν θὰ ἠμποροῦσε νὰ κρατηθῇ, ὅτι θὰ ἐξεχνοῦσε τὰς πρὸς τὴν Ἀμάλιαν ὑποσχέσεις του, ὅτι θὰ ἐτάραττεν ἴσως γιὰ πάντα τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν γαλήνην τῆς ψυχῆς τοῦ πτωχοῦ αὐτοῦ κοριτσιοῦ. Διότι, γιὰ νὰ ἡσυχάσῃ τὴν συνείδησίν του εἶχε πείσῃ σχεδὸν τὸν ἑαυτόν του, ὅτι ἡ Ἄννα δὲν εἶχε συνείδησιν τῆς παραφορᾶς του τῆς βραδειᾶς ἐκείνης. Δὲν ἐνθυμεῖται, δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐνθυμεῖται, ἔλεγε μόνος του, μεγαλοφώνως σχεδόν, κάτω ἀπὸ τὸ ἀνθισμένο δένδρον, εἰς τὴν ρίζαν τοῦ ὁποίου ἔμενε ξαπλωμένος. Ἡ θέσις ἐκείνη ἦτο μοναδικὴ διὰ σκέψεις τὴν ὥραν αὐτήν, ποῦ ἡ ἐξοχὴ ἦτο ἔρημος καὶ ψυχὴ ζῶσα δὲν ἐφαίνετο πουθενά. Καὶ ὁ Στέφας εἶχεν ἀνάγκην νὰ σκεφθῇ, νὰ ἀναλύσῃ τὸν ἑαυτόν του, νὰ ψυχολογήσῃ τὰ αἰσθήματά του. Δέκα φορὲς ὡς τώρα εἶχεν ἀρχίσει τὴν ἀνάλυσιν αὐτὴν καὶ δέκα φορὲς εἶχεν ἀναβάλη δι' ἄλλην στιγμὴν νὰ ἀποφασίσῃ, ἂν ὅ,τι εἶχε κάμει καὶ ὅ,τι ἠσθάνετο καὶ ὅπως ἠσθάνετο, ἦτο ὀρθὸν καὶ καλὰ καμωμένο.

Καὶ τὴν φορὰν αὐτὴν δὲν ἠμπόρεσε οὔτε νὰ σκεφθῇ, οὔτε νὰ ψυχολογηθῇ καλλίτερα. Αὐτὸς βέβαια ἐκ προμελέτης δὲν εἶχε κάμει τίποτε. Αὐτὸ ἦτο βέβαιον. Τὰ πράγματα εἶχαν ἔλθει μόνα των, ὅπως ἦλθαν. Αὐτὸς ἕνα πράγμα εἴζερε. Ὅτι ἤθελε νὰ σώσῃ τὴν Ἄνναν, ὅτι αὐτὸ τὸ ἐθεωροῦσε ὡς ἕνα ἀπὸ τοὺς εὐγενεστέρους σκοποὺς τῆς ζωῆς του καὶ ὅτι οὔτε γιὰ μιὰ στιγμὴ δὲν τοῦ εἶχε περάσει ἀπὸ τὸν νοῦν νὰ ἐπιβουλευθῇ τὴν ἀθωότητα τῆς νέας κόρης.

Καὶ ὅσον ἐπροσπαθοῦσε νὰ ἐξαγνίζεται ἀπέναντι τῆς ἰδίας του συνειδήσεως, τόσον ἠσθάνετο μέσα του νὰ ξυπνοῦν οἱ πλέον ἀκράτητοι πόθοι, σὰν ἕνας πυρετὸς νὰ ἔκαιε τὸ σῶμα του καὶ νὰ τὸν ἔσπρωχνε νὰ σηκωθῇ, νὰ τρέξῃ ἴσω ἀπὸ τὴν Ἄννα, καὶ νὰ τῆς εἰπῇ τί ἠσθάνετο γι' αὐτὴν καὶ ἀπὸ ποίαν τρέλλαν ἐκυριεύετο. Ἐννοοῦσεν ὡς ἐπιστήμων ὅτι τὸ πάθος του καὶ ἡ τρέλλα του αὐτὴ ἂν μετεδίδετο καὶ εἰς τὴν Ἄννα θὰ ἐθέρμαινε καὶ θὰ ἐχρωμάτιζε τὴν ψυχρὰν καὶ ἄχαριν ζωήν της καὶ θὰ τὴν ἔκανεν ἄνθρωπον σωστόν, φυσικόν, μὲ κάποιαν δύναμιν καὶ μὲ κάποιαν θέλησιν· Θὰ τὴν ἐμάνθανε νὰ ἀγαπᾷ. Ἀλλ' ἦτο λοιπὸν κακὸ τοῦτο; Καὶ δὲν ἦτο ἀκριβῶς ὅτι ἐχρειάζετο, ὅ,τι τῆς εἶχε λείψει, ὅ,τι τὴν ἔκανε νὰ πάσχῃ, καὶ ὅτι τὴν ἄφηνε μόνην καὶ ἔρημον εἰς τὴν ζωήν, εἰς ἡλικίαν τόσον δύσκολον.

Ἀλλὰ ἡ Ἀμάλια; Καὶ ἡ ἰδική της ἀγάπη; Καὶ ἡ ὑπόσχεσίς του; ὁ λόγος του ἐποῦ εἶχε δώσει καὶ χθὲς καὶ προχθὲς καὶ πρὸ ὀλίγων στιγμῶν ἀκόμη; Ὁ λόγος του ποῦ ἐβιάσθη, ποῦ ἔσπευσε νὰ δώσῃ ἀπὸ φόβον, μήπως ἡ συμπάθειά του πρὸς τὴν Ἄνναν τὸν περιέπλεκε εἰς κανένα αἴσθημα σοβαρόν;

Δύο ἄνθρωποι ἀντίθετοι καὶ ἐχθροὶ ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον ἐπάλαιαν μέσα του. Ὁ νέος ὁ καλός, ὁ αἰσθηματικός, ποῦ ἀγαπᾷ μὲ τὴν καρδιά του τὴν καλὴ καὶ τὴν ἀνεκμετάλευτη καὶ ποῦ συγχρόνως σύρεται ἀπὸ μίαν δύναμιν ἀκράτητον, ἀπὸ μίαν ἰσχυρὰν ἕλξιν πρὸς μίαν γυναῖκα. Καὶ ὁ νέος τῶν προλήψεων ποῦ φοβῆται τὴν ἀγάπην αὐτήν, διότι δὲν ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ κόσμου, εἰς τὰς παραδόσεις του τὰς οἰκογενειακὰς καὶ εἰς τὰς ἰδέας τῶν ἰδικῶν του. Ὁ δευτερος αὐτὸς τὸν εἶχεν ἀναγκάσει νὰ δεσμεύσῃ τὸν πρῶτον, ὁ ὁποῖος ὅμως προχθὲς ἀκόμη δὲν εἶχεν ἀκριβῆ συνείδησιν τοῦ τί συνέβαινεν εἰς τὴν ψυχήν του.

Τώρα ἠσθάνετο πλέον τί ἠσθάνετο. Τώρα

εἴξευρεν ὅτι ἀγαπᾷ τὴν Ἄνναν καὶ ὅτι αἱ ὑποσχέσεις του πρὸς τὴν Ἀμάλιαν ἐκρέμοντο εἰς μίαν κλωστὴν ἀράχνης. Τώρα ἐννοοῦσε πόσον δύσκολη ἦτον ἡ θέσις του καὶ πόσον ἀπερίσκεπτα εἶχε φερθῇ. Καὶ ὅμως ὅταν εὑρίσκετο μαζὴ μὲ τὴν Ἀμάλιαν, τοῦ ἐφαίνετο πῶς τὴν ἀγαποῦσε καὶ αὐτήν. Ἐκείνη ἀνεπτυγμένη, πνευματώδης, ζωηρὰ καὶ ἔξυπνη ὅπως ἦτο, τὸν ἔθελγε, τὸν ἔτερπε, τὸν εὐχαριστοῦσε. Ἡ ἀφελὴς εἰλικρίνειά της, ἡ ἀνεξαρτησία τοῦ χαρακτῆρος της, ἡ τιμιότης της, ἡ αἰωνία φαιδρότης της τὸν ἔκανε νὰ βλέπῃ τὴν ζωὴν ἀπὸ τὸ καλό της μέρος.

Ἐδῶ εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τῆς ψυχολογικῆς του ἀναλύσεως αἱ σκέψεις του περιεπλέκοντο. Ἐπειδὴ δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἐξηγήσῃ τί τοῦ συνέβαινεν ἤρχισε νὰ φιλοσοφῇ, νὰ ζητῇ ἐπιχειρήματα πότε ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς καὶ πότε ὑπὲρ τοῦ ἄλλου αἰσθήματός του. Ἔξαφνα ἡ Μίνα ἐφάνη ἀπὸ μακρὰν νὰ τρέχῃ πρὸς τὴν διεύθυνσίν του καὶ νὰ τὸν φωνάξῃ. Ἐνόμισεν ὅτι θὰ τὸν ἐζητοῦσαν γιὰ τὸ τραπέζι, διότι ἦτο ἀκριβῶς μεσημέρι. Ἐσηκώθη καὶ διηυθύνετο πρὸς τὸ σπῖτι, ὅταν αὖ φνης εἶδε τὴν Μίναν νὰ στραφῇ πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρέχῃ πρὸς τὸ μέρος τοῦ σταθμοῦ.

Αὐτὸς ἐπῆγε κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ σπίτι. Εἰς τὴν τραπεζαρίαν δὲν ἤυρε κανένα, παρὰ μόνον τὸν ὑπηρέτην τοῦ γιατροῦ, ὁ ὁποῖος ἐφαίνετο νὰ περιμένῃ. Σᾶς θέλει ὁ κύριος εἰς τὸ δωμάτιόν του, εἶπεν ὁ ὑπηρέτης.

Ἠσθάνθη ἔξαφνα κάποιαν ἀνησυχίαν. Τί εἶχε συμβῇ; Ἐρώτησε τὸν ὑπηρέτην διὰ τὰς κυρίας. Ποῦ ἦτο ἡ μητέρα του καὶ ἡ κ. Ἀμάλια;

Δὲν εἶχε τελειώσει τὴν ἐρώτησίν του ὅταν ἡ Ἀμάλια ἐφάνη μὲ ἀμάτια κόκκινα. Προφανῶς εἶχε κλαύσει καὶ χωρὶς ἄλλο κάτι σοβαρὸν συνέβαινε. Θὰ εἶχαν μάθει τί εἶχε συμβῇ τὸ ἄλλο βράδυ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς Ἄννας.

Ἔφυγε, εἶπεν ἡ Ἀμάλια. Ἔφυγε . . .

Ποῖος ἔφυγε; ἠρώτησεν ὁ Στέφας μὲ κάποιαν ἀνακούφισιν. Δὲν ἐπρόκειτο πλέον περὶ αὐτοῦ. Ἀνέπνεεν.

Ἡ Ἄννα. Τὸ δυστυχισμένο αὐτὸ παιδί. Ἐστάθη ἀδύνατον νὰ πεισθῇ νὰ μείνῃ. Τὴν ἐπαρεκάλεσα τόσο . . . .

Αὐτὸ εἶναι μόνον; εἶπεν ὁ Στέφας, σχεδὸν εὐχαριστημένος διὰ τὴν εἴδησιν ποῦ ἐμάνθανε; Ἔφυγε; Ἀλλὰ δὲν θὰ πάῃ εἰς τὴν Ἀμερικήν, ὑποθέτω, γιὰ νὰ ἀπελπιζώμεθα τόσον. Καὶ διὰ μιᾶς ὡς νὰ ἐντρέπετο γιὰ τὴν σκληρότητά του, ὡς μέσα του νὰ ἐπαναστατοῦσεν ὁ ἄνθρωπος ποῦ ἀγαπᾷ, ἐσιώπησεν.

Μοῦ ἐφαίνετο τόσο δυστυχής, ὅταν ἦλθε νὰ μὲ ἀποχαιρετίσῃ, ἐποῦ παρ' ὀλίγον νὰ πάω μαζύ της. Ἐπροσπάθησα τόσον νὰ τὴν πείσω νὰ ἀλλάξῃ ἀπόφασιν. Ἀλλ' ἦτο ἀμετάπειστος.

Μὰ καὶ ἐμεῖς δὲν θὰ μείνωμεν, πιστεύω, ἐδῶ γιὰ πάντα, εἶπεν ὁ Στέφας . . .

Ναί, ἀλλ' οὔτε εἰς τὰς Ἀθήνας θὰ ἔλθῃ πειὰ μαζή μας. Ἡ μητέρα σου φοβεῖται μήπως ἡ νευρασθενική της κατάστασις ἐπηρεάσῃ καὶ τὴν Μίνα. Ὥστε . . .

Ὥστε θὰ φροντίσωμεν νὰ μὴν τῆς λείψῃ τίποτε καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν θεραπείαν ποῦ πρέπει γιὰ νὰ γίνῃ καλά, εἶπεν ὁ Στέφας σοβαρός. Ἴσως γι' αὐτὸ θὰ θέλῃ νὰ μοῦ μιλήσῃ ὁ καθηγητής, εἶπεν, ὁ ὁποῖος μὲ ἐζήτησε.

— Ὁ γιατρὸς ἐθύμωσε καὶ ἐλυπήθη πολύ, γιατὶ ἔφυγεν ἡ Ἄννα. Εἶναι πολύ, πολὺ στενοχωρημένος.

Ὁ Στέφας ἀφῆκε τὴν Ἀμάλιαν καὶ διηυθύνθη πρὸς τὸ δωμάτιον τοῦ γιατροῦ, τὸν ὁποῖον ἤυρε νὰ περιπατῇ ἐπάνω κάτω σὰν λεοντάρι εἰς τὸ κλουβί του. Δὲν ἐτόλμησε νὰ τοῦ μιλήσῃ, τόσον τὸν ἤυρε ταραγμένον καὶ ἀνήσυχον.

Ὁ ἰατρὸς ἐστάθη ἀποτόμως ἐμπροστά του. Ὡρίστε! Νὰ θέλῃς νὰ κάμῃς καλό, νὰ σώσῃς ἕναν ἄνθρωπο καὶ νὰ τὸν βλέπῃς, νὰ σοῦ φεύγῃ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὰ χέρια σου, ποῦ θὰ τοῦδιδαν τὴν ζωή, γιὰ νὰ τρέξῃ κατ' εὐθεῖαν, ποῦ; εἰς τὴν καταστροφή του. Μάλιστα. Ἡ μικρούλα αὐτὴ φοβεῖται μὴν τύχῃ καὶ χάσῃ τὸ χαρτί. Μὴν τύχῃ καὶ δὲν γίνῃ δασκάλα. Μὴν τύχῃ καὶ ξεγλυστρήσῃ ἀπὸ τὰ νύχια τοῦ βουλευτοῦ, καὶ τοῦ δημάρχου καὶ τῶν δημοτικῶν συμβούλων καὶ τῶν ἐπιθεωρητῶν καὶ τῶν ὑπαλλήλων μικρῶν καὶ μεγάλων ποῦ περιμένουν σὰν τόσα πεινασμένα κοράκια νὰ τὴν κατασπαράξουν, νὰ τὴν κουρελιάσουν, νὰ τὴν ταπεινώσουν καὶ νὰ τὴν ἐξευτελίσουν. Ἀκοῦς ἐκεῖ! Δὲν ἠμποροῦσε, λέει, νὰ μείνῃ ἐδῶ μαζή μας, γιατὶ ὁ κόσμος... Ἐκατάλαβες; Ἐφοβήθηκεν ἐμένα καὶ σένα τοὺς τιμίους ἀνθρώπους, ποῦ θέλαμε νὰ τὴν σώσωμε, καὶ θὰ πάῃ νὰ μαλλιοτραβιέται πάλι μὲ ἐξετάσεις καὶ δασκάλους καὶ μὲ χίλιες δυὸ ἀηδίαις τῶν σχολειῶν. Καὶ ἂν τοὐλάχιστον ἦταν καλά. Ἂν μποροῦσε νὰ ἀνθέξῃ! ὑπομονή! Μὰ αὐτὸ τὸ δυστυχισμένο, τὸ μαραμένο λουλουδάκι, μὲ τὸν πρῶτο δυνατὸ ἄνεμο θὰ πέσῃ κάτω.

Μὲ τὰ τελευταῖα αὐτὰ λόγια ὁ γέρων γιατρὸς ἔπνιξεν ἕνα λυγμὸν εἰς ἕνα στεναγμόν του. Καὶ σὰν νὰ εἶχε κουρασθῇ, ἐρρίφθη σὲ μιὰ καρέκλα καὶ ἐπανελάμβανε! Μάλιστα, μάλιστα. Πάει κι' αὐτή. Καταδικασμένη!

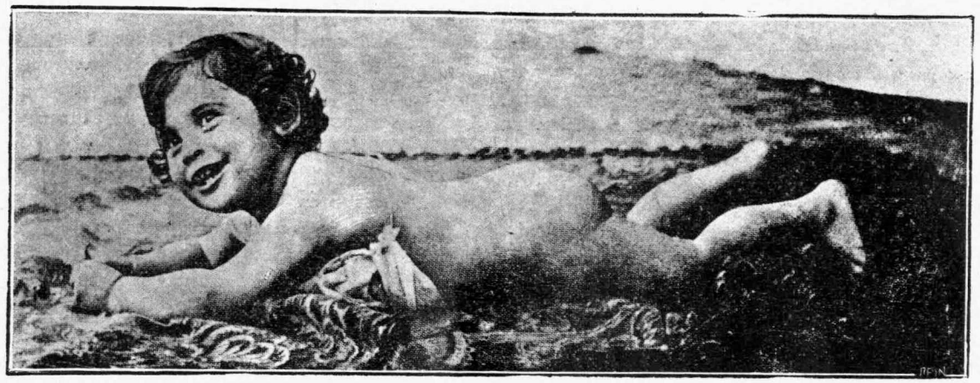

ΑΙ ΙΔΙΟΤΡΟΠΙΑΙ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ

Εἴμεθα εὐτυχεῖς, διότι δυνάμεθα νὰ δώσωμεν εἰς μετάφρασιν μίαν ὡραίαν μελέτην τῆς γνωστῆς συγγραφέως καὶ μελετητρίας τῆς παιδικῆς ψυχῆς δεσποινίδος Πάολας Λομπρόζου, θυγατρὸς τοῦ διασήμου Λομπρόζου, τοῦ μεγάλου Ἰταλοῦ σοφοῦ, ὁ ὁποῖος τόσον ἐνεβάθυνεν εἰς τὰ ἄδυτα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς καὶ τόσας ἔκαμεν ἀποκαλύψεις εἰς τὸ ἀνεκμετάλευτον ἔδαφος τῶν ψυχολογικῶν ἐπιστημῶν.

Α΄

Τὰ καπρίτζια τὰ τόσον συνειθισμένα εἰς τὰ παιδάκια, μένουν ἀκόμη μεταξὺ τῶν μυστηρίων τῆς παιδικῆς ψυχολογίας, τὴν ὁποίαν οὔτε οἱ παιδαγωγοί, οὔτε οἱ ψυχολόγοι ἔχουν ἀρκετὰ κατανοήσει.

Γιατί τὰ μικρὰ ἔχουν καπρίτσια ; Γιατί μὲ τὸ τίποτε φωνάζουν καὶ κτυποῦν τὰ πόδια των καὶ χύνουν κατακλυσμὸν ἀπὸ δάκρυα, ἐνῷ ἡμεῖς οἱ μεγάλοι καταβάλλομεν κάθε προσπάθειαν γιὰ νὰ τὰ εὐχαριστήσωμεν καὶ μὲ τὰ χάδια καὶ τὴν ἀγάπην μας νὰ κάμωμεν τὴν ζωὴν των πλέον εὐχάριστον καὶ εὐτυχισμένην;

Συνήθως πιστεύεται ὅτι τὰ μικρὰ ἔχουν καπρίτσια, χωρὶς καμμίαν αἰτίαν. Ἕνα καπρίτσιο εἶναι μία ἰδιοτροπία, μιὰ κακοκεφαλιὰ εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἀξίζειτὸν κόπονοὔτε νὰ προσέχωμεν.

Ἐν τούτοις ἂν καὶ ἡ αἰτία μᾶς διαφεύγῃ καὶ πολλάκις μᾶς φαίνεται γελοία καὶ ἀσήμαντος, ὅμως δι' ἐμὲ ἡ ὁποία ἠσχολήθην εἰδικῶς εἰς τὴν μελέτην τῆς παιδικῆς ψυχῆς καὶ παρηκολούθησα τὰς ἰδιοτροπίας πολλῶν μικρῶν, νομίζω ὅτι σύμφωνα μὲ τὴν παιδικὴν αἰσθηματικότητα καὶ ἀντίληψιν ἡ αἰτία ὑφίσταται σοβαρὰ διὰ τὰ μικρὰ καὶ ἀξία μελέτης διὰ τοὺς μεγάλους. Διὰ τὴν μητέρα μάλιστα καὶ δι' ὅλους τοὺς φροντίζοντας διὰ τὴν ἀνατροφὴν τοῦ μικροῦ εἶναι καθῆκον καὶ ὑποχρέωσις νὰ ἀπαλλάσσουν καὶ καθαρίζουν τὴν παιδικὴν ψυχὴν ἀπὸ τὰ ἐπικίνδυνα καὶ νοσηρὰ σπέρματα τῆς ἰδιοτροπίας.

Ὑπάρχουν βέβαια καπρίτζια καθαρῶς φαντασικῶν ἀφορμῶν παιδιῶν, φύσει τυραννικῶν, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ τιμωροῦνται μὲ στέρησιν παιγνιδιῶν, γλυκῶν καὶ ὀπωρικῶν ἀκόμη. Ἡ στέρησις ἑνὸς παιγνιδιοῦ εἶναι μεγάλη ἀπώλεια γιὰ ἕνα μικρὸ καὶ εἶναι μέσον θεραπευτικὸν πολὺ ἀποτελεσματικὸν καὶ διδακτικὸν γιὰ τὰ μικρά. Διότι ὅσον καὶ ἂν φαίνεται ὅτι τὰ παιδιὰ ὑπείκουν εἰς ἔνστικτα μᾶλλον παρὰ εἰς συλλογισμοὺς καὶ σκέψεις, ὅμως ἀπεδείχθη ὅτι καὶ σκέπτονται καὶ συλλογίζονται. Τὸ παιδὶ ἀπὸ τὸ ὁποῖον πέρνετε ὀπίσω ἕνα παιγνίδι, ποῦ τοῦ ἐδώκατε, διὰ νὰ τοῦ κάμετε εὐχαρίστησιν, ἐννοεῖ ἀμέσως τὸν νόμον τῆς ἀμοιβαιότητος καὶ αἰσθάνεται καὶ μὲ τὸ παιδικόν του ἔνστικτον ὅτι τοῦ ἀφαιρεῖτε τὴν εὐχαρίστησιν αὐτήν, διότι ἐφάνη ἀνάξιον τῆς ἀγάπης σας μὲ τὰ καπρίτσια του. Καὶ ἔτσι ἀναγκάζεται νὰ δαμάζῃ τὰς τυραννικὰς ὁρμάς του.

Ἀλλὰ ὑπάρχουν καὶ καπρίτζια, τὰ ὁποῖα ἔχουν ὡς ἐλατήριον μίαν ψυχικὴν κατάστασιν μισονεϊσμοῦ καὶ εἰδικῆς εὐερεθιστικότητος τῶν μικρῶν, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ διορθώνωνται μὲ γλυκύτητα καὶ καλωσύνην ἀπὸ τοὺς μεγάλους. Ὁ μισονεϊσμὸς αὐτός, δηλαδὴ κάθε πρᾶγμα τὸ ὁποῖον τείνῃ νὰ ἀλλάξῃ τὰς συνηθείας καὶ ἀσχολίας τοῦ μικροῦ, χαρακτηρίζει τὴν παιδικὴν ψυχὴν ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἀκόμη ἡλικίας. Καὶ ἀποδεικνύεται μὲ τὴν δυσκολίαν μὲ τὴν ὁποίαν διορθώνουν τὸν τρόπον τῆς ὁμιλίας των, ἀκόμη καὶ ὅταν ἠμποροῦν νὰ ὁμιλοῦν καθαρὰ καὶ νὰ ἀφήσουν τὴν συνθηματικήν των γλῶσσαν τῆς πρώτης ἡλικίας.

Κάθε μητέρα ἠμπορεῖ νὰ κάμῃ τὴν παρατήρησιν αὐτήν. Καὶ θὰ πεισθῇ ὅτι ὅταν τὸ μικρὸ ἀρχίζῃ νὰ ἐκφράζῃ μίαν ἰδέαν του καὶ νὰ κάμνῃ ἕνα σχῆμα ἢ ἕνα μορφασμὸν ὅταν ὁμιλῇ, πάντοτε εἰς ἀνάλογον περίστασιν ἐκφράζεται μὲ τὸν ἴδιον τρόπον. Ὅταν, ἔξαφνα, ἕνα παιδάκι συνειθίσῃ νὰ κτυπᾷ εἰς ἕνα δωμάτιον πρὶν νὰ εἰσέλθῃ, παρατηρεῖται ὅτι θὰ κτυπᾷ ἀκόμη καὶ ὅταν δὲν εἶναι κανεὶς μέσα εἰς τὸ δωμάτιον. Ὅταν μάθῃ νὰ φυσᾷ εἰς τὴν σοῦπα του γιὰ νὰ μὴν καῇ, θὰ φυσᾷ ἀκόμη καὶ εἰς τὰ πλέον παγωμένα πράγματα.

Εἰς τὸ ἴδιον ἔνστικτον τοῦ μισονεϊσμοῦ ὀφείλεται ἡ μανία τῶν παιδιῶν, νὰ θέλουν νὰ τοὺς ἐπαναλαμβάνετε τὸ ἴδιο παραμύθι πολλὲς φορὲς καὶ μὲ τὰς ἰδίας πάντοτε λεπτομερείας. Ἀλλοίμονον, ἂν ξεχάσετε ἕνα περισταικὸν ἢ διηγηθῆτε τὴν φορὰν αὐτὴν διαφορετικὰ ἀπὸ τὴν ἄλλην. Σᾶς διορθώνει ἀμέσως, σᾶς ἐπανοφέρει εἰς τὴν τάξιν καὶ ἀπαιτεῖ νὰ ἀρχίσετε πάλιν ἐξ ἀρχῆς.

Ἡ ἀποστροφὴ αὐτὴ τῶν μικρῶν διὰ τὰ νέα πράγματα ἔχει ἄλλως τε τὴν φυσιολογικήν της αἰτίαν. Ἕνα μικρὸ δὲν ἠμπορεῖ χωρὶς κάποιαν δυσκολίαν νὰ προσηλώσῃ τὴν ἀκοήν του, τὰς αἰσθήσεις του, τὴν ψυχήν του εἰς ὡρισμένην τάξιν πραγμάτων καὶ σκέψεων. Ὅταν τέλος ἡ δυσκολία αὐτὴ νικηθῇ καὶ τὸ παιδὶ συνειθίσῃ μὲ τὰ πράγματα αὐτά, ἐξανίσταται φυσικά, ὅταν νέα πράγματα καὶ νέαι ἰδέαι ἐπιβάλλωνται εἰς τὴν μόλις ἀναπαυθεῖσαν ἀντίληψίν του.

Ἕνα μικρὸ δέκα ὀκτὼ μηνῶν εἶχε συνειθίσει νὰ τρώγῃ τὸ γάλα του, πρὶν νὰ κοιμηθῇ τὸ βράδυ εἰς τὰς ἑπτά, μὲ τὸ νυκτικό του καὶ μέσα εἰς τὸ κρεββατάκι του. Ἕνα βράδυ χριστουγέννων ποῦ δὲν τὸ ἔβαλαν εἰς τὸ κρεββάτι του τὴν συνειθισμένην ὥραν, γιὰ νὰ ἰδῇ τὸ Δένδρον, τὸ παιδὶ δὲν ἤθελε νὰ φάῃ, ἀλλ' ἔκλαιε καὶ ἐφώναζε, ἕως ὅτου τὸ ἔβαλαν εἰς τὸ κρεββάτι του, κατὰ τὴν παληάν του συνήθειαν.

Μίαν φορὰν ὁ πατέρας μου προσεκλήθη νὰ λάβῃ μέρος εἰς ἰατρικὸν συμβούλιον δι' ἕνα παιδάκι τεσσάρων χρόνων, τὸ ὁποῖον, μόλις εἰσήρχετο εἰς ἕνα ὡρισμένον δωμάτιον τοῦ σπιτιοῦ, ἔκλαιεν, ἐφώναζε καὶ σχεδὸν κατελαμβάνετο ἀπὸ σπασμούς. Μετὰ πολλὰς ἐρεύνας καὶ ἐρωτήσεις πρὸς τὴν μητέρα, ἀνεκαλύφθη ὅτι εἰς τὸ δωμάτιον αὐτὸ εἶχαν βάλει ἕνα πανέρι διὰ τὰ ἄπλυτα· καὶ τὸ παιδὶ συνειθισμένον πρὶν εἰς τὴν ἁρμονίαν τῶν ἐπίπλων καὶ τῶν παιγνιδιῶν του ὑπέφερεν εἰς τὰς συνηθείας του ἀπὸ τὸ παρείσακτον αὐτὸ πρᾶγμα· ὁ πατέρας μου διέταξε νὰ βγάλουν τὸ πανέρι, χωρὶς νὰ εἰποῦν τίποτε εἰς τὸ μικρὸ καὶ ἡ θεραπεία τῶν δακρύων καὶ τῶν σπασμῶν ἐπῆλθεν ἄμεσος.

Τοιαῦται ἰδιοτροπίαι συναφεῖς μὲ τὴν παιδικὴν φύσιν καὶ ψυχολογίαν δὲν πρέπει νὰ ἀνησυχοῦν, ὡς δὲν ἀνησυχεῖ τὸ ἄλλαγμα τῶν δοντιῶν, διότι ἐὰν μελετῶνται καὶ θεραπεύωνται δὲν βλάπτουν τὸν χαρακτῆρα, ἐξαλείφονται δὲ μὲ τὴν ἡλικίαν. Πρέπει μόνον νὰ μὴ ἀντιτάσσεται βία καὶ αὐστηρότης εἰς τὰς ἰδιοτροπίας αὐτάς, διότι τότε ὁ παιδικὸς χαρακτὴρ καταστρέφεται, τὸ νευρικὸν σύστημα ἐξαντλεῖται καὶ καλλιεργεῖται ἐπικινδύνως διὰ τὸ μέλλον τὸ ἔδαφος τοῦ ὑστερισμοῦ, εἰς τὸν ὁποῖον τὰ παιδιὰ πληρώνουν τόσος ἁμαρτίας τῆς ἀμαθείας καὶ τῆς μωρίας τῶν γονέων καὶ παιδαγωγῶν των.

Μιλάνον ΠΑΟΛΑ ΛΟΜΠΡΟΖΟ

ΤΙ ΘΑ ΕΚΑΜΝΑΝ ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΑΝ ΕΙΧΑΝ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑΝ

Ἡ Ἐφημερὶς Lokal Anzeiger ἀπηύθυνε τὴν ἐρώτησιν, «Τί θὰ ἔκαμναν αἱ γυναῖκες ἐὰν εἶχαν εἰς χεῖρας των τὴν ἐξουσίαν.» Εἰς τὴν ἐρώτησιν αὐτὴν ἀπήντησαν πολλαί, μεταξὺ τῶν ἀπαντήσεων αὐτῶν ἀναφέρομέν τινας:

Ἡ δεσποινὶς Ellen Rey ἔγραψε: «Ἐὰν εἶχα τὴν ἐξουσίαν θὰ κατέστρεφα, σχεδὸν χωρὶς ἐξαίρεσιν τὰ σχολεῖα ὅλα καὶ οὕτω θὰ ἀπελευθέρωνα ὁλόκληρον γενεὰν ἀπὸ τὰς παραδόσεις τῆς ἀθλίας ζωῆς τῆς σήμερον.

«Θὰ ἔκαμνα νέαν γενεὰν γονέων καὶ διδασκάλων, ἡ ὁποία θ' ἀνετρέφετο μὲ τέτοιον τρόπον, ὥστε αὐτὴ ἐκ μέρους της νὰ δημιουργήσῃ νέαν ἀνθρωπότητα. Μέχρι τῆς δημιουργίας τῆς νέας αὐτῆς ἀνθρωπότητος, ὅλαι αἱ μεταρρυθμίσεις θὰ εἶνε ἄσκοποι».

Ἡ λαίδη Henry Somerset γράφει: «Αἱ πράξεις τῶν γυναικῶν ὅπου θὰ διοικοῦν, δὲν θὰ διαφέρουν πολὺ ἀπὸ τὰς τῶν καλλιτέρων ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι εἶχον τὴν ἐξουσίαν. Δὲν πιστεύω εἰς τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἑνὸς φύλου ἀπέναντι τοῦ ἄλλου. Ὁ κόσμος ἔγεινε καὶ διὰ τὰ δύο. Καὶ εἶνε βέβαιον ὅτι τὰ δύο ὅπως δήποτε διοικοῦν.

Ἡ κυρία Bena A. Lockwood, ἀμερικανίς, ὁμολογεῖ ὅτι αἱ γυναῖκες, ὡς οἱ ἄνδρες, θὰ μάχωνται διαρκῶς διὰ νὰ ἔχουν θέσεις, ἀλλὰ δὲν θὰ στείλουν θωρηκτὰ εἰς τὸν Εἰρηνικὸν Ὠκεανόν, διὰ νὰ φοβίσουν τοὺς γείτονάς των.

Μία ἀπὸ τὰς πρώτας φροντίδας των θὰ εἶναι νὰ ἐνεργήσουν τὴν κατασκευὴν δρόμων καὶ πορθμῶν, ἐνισχύουσαι τοιουτοτρόπως τὴν βιομηχανίαν καὶ ἀναγκάζουσαι τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐργάζωνται εἰς ὠφέλιμα ἔργα. Θὰ φροντίσουν ἐπίσης νὰ κάμουν τὴν ἐκκλησίαν περισσότερον λαϊκὴν ἀπὸ τὸ θέατρον διὰ νὰ συχνάζουν καὶ ἐκεῖ οἱ ἄνδρες. Τέλος θὰ ἔκαμναν ὑποχρεωτικὴν τὴν ἀποχὴν ἀπὸ τὰ ποτὰ καὶ θὰ ἤνοιγαν ὅλα τὰ σχολεῖα ἀνώτερα καὶ κατώτερα διὰ τὰς γυναῖκας.

ΞΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΜΑΡΙΑ ΜΠΑΣΧΙΡΤΣΕΦ

Ἡ ἀλληλογροφία της μὲ τὸν Guy de Maupassant

Ἡ ΜΑΡΙΑ ΜΠΑΣΧΙΡΤΣΕΦ ἦτο ἀπὸ τὰς πλέον ἐξεχούσας καὶ συμπαθεστέρας φυσιογνωμίας τῆς Ρωσσικῆς ἀριστοκρατίας. Εἰς τὴν πολὺ νέαν καὶ πολὺ σύντομον ζωήν της ἔδωκε τὸν τύπον τῆς ρωσσικῆς ἐπιμονῆς εἰς τὴν ἐργασίαν, εἰς τὴν ἀγάπην τῆς τέχνης διὰ κάθε μορφὴν καὶ ἐξωτερίκευσιν αὐτῆς, τῆς τέχνης, ἡ ὁποία ἐξυψόνει καὶ ἐξευγενίζει. Εἶναι παράδειγμα ὡραῖον διὰ τὰ πλούσια καὶ ἄεργα κορίτσια, τὰ ὁποῖα σύρουν ζωὴν ἄσκοπον καὶ ἀνωφελῆ εἰς τὰ κοσμικὰ κέντρα καὶ ἔχουν ὡς μόνην φιλοδοξίαν νὰ ἑλκύουν τὸν θαυμασμὸν τοῦ κόσμου διὰ τὰ ὡραῖα φορέματά των. «Δὲν μοῦ ἀρέσει νὰ μὲ θαυμάζουν μόνον γιὰ τὸ φόρεμά μου», ἔλεγεν, ὅταν ἦτο ἀκόμη δώδεκα ἐτῶν, ἂν καὶ ἦτο ἀρκετὰ εὔμορφη, ὥστε νὰ ἔχῃ τὴν βεβαιότητα ὅτι θὰ τὴν ἐθαύμαζαν καὶ διὰ τὴν ὡραιότητά της. «Ἡ πτωχὲς ἐργάζονται γιὰ νὰ κερδίσουν τὸ ψωμί των· ἡμεῖς πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν γιὰ νὰ κερδίσωμεν τὸ ψωμὶ τῆς ψυχῆς μας καὶ ἡ κοινὴ προσπάθεια εἰς τὴν ἐργασίαν θὰ μᾶς ἀδελφώσῃ ὅλας μαζὴ, πτωχὰς καὶ πλουσίας εἰς τὸν ἀπαραίτητον ἀγῶνα τοῦ κόσμου».

Ἡ κ. *Juliette Adam* ἔγραφε περὶ τῆς Μαρίας Μπασχίρτσεφ, ἡ ὁποία τὰ ὀλίγα ἔτη τῆς νεότητός της ἔζησεν εἰς τὸ Παρίσι, ὅπου ἐτελειοποιήθη εἰς τὴν ζωγραφικήν: «Ποίαν συγκίνησιν τέχνης ἀισθάνομαι, ὅταν μελετῶ τὴν μεγαλοφυῆ ἐργασίαν τῆς Μαρίας Μπασχίρτσεφ εἰς τὰς πλέον ποικίλας καὶ διαφόρους καλλιτεχνικὰς τῆς ψυχῆς της ἐκδηλώσεις. Ἡ γραμμή, τὸ χρῶμα, τὸ αἴσθημα, ἡ ἀπόδοσις τῆς φύσεως, ἡ ψυχὴ τῶν ὄντων καὶ τῶν πραγμάτων, ὅλα τὰ ἀποδίδει εἰς μεγάλον βαθμὸν τελειότητος τὸ ἔργον τοῦ θαυμασίου αὐτοῦ παιδιοῦ.

Ἀλλ' ἡ Μαρία Μπασχίρτσεφ δὲν ἀφῆκεν ὀπίσω της ὡραίας μόνον εἰκόνας. Ἀφῆκε καὶ φιλολογικὴν ἐργασίαν πρωτότυπον, δυνατήν, εἰς ἕνα ἡμερολόγιον καὶ μίαν ἀλληλογραφίαν της, αἱ ὁποῖαι τῆς ἔδωκαν περιφανῆ θέσιν εἰς τὸν κόσμον τῶν γραμμάτων.

Εἶναι ἡ ἄγνωστος ἐπιστολογράφος τοῦ μεγάλου Γάλλου συγγραφέως *Guy de Maupassant*, τὸν ὁποῖον ἐξέπληξεν ἡ πρωτοτυπία τοῦ ὕφους καὶ ὁ χαριτωμένος τρόπος τῆς φράσεως της.

Τὴν ἀλληλογραφίαν αὐτὴν δύο ἀνθρώπων νέων καὶ μεγαλοφυῶν, τοὺς ὁποίους τόσον τραγικὰ ἤγγιζεν ἤδη ὁ θάνατος μὲ τὰ μαῦρα πτερά του, θὰ μεταφράσωμεν ἐδῶ. Δύω ἀνθρώπων ὑπεράνω τῶν ὁποίων ἐπλανήθη τὸ μυστήριον μιᾶς ψυχικῆς συγγενείας, ἑνὸς συνδέσμου πνευματικοῦ, τὸν ὁποῖον ἐσφράγισεν ὁ θάνατος.

Ὅταν ἡ Μαρία Μπασχίρτσεφ ἔγραψε τὸ πρῶτον γράμμα της εἰς τὸν *Maupassant* δὲν τὸν ἐγνώριζε παρὰ ἀπὸ ὅ,τι εἶχε διαβάσει εἰς τὰ βιβλία του καὶ τὸν ἐχαρακτήριζεν ὡς συγγραφέα, τὸν ὁποῖον διαβάζει κανεὶς μὲ ἀπόλαυσιν. Ὁ *Maupassant* τὴν φαντάζεται ὡς χαϊδεμένο πνευματῶδες παιδί, ποῦ τοῦ κινεῖ τὴν περιέργειαν καὶ τὸν θαυμασμὸν γιὰ τὴν ἀφελῆ καὶ φυσικὴν ὡραιότητα τοῦ ὕφους της. Καὶ αὐτὸς ὁ περιφρονῶν τὰς θαυμαστρίας του γνωστὰς καὶ ἀγνώστους, αὐτὸς ποῦ δὲν ἀπαντοῦσε ποτὲ καὶ εἰς κανένα, ὄχι μόνον ἀπαντᾶ εἰς τὰ γράμματά της, ἀλλὰ καὶ ταπεινὸς τῆς ἀνοίγει σχεδὸν τὴν ψυχήν του, καὶ κάποτε γίνεται αὐθάδης καὶ χυδαῖος διὰ νὰ τὴν ἐξαναγκάσῃ νὰ τοῦ εἰπῇ, ὅτι δὲν εἶναι τυχαία καὶ πρόστυχη καὶ νὰ μαντεύσῃ τὸ μυστικὸν τῆς ψυχῆς, ποῦ τὸν γοητεύει καὶ τὸν ἀνησυχεῖ, καὶ τὸν ἐκπλήττει καὶ τοῦ ἀναποδογυρίζει τὰς σκέψεις του.

Μὲ τὴν ἀλληλογραφίαν τῆς Μαρίας Μπασχίρτσεφ καὶ τοῦ *Guy de Maupassant* γνωρίζομεν συχγρόνως δύο φιλολογικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς ἰδιοφυΐας, αἱ ὁποῖαι ἔλαβον θέσιν ὑπέροχον εἰς τὴν διεθνῆ φιλολογικὴν ἱστορίαν· ὁ *Guy de Maupassant* εἶναι ἀπὸ τοὺς δυνατοτέρους Γάλλους συγγραφεῖς καὶ ἡ Μαρία Μπασχίρτσεφ εἶναι ἡ Ρωσσὶς καλλιτέχνις, ἡ ὁποία δίδει εἰς τὴν τόσον σύντομον ζωήν της τὸν ἐντελέστερον τύπον τῆς γυναικὸς τοῦ πνεύματος, τὴν ὁποίαν ἡ Τέχνη, ἐδόξασε, χωρὶς νὰ τῆς ἀφαιρέσῃ τίποτε ἀπὸ τὴν ἀθρότητα καὶ τὴν ἀφέλειαν μιᾶς κυρίας ἀληθινῆς τοῦ κοσμου, ἡ ὁποία ζητεῖ ἀπὸ τὴν ζωὴν κάτι περισσότερον ἀπὸ τὰ καθιερωμένα ψεύματα καὶ τὰς τυπικὰς συνθήκας.

Εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν αὐτὴν βλέπομεν δύο πνεύματα μεγάλα, συναγωνιζομενα πῶς νὰ ἐκπλήξουν καὶ νὰ ὑπερβοῦν τὸ ἕνα τὸ ἄλλο· παραδόξως δέ, μεθ' ὅλην τὴν γνωστὴν τοῦ *Maupassant* εὐφυΐαν, ἡ Μαρία Μπασχίρτσεφ νικᾷ.

Ἡ Μαρία Μπασχίρτσεφ πρὸς τὸν Guy de Maupassant

Κύριε,

Σᾶς διαβάζω σχεδὸν μὲ εὐτυχίαν. Λατρεύετε τὴν ἀλήθειαν τῆς φύσεως καὶ εὑρίσκετε εἰς αὐτὴν τόσον μεγάλην ποίησιν, ἐνῷ συγχρόνως μᾶς συγκινεῖτε μὲ λεπτομερείας αἰσθημάτων τόσον ἀνθρωπίνων, ὥστε νὰ ἀναγνωρίζωμεν εἰς αὐτὰ τόν ἑαυτόν μας καὶ νὰ σᾶς ἀγαπῶμεν μὲ ἀγάπην ἐγωϊστικήν.

Εἶναι φράσις καμωμένη ἐπίτηδες; Φανῆτε ἐπιεικής, τὸ βάθος εἶνε εἰλικρινές. Καταλαμβάνετε ὅτι θὰ ἤθελα νὰ σᾶς εἰπῶ θαυμάσια καὶ καταπληκτικὰ λόγια, ἀλλ' εἶναι δύσκολον, ἔτσι ἀμέσως. Μοῦ κακοφαίνεται, διότι εἶσθε ἄνθρωπος διάσημος, ὥστε νὰ ὀνειροπολῇ κανεὶς ρομαντικώτατα νὰ γείνῃ ὁ ἔμπιστος τῆς ὡραίας σας ψυχῆς, ἂν τυχὸν ἡ ψυχή σας εἶναι ὡραία. Ἂν δὲν εἶναι ὡραία καὶ ἂν δὲν ἐννοεῖτε ὅ,τι σᾶς λέγω, μοῦ κακοφαίνεται πρῶτα γιὰ σᾶς· ἔπειτα σᾶς χαρακτηρίζω ὡς κατασκευαστὴν φιλολογίας καὶ τελειώνει.

Ἰδοὺ ἕνα ἔτος ποῦ ὅλο σκέπτομαι νὰ σᾶς γράψω, ἀλλά... πολλαὶς φοραὶς ἐπίστευσα ὅτι σᾶς ἔκρινα μὲ ὑπερβολήν, χωρὶς νὰ ἀξίζετε τόν κόπον. Ὅταν ἔξαφνα πρὸ δύο ἡμερῶν ἀνέγνωσα εἰς τὸν *Gaulois*, ὅτι κάποιος σᾶς ἐτίμησε μὲ μίαν ὡραίαν ἀφιέρωσιν καὶ ὅτι ζητῆτε τὴν διεύθυνσίν του διὰ νὰ τοῦ ἀπαντήσετε. Ἐξηλοτύπησα ἀμέσως, τὰ φιλολογικά σας χαρίσματα μὲ ἔθελξαν καὶ πάλιν καὶ ἰδοὺ ἐγώ.

Τώρα ἀκούσατέ με: Θὰ μείνω πάντοτε καὶ ὁριστικῶς ἄγνωστος καὶ δὲν θέλω νὰ σᾶς ἰδῶ οὔτε ἀπὸ μακρειά; ἡ κεφαλή σας, μπορεῖ νὰ μὴ μοῦ ἄρεσε: ποιὸς ξέρει; Ἀρκεῖ ὅτι εἶσθε νέος, ὅτι εἶσθε ἀνύπανδρος δύο σημεῖα σημαντικὰ ἀκόμη καὶ εἰς τὰ γαλανύτερα ὄνειρα

Σᾶς εἰδοποιῶ ἐξ ἄλλου ὅτι εἶμαι θελκτική· ἡ γλυκειὰ αὐτὴ σκέψις θὰ σᾶς ἐνθαρρύνῃ νὰ μοῦ ἀπαντήσετε. Μοῦ φαίνεται ὅτι ἂν ἤμουν ἄνδρας δὲν θὰ ἤθελα γνωριμίαν ἔστω καὶ ἐπιστολικήν, μὲ μιὰν γρηὰ κακοντυμένη Ἀγγλίδα .., μ' ὅτι κι' ἂν σκέπτεται ἡ μὶς *Hasting*.

R. G. D.

Ταχυδρομικὸν γραφεῖον τῆς Madeleine

Κάνναι

Κυρία μου.

Τὸ γράμμα μου βέβαια δὲν θὰ εἶναι ὅπως τὸ περιμένετε. Θὰ σᾶς εὐχαριστήσω πρῶτα διὰ τὰς καλάς σας πρὸς τὸ ἄτομόν μου διαθέσεις καὶ διὰ τὰ κοπλιμέντα σας· καὶ ἔπειτα θὰ μιλήσωμεν σὰν φρόνιμοι ἄνθρωποι.

Μοῦ ζητεῖτε νὰ γίνετε ἡ ἔμπιστος μου. Ὑπὸ ποῖον τίτλον; Δὲν σᾶς γνωρίζω διόλου. Γιατὶ λοιπὸν θὰ εἰπῶ εἰς μίαν ἄγνωστον, τῆς ὁποίας τὸ πνεῦμα, αἱ κλίσεις, καὶ τὰ αἰσθήματα μπορεῖ νὰ μὴ συμφωνοῦν μὲ τὴν πνευματικὴν ἰδιοσυγκρασίαν μου, ὅ,τι ἠμπορῶ νὰ εἰπῶ εἰς τὴν ζωντανὴν οἰκειότητα τῆς καθημερινῆς ζωῆς εἰς γυναῖκας ποῦ εἶναι φίλαι μου; Δὲν θὰ ἦτο τοῦτο πρᾶξις ἀνοήτου καὶ ἀστάτου φίλου; Καὶ τὶ τὸ μυστήριον ἠμπορεῖ νὰ προσθέσῃ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν σχέσεων ἐπιστολικῶν;

Ὅλη ἡ γλυκύτης τῶν σχέσεων μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, — ἐννοῶ τῶν ἁγνῶν σχέσεων — δὲν εἶναι ἡ εὐχαρίστησις νὰ βλέπωνται, νὰ συνομιλοῦν καὶ νὰ ἐπανευρίσκῃ τις μὲ τὴν σκέψιν, ὅταν γράφῃ πρὸς τὴν φίλην, τὰ χαρακτιριστικὰ τοῦ προσώπου της;

Πῶς μάλιστα νὰ ἀνοίξῃ κανεὶς τὴν καρδιά του εἰς ἄνθρωπον, τοῦ ὁποίου δὲν γνωρίζει τὴν μορφήν, τὸ χρῶμα τῶν μαλλιῶν, τὸ μειδίαμα καὶ τὸ βλέμμα;

Καὶ τί ἐνδιαφέρον θὰ ἔχω νὰ σᾶς διηγηθῶ «ἔκαμα τοῦτο καὶ ἐκεῖνο» ἀφοῦ θὰ γνωρίζω ὅτι αἱ πράξεις μου θὰ σᾶς ἐνδιαφέρουν πολὺ ὀλίγον, ἀφοῦ δὲν μὲ γνωρίζετε;

Μοῦ ὁμιλεῖτε γιὰ ἕνα γράμμα, ποῦ ἔλαβα τελευταίως. Ἦτο ἁπλούστατα ἀπὸ ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος μοῦ ζητοῦσε συμβουλήν. Αὐτὸ εἶναι ὅλον.

Ἐπανέρχομαι εἰς τὰ γράμματα τῶν ἀγνώστων. Ἔχω λάβει τὰ δύω αὐτὰ χρόνια ἀπὸ πενῆντα ὡς ἑξῆντα. Πῶς νὰ ἐκλέξω μεταξὺ τόσον γυναικῶν τὴν ἔμπιστον τῆς ψυχῆς μου, ὡς λέτε;

Ὅταν αἱ κυρίαι ποῦ μοῦ γράφουν θέλουν νὰ γνωρισθῶμεν ὡς εἰς τὸν κόσμον τῶν κοινῶν ἀνθρώπων, ἠμποροῦμεν φυσικὰ νὰ σχετισθῶμεν τόσον, ὥστε νὰ φθάσωμεν καὶ εἰς ἐμπιστευτικὰ ζητήματα. Ἀλλ' ἐὰν ὄχι, διατὶ νὰ παραμελήσω τὰς χαριτωμένας φίλας ποῦ γνωρίζω διὰ μίαν ἄγνωστον, ποῦ μπορεῖ νὰ εἶναι θελκτική, ἀλλ' ἴσως δυσάρεστος εἰς τὰ ἰδικα μου μάτια καὶ εἰς τὴν ἀντιληψίν μου. Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι ἀλήθεια πολὺ περιποιητικά! Ἀλλ' ἐὰν ἔπεφτα εἰς τὰ πόδια σας δὲν θὰ ἤμουν ἄστατος εἰς τοὺς ἄλλους ἠθικούς μου δεσμούς.

Συγχωρήσατέ μου, Κυρία μου, τὰς σκέψεις αὐτὰς ἀνθρώπου περισσότερον πρακτικοῦ παρὰ ποιητικοῦ καὶ πιστεύσατέ με ὅλον εὐγνώμονα καὶ ἀφωσιωμένον.

GUY DE MAUPASSANT

Υ. Γ. Μὲ συγχωρεῖτε γιὰ τὰ σβυσίματα τοῦ γράμματός μου· δὲν μπορῶ νὰ γράψω, χωρὶς νὰ σβύνω πολὺ συχνὰ καὶ δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἀντιγράφω.

(Ἀκολουθεῖ)

ΒΙΒΛΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ

Τὸ πρῶτον τεῦχος τοῦ Ἰανουαρίου τῆς **Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν** ἐβράδυνεν ὀλίγον νὰ ἐκδοθῇ ἕνεκα τῆς μετατροπῆς της εἰς δεκαπενθήμερον περιοδικόν· Ἐντὸς τοῦ μηνὸς θὰ ἐκδοθῇ καὶ τὸ β' τεῦχος εἰς τρόπον ὥστε αἱ κ.κ. συνδρομήτριαι θὰ ἔχουν τὰ δύω τεύχη τοῦ Ἰανουαρίου.

Ἡ κ. Ὑψιγένεια Συγγροῦ ἐξέδωκεν εἰς ὡραίαν καὶ πολυτελῆ ἔκδοσιν τὸν α' τόμον τῶν ἀπομνημονευμάτων τοῦ μεγάλου συζύγου της. Περὶ τοῦ βιβλίου τούτου θὰ γράψωμεν προσεχῶς ἐν ἐκτάσει. Διότι εἶναι ἀπόκτημα πολύτιμον καὶ διδακτικὸν διὰ κάθε Ἕλληνα, ὁ βίος αὐτὸς τοῦ πλουσιωτέρου ἴσως τῶν σύγχρονων Ἑλλήνων, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησεν ἀπὸ τίποτε καὶ μόνον μὲ τὴν εὐφυΐαν καὶ ἐργασίαν του τόσον πλοῦτον, τὸν ὁποῖον καὶ ὅταν ἔζη ἐχρησιμοποίει πρὸς ἐξυπηρέτησιν τοῦ καλοῦ καὶ μετὰ θάνατον ἀφῆκε πρὸς τοὺς δυστυχεῖς καὶ ἀποκλήρους τῆς ζωῆς. Τὸ ἔργον ἐξεδόθη ὑπὲρ τοῦ Συλλόγου πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων.

Ὁ κ. Ψυχάρης ἐξέδωκε τὸν Δ' τόμον τῶν Ρόδων καὶ Μήλων του. Εἶναι οἱ τόμοι αὐτοὶ ἕνα εἶδος λογοδοσίας τῆς ἐργασίας, τῶν ἀγώνων, καὶ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ κ. Ψυχάρη διὰ τὴν δημοτικὴν γλῶσσαν. Εἶναι συγχρόνως μέρος τῆς ἀλληλογραφίας μὲ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς ἰδέας, ποῦ μὲ τόσον φανατισμὸν ὑπηρετεῖ ὁ κ. Ψυχάρης, καὶ οἱ ὁποῖοι κάθε χρόνο εἶναι καὶ περισσότεροι καὶ ἐκλεκτότεροι.

Εἰς τὰ Ρόδα καὶ Μῆλα του δημοσιεύει ἀκόμη ὁ κ. Ψυχάρης κάθε ἀπάντησίν του πρὸς τοὺς ἀντιθέτους, καὶ εἰς τὸν ἐφετεινόν του τόμον μεταξὺ ἄλλων δημοσιεύει καὶ ἕνα γράμμα του πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ ἀπάντησιν τοῦ Πατριάρχου πρὸς αὐτόν. Ἀναδημοσιεύει ἐπίσης γαλλικὰ διαφόρους ἀπαντήσεις του διὰ τὸ γλωσσικὸν ζήτημα εἰς τὰς ἐφημερίδας Levant Herald, Times, Manchester, Guardian, Stamboul, ἐκ τῶν ὁποίων θὰ δημοσιεύσωμεν ἀργότερα τὰς πλέον ἐνδιαφερούσας.

Ἡ Χειραφετημένη τοῦ κ. Χρ. Παπαζαφειροπούλου μᾶς ἔρχεται ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο. Ἕνα δραματάκι φιλελεύθερο, προοδευτικὸ πολύ, τόσο πολύ, ὥστε μέσα του νὰ πνέη ἕνας ἀνεμοστρόβιλος νέων ἰδεῶν ποῦ κρημνίζουν σπίτια καὶ ξερριζόνουν θεμέλια κάθε παληοῦ κοινωνικοῦ οἰκοδομήματος. Ὁ γάμος καὶ ἡ οἰκογένεια εἶναι γιὰ τὸν κ. Παπαζαφειρόπουλο παληοὶ θεοί, εἰς τοὺς ὁποίους δὲν πιστεύει, καὶ τοὺς ὁποίους θρυμματίζει, χωρὶς ὅμως εἰς τὴν θέσιν των νὰ ἠμπορῇ νὰ βάλῃ τίποτε τὸ ὁποῖον νὰ στέκεται στερεώτερα καὶ καλλίτερα.

Μιὰ γυναῖκα ποῦ περιφρονεῖ τὰς προλήψεις φεύγει κι' ἐδῶ, ὅπως ἡ Νόρα τοῦ Ἴψεν, χωρὶς διόλου νὰ σκεφθῇ τὸ παιδί της. Τὸ ἐγώ, ὁ ἀτομισμός, ποῦ ἦτον ὡς τώρα ἀποκλειστικὸν τοῦ ἀνδρὸς ἐλάττωμα, γίνεται τώρα καὶ γυναικεῖον. Ἰδοὺ τὸ σημεῖον εἰς τὸ ὁποῖον σκοντάπτουν οἱ φιλελεύθεροι ἄνδρες συγγραφεῖς. Θέλουν νὰ ἐλευθερώσουν τὴν γυναῖκα, εἰς τὸ ἐγὼ τῆς ὁποίας θυσιάζουν τὴν μητρότητα.

Εὐτυχῶς ὅτι αἱ χειραφετημέναι γυναῖκες μένουν πάντοτε μητέρες καὶ εἰξεύρουν νὰ θυσιάζουν τὸ ἐγώ των καὶ νὰ ἀντλοῦν εὐτυχίαν εἰς τὴν εὐτυχίαν τῶν παιδιῶν των, τῶν ὁποίων τὴν τύχην αὐταὶ δημιουργοῦν.

Τὸ κοινωνικόν μας ζήτημα τοῦ κ. Γ. Σκληροῦ εἶναι μία μελέτη σοβαρὰ, εἰς τὴν ὁποίαν ἐξετάζεται ὁ κοινωνικὸς ὀργανισμός μας μὲ ὅλας τὰς ἀδυναμίας του καὶ ἀνατέμνεται καὶ καθορίζεται ἐπιστημονικῶς ὅλο τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ ἡ ἄγνοια μιᾶς συστηματικῆς καὶ συμφώνου μὲ τὰς ἀνάγκας μας κοινωνικῆς διοργανώσεως

Αἱ σκοπευτικαὶ ἀσκήσεις τοῦ Ἔθνους ἀπὸ τὸν κ. Γ. Δροσίνην, σκοποῦν τὴν συστηματικὴν ὀργάνωσιν τῆς Σκοπευτικῆς Ἀσκήσεως ἀνὰ τὸν Ἑλληνισμόν. Τὸ ἔργον χαρακτηρίζει ἡ γνωστὴ ἐπιμέλεια τοῦ κ. Γ Δροσίνη εἰς πᾶν ὅ,τι ἀναλαμβάνει νὰ μελετήσῃ καὶ νὰ περιγράψῃ καὶ νὰ διοργανώσῃ. Εἰς στιγμὴν ὅπου αἱ σκοπευτικαὶ ἀσκήσεις ἀναγράφωνται εἰς τὰ σχολικὰ προγράμματα τὸ βιβλίον τοῦ κ. Γ. Δροσίνη εἶναι πολύτιμον.

Ὁ Πειραϊκὸς Σύνδεσμος, τὸ καλὸν αὐτὸ καὶ προοδευτικώτατον σωματεῖον τοῦ Πειραιῶς, ἐξέδωκε τελευταίως εἰς κομψὸν καὶ καλοτυπωμένον τεῦχος τὰ τῆς εὐεργετικωτάτης δράσεώς του, κατὰ τὴν ἐπὶ δέκα τρία ἔτη τακτικὴν λειτουργίαν του.

Ὀλίγα σωματεῖα τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ τὰ πλέον ἀκόμη μεγαλώνυμα καὶ πλουσίως προικοδοτούμενα ἔχουν νὰ ἐπιδείξουν ἐργασίαν τόσον πρακτικὴν ὡς τοὺς ποικίλους κλάδους τῆς δράσεως τοῦ Πειραϊκοῦ Συνδέσμου.

Καὶ τὰ τρία τμήματά του, τὸ φιλολογικόν, τὸ γυμναστικὸν καὶ τὸ καλλιτεχνικὸν ἐπιδεικνύουν ἐργασίαν σοβαρὰν καὶ εὐεργετικὴν ὄχι μόνον διὰ τὰς λαϊκὰς ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς ἀνωτέρας τάξεις. Πέντε νυκτεριναὶ σχολαὶ ἀπόρων παίδων, μία κεντρικὴ νυκτερινὴ σχολὴ μηχανικῶν, ἕνα γυμναστήριον, ἕνα ὠδεῖον διὰ κορίτσια καὶ δι' ἀγόρια, ἰδοὺ ἐργασία ὡραία ὄχι ἑνὸς, ἀλλὰ πέντε σωματείων τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν εἰς τὸν Πειραιᾶ, χωρὶς θόρυβον καὶ ρεκλάμαν, ἀλλὰ μὲ σύνεσιν καὶ δραστηριότητα καὶ πατριωτισμὸν ἀντάξιον καὶ τῶν ἱδρυτῶν καὶ συμβούλων τοῦ Πειραϊκοῦ Συνδέσμου καὶ τῆς κοινωνίας τοῦ Πειραιῶς τῆς τόσον ἐκλεκτῆς καὶ νοικοκυρεμένης.

ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ

Δύο βιβλία, γραμμένα ἀπὸ δύο νέους ἄνδρας ἐξεδόθησαν τελευταίως. Δύο βιβλία ἀπὸ ἐκεῖνα ποῦ σημειώνουν τὴν ἐμφάνισίν των μὲ ἕνα φῶς δυνατό, τὸ ὁποῖον ἀνάπτει ἐξάφνα σὰν πυροτέχνημα, θαμπόνει ὅσους τὸ ἀντικρύσουν, καὶ ἀφίνει ὀπίσω του μιὰ γραμμὴ, ἡ ὁποία μένει πάντα φωτεινὴ, γιὰ νὰ δείχνη ἕνα δρόμο ὡραῖο

καὶ μεγάλο εἰς ὅσους ἔχουν τὴν ἱκανότητα νὰ βλέπουν.

Τὸ περίεργον εἶναι ὅτι τὰ δύο αὐτὰ βιβλία ἐγράφησαν ἀπὸ δύο παλαιοὺς φίλους, οἱ ὁποῖοι εἶχαν ὀνειρευθῇ μιὰ ἡμέρα νὰ ἀναστήσουν εἰς τὴν Ἑλλάδα τοὺς ὡραίους θεοὺς τοῦ παρελθόντος.

Ἔξαφνα οἱ δύο νέοι ἐχωρίσθησαν καὶ ὁ καθένας χωριστὰ καὶ μὲ ἰδικό του πρόγραμμα ἐργάζονται ἀκούραστοι γιὰ ἕνα ἰδιαίτερο ἰδανικό.

Ὁ πρῶτος ἀπὸ τοὺς δύο νέους αὐτοὺς εἶναι ὁ κ. Κ. Χρηστομάνος, ὁ ἱδρυτὴς τῆς Νέας Σκηνῆς καὶ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τῆς Αὐτοκρατείρας Ἐλισσάβετ.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ ποῦ εἶχε δημοσιευθῇ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας, ὁ κ. Χρηστομάνος, ὁ Ἕλλην συγγραφεὺς του, τὸ μετέφρασε τελευταίως καὶ Ἑλληνικά, χάριν τῆς φιλολογίας μας, ἡ ὁποία ἐπλουτίσθη μὲ ἕνα ἀριστούργημα τέχνης καὶ χάριν ἐκείνων ποῦ δὲν τὸ εἶχαν διαβάσει εἰς τὰς ξένας ἐκδόσεις.

Τοῦ ἔργου προηγεῖται ὁ πρόλογος τοῦ μεγάλου Maurice Barrès, ὁ ὁποῖος θὰ ἐγράφη διὰ τὴν γαλλικὴν ἔκδοσιν καὶ μετεφράσθη Ἑλληνικὰ ἀπὸ τὸν κ. Παῦλον Νιρβάνα. Ἰδοὺ ὁ χαρακτηρισμὸς ποῦ δίδει ὁ Γάλλος σοφὸς διὰ τὸν κ. Κ. Χρηστομάνον. «Τὰ προτερήματα καὶ τὰς ἀδυναμίες ἐκείνου, ποῦ θὰ γίνῃ τώρα ὁδηγός μας, θὰ τ' ἀναγνωρίσητε, διαβάζοντας τὴν πρώτη σελίδα τοῦ βιβλίου του, γοητευτικὴν ἀπὸ νεότητα καὶ δίψα γιὰ κάθε τι πολύτιμο, αἰσθητικὸ καὶ σπάνιο, μιὰ σελίδα ποῦ μέσα της ἀναγνωρίζομεν ἕνα μακρινὸν ἀδελφό, ποτισμένον ἀπὸ ἀνατολισμὸ τοῦ δικοῦ μας Ἰουλιανοῦ Σωρέλ.. Μὰ τί μιλῶ γιὰ τὸν Ἰουλιανὸ Σωρέλ. Νομίζω πῶς διακρίνω τώρα τὴ νέα Ἐσθήρ, ὅταν λιγοθυμᾶ μπροστὰ στὸν Ἀσσουῆρο νομίζω πῶς ἀκούω τὸ στίχο τοῦ Ρακίνα νὰ ἐμψυχώνῃ τὸ παιδί αὐτό··

Ὅταν ἕνας Μπαρὲς συγκρίνει τὸν κ. Κ. Χρηστομάνον μὲ ἕνα Ρακίναν, τί μένει νὰ εἰποῦμεν ἡμεῖς καὶ πῶς νὰ κρίνωμεν τὸ βιβλίον τῆς Αὐτοκρατείρας Ἐλισσάβετ. Ἀλλὰ καὶ μὲ ποίους μεγάλους ζωγράφους δὲν τὸν συγκρίνει : μὲ τὸν Βελάσκες, μὲ τὸν Δελακρουά, μὲ τὸν Μανέ...».

Ἐγὼ ἕνα πρᾶγμα ἔχω νὰ προσθέσω εἰς τὰς κολακευτικὰς αὐτὰς κρίσεις καὶ παρομοιώσεις. Ὅτι ὁ κ. Χρηστομάνος εἶναι ἀσύγκριτος, διότι εἶναι *Αὐτός*. Μία φιλολογικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ προσωπικότης μεγάλη, δυνατή πρωτότυπος, ἕνα μυαλὸ ὑπέροχο, ἕνας τῆς τέχνης ἱεροφάντης ἀπὸ τὴν πάστα ποῦ εἶχαν πλασθῇ οἱ Φειδίαι καὶ οἱ Ἰκτῖνοι τῶν παλαιῶν μας δοξασμένων χρόνων. Διὰ τὰ νεώτερα Ἑλληνικὰ γράμματα, καὶ τὴν ἐποχὴν τὴν μεταβατικὴν ὅπου περνοῦμεν, ὁ κ. Χρηστομάνος εἶναι μία δόξα μεγάλη, καὶ θὰ ἀρκοῦσεν ἴσως αὐτὸς καὶ μόνος διὰ νὰ στολίσῃ μὲ τὸ ὄνομά του τὴν περίοδον αὐτὴν τῆς φιλολογικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς ζωῆς τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς ἕνα ἀπὸ τὰ τεύχη μας αὐτὰ θὰ εἰπαῦμεν ἀναλυτικώτερα τί ὁ κ. Χρηστομάνος ἔκαμε διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀναγέννησίν μας καὶ τί εἰμποροῦσε νὰ κάμῃ, ἂν εὑρίσκετο εἰς τόπον πειὸ πολιτισμένο καὶ εἰς κοινωνίαν πειὸ Ἑλληνικώτερα μορφωμένην ἀπὸ τὴν ἰδικήν μας.

Τὸ ἄλλο βιβλίο, Ἔκκλησις πρὸς τὸ Παελλήνιον τὸ ἔγραψεν ὁ κ. Περικλῆς Γιαννόπουλος καὶ εἶναι ἕνας ὕμνος καὶ μία λατρεία εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν φύσιν, εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κάλλος, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν εὐγένειαν, εἰς τὴν Ἑλληνικὴν ἐκπολιτιστικὴν ἰδιοφυΐαν καὶ δύναμιν.

Ὡς ἐμπνευσμένος, ὡς οἰστρηλατημένος, ὡς μεθυσμένος ἀπὸ ἕνα μεθύσι λατρείας τῆς Ἑλληνικῆς ὡραιότητος καὶ τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς ὁ συγγραφεύς, ἕνα μόνον βλέπει ἄνθρωπον, ἄξιον τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἕνα τύπον, ἕνα ἔθνος, μίαν φυλήν : τὴν Ἑλληνικήν, μίαν χώραν τὴν Ἑλλάδα. Ἐὰν ἠθέλαμεν θὰ ἤμεθα ὑπεράνθρωποι, μᾶς λέγει, μᾶς φωνάζει, μᾶς κηρύττει. Καὶ τὸ λέγει μὲ τόσην πεποίθησιν, μὲ τόσην δύναμιν, μὲ τόσον ἐνθουσιασμόν, ὥστε μᾶς κάμνει νὰ τὸ πιστεύσωμέν, μᾶς παρασύρει, μᾶς ὑψώνει, μᾶς μεγαλόνει καὶ ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ μας ἀκόμη. Ἂν δὲν ἦτο νέος καὶ ὡραῖος καὶ σοφός, θὰ ἔλεγα ὅτι ὡς ἄλλος Τυρταῖος ζητεῖ νὰ μᾶς ἠλεκτρίσῃ, νὰ μᾶς ἐμπνεύσῃ τὴν ἰδίαν του αὐτοπεποιθησιν, νὰ μᾶς κάμῃ μεγάλους καὶ νικητὰς εἰς τὴν ζωὴν καὶ εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ εἰς τὴν δόξαν, ἀπ' ἐκεῖ ποῦ ὡς τώρα εἴμεθα μικροὶ καὶ ταπεινοὶ καὶ νικημένοι.

Τὸ βιβλίον αὐτὸ δὲν ἠμπορεῖ παρὰ νὰ ἐπενεργήσῃ καὶ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ. Οἱ ἀπαισιόδοξοι καὶ ξενολάτραι· ἅμα τὸ διαβάσουν θὰ ἀναγκασθοῦν νὰ σκεφθοῦν, ὅτι ἴσως εἶναι ἀπατημένοι εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἰδέας των, Οἱ ἀδιαφοροῦντες καὶ οἱ ἐγωϊσταὶ θὰ ἐννοήσουν ὅτι πέραν ἀπὸ τὸ μικρὸ ἐγώ των καὶ ἀπὸ τὴν ψυχράν ἀδιαφορίαν των ὑπάρχει κάτι μεγάλο καὶ εὐγενικὸ καὶ ὡραῖο, ποῦ λέγεται ἰδανικὸν τῆς πατρίδος, καὶ ποῦ ἐμπνέει καὶ ἠλεκτρίζει καὶ συγκινεῖ καὶ γεννᾷ παλμοὺς τόσον ἱεροὺς. Οἱ ἐνθουσιώδεις καὶ οἱ πατριῶται θὰ τὸ κάμουν ἐγκόλπιον των πολύτιμον καὶ εὐαγγέλιον τῆς νέας αὐτῆς καὶ ὡραίας θρησκείας τῆς Ἑλληνικῆς ἀναγεννήσεως, τῆς ὁποίας ἀπόστολος ἀκούραστος καὶ ἡρωϊκὸς εἶναι ὁ κ. Περικλῆς Γιαννόπουλος.

Κ. Π.

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ΖΩΗ

Ο ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ ἐγκεντρίασε τὸ 1908 μὲ πολιτικὰ καὶ κοινωνικὰ συμβάντα ἀρκετὰ σημαντικὰ δι' ὅλον τὸν κόσμον Ἕνας βασιλεὺς ἀγαθὸς καὶ εἰρηνικός, ὁ δὸν Κάρλος τῆς Πορτογαλίας μὲ τὸν πρωτότοκον υἱὸν καὶ διάδοχόν του δολοφονεῖται ἐν τῷ μέσῳ τῆς οἰκογενείας του, καθ' ἣν ὥραν μεταβαίνει ἀπὸ τῆς ἐξοχῆς του εἰς τὸ παλάτι. Καὶ τὸ μικρὸν βασίλειον τῶν εὐθύμων Πορτογάλλων βυθίζεται εἰς αἷμα καὶ εἰς πένθος καὶ εἰς ἀναρχίαν ἐπικίνδυνον.

Δύο μεγάλοι πολιτικοὶ ἄνδρες, ὁ Πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀρχηγὸς τῶν φιλελευθέρων σὲρ Κάρολος Κάμπελ Μπάνερμαν καὶ ὁ γνωστὸς Γερμανὸς σοσιαλιστὴς Μπέμπελ εὑρίσκονται καὶ οἱ δύο εἰς τὰς τελευταίας των στιγμὰς· ἀσθενοῦντες βαρύτατα.

Καὶ ἡ Ἑλλὰς εἶχε τὴν πένθιμον σελίδα της εἰς ἐπιφανεῖς προσωπικότητας τῶν γραμμάτων. Ὁ γνωστὸς ἀρχαιολόγος καὶ τῶν Ἐλευσινιακῶν μνημείων μελετητὴς Δημήτριος Φίλιος ἀπέθανεν ἑβδομηκοντούτης περίπου, Ἀπέθανεν ἐπίσης ὁ γνωστὸς Ζακύνθιος ποιητὴς Τσακασιάνος, τὸν ὁποῖον ὁ συνάδελφος κ. Γ. Τσοκόπουλος χαρακτηρίζει ὡς ἑξῆς :

«Ἦτον ὁ εὔθυμος τραγουδιστὴς τοῦ ἔρωτος, ὁ ἄκακος σαρκαστὴς τῶν μικρῶν γελοίων, ὁ φαιδρὸς καυτηριαστὴς τῶν μικρῶν πληγῶν. Τὸ ποίημά του ἔχει κάτι τι ἀπὸ τὴν ἑπτανησιακὴν καντάδαν, ἡ ὁποία καὶ ὅταν εἶναι τρυφερὰ, εἰρωνεύεται, καὶ ὅταν εἰρωνεύεται εἶναι τρυφερὰ.

Προσωποποιηθεὶς εἰς τὸν «Σπουργίτην» ἐκράτησε τοῦ σπουργίτη τὴν ἐλαφρότητα καὶ τὴν κομψότητα. Τὸ τραγοῦδι του πετᾷ ἀθόρυβον καὶ ἐλαφρὸν εἰς τὰ κεραμίδια, ἀπὸ στέγης εἰς στέγην.

Ἦλθε μία ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποίαν τετράστιχά του ἔτρεχαν εἰς τοὺς δρόμους τῶν Ἀθηνῶν, καὶ οἱ παλαιότεροι κάτοικοι τῆς συνοικίας τῆς Νεαπόλεως θὰ ἐνθυ-

μοῦνται τὸν Ἀποστόλου, ὁ ὁποῖος, πρὶν ἀκόμη νὰ γίνῃ δόξα, ἐτραγουδοῦσεν ἐκεῖ παρὰ τὰ Ἐξάρχεια, τέσσαρας στίχους τοῦ Τσακασιάνου, οἱ ὁποῖοι ἤρχιζαν ὡς ἡ λεπτοτέρα τρυφερότης καὶ ἐτελείωναν εἰς ἕνα σαρκασμὸν ξετινακτικὸν τῆς ὡραίας ποῦ ὑποτίθεται ὅτι ἤκουε μέσα ἀπὸ τὸ παράθυρον.

Οἱ στίχοι του ἔχουν κἄποτε πίκραν δακρύου. Ὁ εὔθυμος τραγουδιστὴς ἠμποροῦσε καλλίτερα ἀπὸ τὸν τραγικώτερον ποιητὴν νὰ σᾶς κάμῃ νὰ κλαύσετε. Εἰς τὸν κόντε Σπουργίτην ὑπάρχει κἄποια σταγὼν ἀνθρωπίνης δυστυχίας. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ὁ Τσακασιάνος εἶναι εὔθυμος καὶ ἐλαφρὸς καὶ χαριτωμένος. Ἡ ἱστορία τῶν νεοελληνικῶν γραμμάτων, ὅταν ἀρχίσῃ νὰ γίνῃ ἱστορία καὶ παύσῃ νὰ εἶναι συστηματικὸς λίβελλος καὶ δέλτος περιφρονήσεως, θὰ σημειώσῃ τὸν Τσακασιάνον μαζῆ μὲ τὰς σπανίας καὶ ὡραιοτάτας γαλανὰς διακοπὰς τῆς κλάψας καὶ τοῦ θρήνου. Ὁ ποιητὴς ἐγέλασεν, εἰρωνεύθη, εἴλκυσε καὶ ἀπέθανε.

ΓΥΝΑΙΚΕΙΑ ΚΙΝΗΣΙΣ

Τὸ μηνιαῖον πρόγευμα τοῦ ἐθνικοῦ Συμβουλίου τῶν Γυναικῶν τῆς Γαλλίας ἔγινε τὴν πρώτην Ἰανουαρίου μὲ μεγάλην ἐπιτυχίαν, ἂν καὶ τὴν ἡμέραν αὐτὴν αἱ ἐπισκέψεις τῆς πρώτης τοῦ ἔτους ἀπασχολοῦν ὅλον τὸν κόσμον καὶ ὅμως περισσότερα ἀπὸ εἴκοσι μέλη παρευρέθησαν εἰς τὴν ὡραίαν καὶ ἐγκάρδιον αὐτὴν συνάθροισιν.

Κατὰ πρότασιν τοῦ ἐκτελεστοῦ τῆς διαθήκης τῆς κυρίας Clemence Royer, ἐσχηματίσθη ἐπιτροπὴ ἡ ὁποία θὰ φροντίσῃ νὰ ἀνεγερθῇ μνημεῖον διὰ δημοσίων εἰσπράξεων, εἰς τὴν ἔνδοξον φιλόσοφον.

Ἡ ἐπιτροπὴ προσκαλεῖ νὰ λάβουν μέρος ὅλους τοὺς φίλους τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς προόδου. Βεβαία ὅτι ὅλοι θὰ θελήσουν νὰ συνεισφέρουν διὰ νὰ τιμήσουν τὴν μνήμην ἐκείνης, ἡ ὁποία τόσον θαυμασίως ἀφιέρωσε τὴν ὕπαρξίν της εἰς ἀναζήτησιν τῆς Ἀληθείας καὶ τῆς πνευματικῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης εἶνε :

Ὁ κ. Κλεμανσώ, ὑπουργὸς τῶν Ἐσωτερικῶν, πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου, ὁ κ. Βιβιάνη ὑπουργὸς τῆς ἐργασίας, ὁ κ. Ἀριστείδης Μωριάνδ, ὑπουργὸς τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, ὁ κ. Dujardin Beaumetz, ὑπογραμματεὺς τῶν Καλῶν Τεχνῶν, ὁ κ. Αἰμίλιος Λαβασέρ, μέλος τῆς Ἀκαδημίας, ὁ κ. Ἀνατὸλ Φράνς, Ἀκαδημαϊκὸς ἡ κ. Ἰουλιέττα Ἀδὰμ φιλολόγος καὶ ἄλλοι σημαίνοντες εἰς τὰ γράμματα καὶ τὰς ἐπιστήμας.

Τὸ βραβεῖον τῶν χιλίων φράγκων τὸ ἀπονεμηθὲν διὰ πρώτην φορὰν ἀπὸ τὸν Σύλλογον τῆς φιλολογικῆς Κριτικῆ, ἐμοιράσθη μεταξὺ τοῦ Ἰουλίου Βερτὼ καὶ τῆς Rachild, ὡς σημεῖον ἐκτιμήσεως, διὰ τὴν συνεχῆ προσπάθειαν, τὴν φιλολογικὴν εὐθύτητα καὶ τὴν ἰδιοφυΐαν μετὰ τῆς ὁποίας κρίνει τὸ σημερινὸν μυθιστόρημα.

Εἰς τὸ πταισματοδικεῖον, μιὰ γυναῖκα, ἡ Delaruelle κατηγορουμένη ὅτι ἐπλήγωσε ἐπίτηδες τινά, εἶχεν ὑπέρασπιστήν της εὐφραδέστατον τὴν νέαν δικηγόρον δεσποινίδα Ἑλένην Μιροπόλσκη, ἡ ὁποία διὰ τῆς θαυμασίας ἀγορεύσεώς της κατώρθωσε νὰ μετριασθοῦν τὰ ἔτη τῆς φυλακίσεως τῆς πελάτιδος της.

Μεταξὺ τῶν τελευταίως παρασημοφορηθέντων μὲ τὸν σταυρὸν τῆς Λεγεῶνος τῆς Τιμῆς ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως, εἶναι καὶ ἡ γνωστὴ μυθιστοριογράφος Marielle Tinayre.

Ἡ κυρία Leuis Storn ἡ γνωστὴ εἰς τὴν φιλολογίαν ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Μαρία Στὰρ, ἔγραψε τὸ βιβλιάριον μιᾶς ὄπερας, εἰς τρεῖς πράξεις, ἡ ὁποία θὰ παρασταθῇ προσεχῶς.

Αἱ κυρίαι Mary Baker καὶ G. Eddy, κάμνουν γνωστὸν ὅτι θὰ κάμουν ἕνα «Ἵδρυμα τῆς Χριστιανικῆς ἐπιστήμης, πρὸς ὄφελος τῶν πτωχῶν, καὶ διὰ τὸ γενικὸν καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος.»

Ἡ κυρία Eddy θὰ δώσῃ διὰ τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἕνα ἑκατομμύριον δολλάρια, δηλ. πέντε ἑκατομμύρια φρόγκα.

Ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Πετρουπόλεως ἐξέλεξε τὴν ἐφευρέτιδα τοῦ Ραδίου κ. Curie ἀντεπιστέλλον αὐτῆς μέλος

Ἡ δις Ἄννα Λάμπρεχτ ἔλαβε τὸ πρῶτον βραβεῖον εἰς διαγωνισμὸν μουσικῶν συνθέσεων τοῦ Ὠδείου τῆς Τεργέστης.

Ἡ Εἰκονογραφημένη Ἐπιθεώρησις τῶν ζώων ἀναφέρει τὴν καλωσύνην καὶ γλυκύτατα τῶν ἀμαξηλατῶν γυναικῶν πρὸς τὰ ἄλογα. Δὲν τὰ κτυποῦν ποτέ. ἐπειδὴ δὲ εὑρίσκουν ἀνεπαρκῆ τὴν τροφὴν ποῦ ὁρίζουν οἱ ἰδιοκτῆται τῆς ἑταιρίας τῶν ἁμαξῶν διὰ ζῶα, αὐταὶ ἀγοράζουν περισσότερον σανὸ μὲ ἰδικά των χρήματα

Ἡ Ἀμερικανὶς κ. Thayer ὥρισε ἕνα μεγάλο χρηματικὸν ποσὸν διὰ διεθνεῖς ὑποτροφίας κοριτσιῶν ἀνὰ τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀμερικήν Θὰ ἀποστέλλωνται δηλαδὴ μὲ ἔξοδά της αἱ διακρινόμεναι εἰς τὰς σπουδὰς των Ἀμερικανίδες εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῆς Ὀξφόρδης, τοῦ Cambridg καὶ τοῦ Λονδίνου καὶ ἐξ ἄλλου Ἀγγλίδες εἰς τὰ Πανεπιστήμια τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ τοῦ Καναδᾶ.

Εἰς τὴν Νορμανδικὴν Ἑλβετίαν αἱ ἑλβετίδες διδασκάλισσαι ἐξέθεσαν εἰς τὸ τελευταῖον παιδαγωγικὸν Συνέδριον τὰ τῆς μεθόδου, τὴν ὁποίαν νομίζουν συμφέρουσαν διὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν νέων γενεῶν Τὸ διδακτικὸν παρελθὸν καταδικάζεται. Τοσχολεῖον σήμερον ὀφείλει νὰ ἐμπνέῃ εἰς τὴν κόρην τὴν ἰδέαν, ὅτι εἶναι ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ ἐξαρτᾷ τὸ μέλλον του, ὄχι ἀπὸ τοὺς ἄλλους, ἀλλ' ἀπὸ τὸν ἑαυτόν της. Διὰ τοῦ τρόπου αὐτοῦ τὸ καθαρῶς σχολεῖον τῶν γραμμάτων, γίνεται σχολεῖον κοινωνικὸν καὶ μορφωτικὸν διὰ τὰς πρακτικὰς ἀνάγκας τῆς ζωῆς.

Καὶ εἶναι παράδοξον γράφει ὁ μελετητὴς τοῦ ζητήματος κ. Ἐδουάρδος Petit πῶς εἰς μίαν συνέλευσι. παιδαγωγῶν καὶ τῶν δύω φύλων, αἱ γυναῖκες γίνονται εἰσηγήτριαι ὡρισμένων πρακτικῶν νεωτερισμῶν καὶ αἱ γυναῖκες εἰς ὅλα τὰ ζητήματα ἔχουν ἀπολύτους σχεδὸν πλειονοψηφίας. Εἶναι τοῦτο σημεῖον τῶν καιρῶν . .

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΝΟΙΚΟΚΥΡΕΙΟ ΚΑΙ ΚΟΥΖΙΝΑ

Δύο ΠΡΑΓΜΑΤΑ ἀπαραίτητα διὰ τὴν εὐτυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἴσως πολυτιμότερα ἀπὸ κάθε θησαυρόν, ἀφοῦ ἀπὸ τὰ δύο αὐτὰ ἐξαρτᾶται ἡ ὑγεία καὶ ἡ ἀκμὴ τῆς φυλῆς, ἡ καλὴ διάθεσις τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ἠρεμία τοῦ πνεύματος.

Τὸ νοικοκυρεὸ ἔχει πάντοτε καὶ εἰς κάθε ἐποχὴν ἀρχηγὸν τὴν γυναῖκα. Ἡ ἑστία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, τὸ focolare τῶν Ῥωμαίων, δεν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ τὸ νοικοκυρεὸ τῶν ἡμερῶν μας, εἰς τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπεται εἰς τὰς γυναῖκας νὰ ἄρχουν, χωρὶς ὅμως ἕως τώρα νὰ διδάσκεται συστηματικῶς εἰς αὐτὰς ἡ τέχνη καὶ οἱ νόμοι, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ κανονίζουν τὴν διοίκησιν αὐτήν.

Ἡ κουζίνα εἶναι τὸ πρῶτον καὶ κυριώτατον μέρος τοῦ νοικοκυρειοῦ. Εἰς τὴν κουζίναν δὲν μαγειρεύονται μόνον φαγητά, ἀλλὰ παρασκευάζεται ἡ ὑγεία καὶ ἡ εὐθυμία ὅλων τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας. Ἡ τροφὴ εἶναι ἡ πρώτη ἀνάγκη τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὸ πρῶτον μέσον τῆς ἐξημερώσεως, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς βελτιώσεως καὶ τελειοποιήσεως τῆς ἀνθρωπίνης φυλῆς.

Ὅλοι οἱ νομοθέται θρησκευτικοὶ ἢ πολιτικοὶ ἀνεγνώρισαν τὴν ἀνάγκην νὰ κανονίσουν τὸ ζήτημα τῆς τροφῆς καὶ αἱ διάφοροι νηστεῖαι τῆς ἐκκλησίας ὡς καὶ αἱ ἀπαγορεύσεις ὡρισμένων τροφίμων τῆς μωαμεθανικῆς θρησκείας δὲν εἶχαν ἄλλον σκοπὸν παρὰ τὴν διὰ τῆς καλῆς διαίτης ὑγιειὴν τῆς φυλῆς. Ἡ ἰατρικὴ ἐν τῇ προϊούσῃ ἐξελίξει της ὥρισεν ὡρισμένους κανόνας διαίτης, τοὺς ὁποίους δὲν εἰμπορεῖ νὰ παραβῇ κανεὶς, χωρὶς νὰ τιμωρηθῇ. Ἡ χημεία τελευταίως ἔδωκεν ὅλας τὰς ριζικὰς ἀναλύσεις καὶ ἐταξινόμησε τὰ τρόφιμα ἀναλόγως τῆς θρεπτικῆς ἀξίας των εἰς ὑγιεινὰ καὶ μή.

Κάθε νοικοκυρὰ λοιπὸν δὲν ἀρκεῖ νὰ ξέρῃ νὰ μαγειρεύῃ, νὰ σιγυρίζῃ καὶ νὰ ἐπιβλέπῃ εἰς τὴν τάξιν καὶ τὴν οἰκονομίαν τοῦ σπιτιοῦ, ἀλλὰ πρέπει νὰ γνωρίζῃ ἐπιστημονικῶς τὰς ἰδιοτήτας τῶν τροφίμων καὶ τοὺς ὑγιεινοὺς ἐν γένει ὅρους, σύμφωνα μὲ τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ διευθύνεται τὸ νοικοκυρειό της.

Διὰ τὰ νέα κορίτσια ἐλήφθη ἤδη πρόνοια καὶ ὑπάρχει εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ πρώτη καὶ μόνη Οἰκοκυρικὴ Σχολὴ, εἰς τὴν ὁποίαν καταρτίζονται εἰς τὸ τόσον δύσκολον ἔργον τῆς καλῆς νοικοκυρᾶς. Ἀλλ' αἱ Ἀθῆναι δὲν εἶναι ἡ Ἑλλὰς ὁλόκληρος καὶ αἱ μαθήτριαι τῆς Οἰκοκυρικῆς Σχολῆς δὲν εἶνε ἀκόμη δυστυχῶς τόσον πολλαί, ὅσαι ἔπρεπε νὰ εἶναι, διὰ νὰ ἀνταποκρίνεται ἡ ἐκεῖ παρεχομένη διδασκαλία εἰς μίαν τόσον σπουδαίαν κοινωνικὴν ἀνάγκην.

Διὰ τοῦτο ἡ «Ἐφημερὶς τῶν Κυριῶν» εἰς τὰς μεταρρυθμίσεις, ὅπου ἐγκαινιάζει ἀπὸ σήμερον, ὁρίζει τακτικὴν σελίδα νοικοκυρειοῦ καὶ κουζίνας, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιστημονικαὶ ἐξοχότητες τοῦ εἴδους αὐτοῦ θὰ πραγματεύωνται εἰς συνεχῆ σειρὰν μελετῶν κάθε τι, ποῦ ὀφείλει νὰ εἰξεύρῃ κάθε οἰκοδέσποινα διὰ νὰ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ νοικοκυρικὸν ἔργον της.

Ἑλληνὶς Οἰκοκυρὰ

ΑΙ ΤΡΟΦΑΙ

Αἱ τροφαὶ παίζουν διπλοῦν μέρος εἰς τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν. Αἱ ὑγραί, ὡς τὰ ποτά, ἀνανεώνουν τὰ ὑγρὰ τὰ εὑρισκόμενα εἰς τὸ σῶμα, εὐκολύνουν τὴν χώνευσιν καὶ τὴν ἀπορρόφησιν τῶν θρεπτικῶν τροφῶν, ἐνῶ αἱ στερεαὶ παρέχουν εἰς τὸ σῶμα τὰ καθ' αὐτὸ θρεπτικὰ στοιχεῖα. Κανεὶς ἰατρός, οὔτε χημικὸς ἠμπορεῖ νὰ ὁρίσῃ τὴν ποσότητα τῆς τροφῆς, τὴν ὁποίαν τὸ στομάχι τοῦ καθενὸς καὶ ἡ ἰδιοσυγκρασία του ἀπαιτεῖ. Εὐτυχῶς τὰ ὄργανά μας εἶναι οἱ καλλίτεροι ἰατροὶ καὶ σύμβουλοι εἰς ὅλα τὰ ζητήματα τῆς διαίτης. Εὐθὺς ἅμα μία τροφὴ μᾶς βλάπτει, τὸ στομάχι ἐξανίσταται καὶ μᾶς εἰδοποιεῖ. Ἐὰν δὲν προσέξωμεν εἰς τὴν εἰδοποίησιν, ἡ τιμωρία τῆς δυσπεψίας, πολλάκις δὲ καὶ ἐντερικῶν ἐνοχλήσεων μᾶς ἀναμένει.

Τὰς τροφὰς ἐν γένει διαιροῦμεν εἰς ζωϊκὰς καὶ φυτικάς. Ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη μὲν ζῶον φυτοφάγον, ἀλλ' ἔγεινε σαρκοφάγον. Καὶ διὰ τὴν σαρκοφαγίαν του αὐτὴν ἐτιμωρήθη ἀρκετά, ἀφοῦ αἱ περισσότεραι ἀπὸ τὰς μεγάλας καὶ γενικὰς ἀσθενείας, αἱ ὁποῖαι βασανίζουν τὴν ἀνθρωπότητα, ὀφείλονται εἰς τὴν σαρκοφαγίαν.

Ἐπίσης ὁ ἄνθρωπος ἐγεννήθη ἀποκλειστικῶς ὑδροπότης. Δυστυχῶς ἐπενόησε καὶ ἄλλα εἴδους ποτά, τὰ ὁποῖα ἠμπορεῖ μὲν νὰ εὐχαριστοῦν τὴν γεῦσιν του, πάντοτε ὅμως μᾶλλον βλάπτουν τὴν ὑγείαν του καὶ δημιουργοῦν σειρὰν νοσημάτων, τὰ ὁποῖα ὑποσκάπτουν τὴν ὑγείαν καὶ τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος.

Ἐὰν τὰ οἰνοπνευματώδη ποτὰ ἦσαν ἄγνωστα, φρενοκομεῖα δὲν θὰ ὑπῆρχαν, ὡς ἴσως δὲν θὰ ὑπῆρχαν κακοῦργοι μὲ ἄγρια καὶ αἱμοδιψῆ ἔνστικτα, ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἔμενε φυτοφάγος μόνον. Ἡ ἐπιστήμη τῆς ὑγιεινῆς ἡ ὁποία πολὺ ἐζήτησε καὶ ἐνεβάθυνε εἰς τὰ ζητήματα αὐτὰ ἐκηρύχθη τελευταίως καὶ κατὰ τῆς κρεοφαγίας καὶ κατὰ τῆς οἰνοποσίας. Εἰς κλίματα ψυχρὰ ἡ ἀποχὴ ἀπὸ κρέατα

καὶ οἰνοπνεύματα εἶναι δυσκολωτέρα, ἂν καὶ εἰς χιλιάδας ἀνέρχονται ἕως τώρα τὰ μέλη τῶν σωματείων τῆς ἐγκρατείας αὐτῆς. Εἰς κλίματα ὅμως θερμὰ ὡς τὸ ἰδικόν μας, ἡ κρεωφαγία καὶ ἡ οἰνοποσία ἠμποροῦν νὰ περιορισθοῦν εἰς στενώτατον ὅριον, ἐὰν ἀντικατασταθοῦν ἀπὸ φαγητὰ καὶ ποτὰ θρεπτικὰ κατασκευασμένα μὲ τέχνην, ἐπιτηδειότητα καὶ ποικιλίαν, εἰς τὰ ὁποῖα τὸ κρέας νὰ εἰσέρχεται εἰς μικρὰς πολὺ δόσεις.

Ἡ «Ἐφημερὶς τῶν Κυριῶν» θὰ δημοσιεύῃ τακτικὰ καταλόγους γευμάτων μὲ ἐπικρατέστερα φαγητὰ χωρὶς κρέας. Θὰ δίδῃ δὲ καὶ πάντοτε συντόμως τὸν ὁρισμὸν καὶ τὰς θρεπτικὰς ἰδιότητας ἑκάστης τροφῆς.

Κατὰ κανόνα ὅ,τι τρώγεται ψημένο ἢ ὠμὸ εἶναι τροφή, τελεία ἢ ἀτελής, ἀναλόγως τῶν συστατικῶν της. Τὸ ψωμί, τὰ αὐγά, τὸ γάλα καὶ μερικοὶ καρποὶ καὶ χορταρικὰ περιέχουν τοιαῦτα θρεπτικὰ στοιχεῖα, ὥστε ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον μὲ αὐτὰ νὰ ἠμπορῇ νὰ ζήσῃ ὁ ἄνθρωπος.

ΣΥΝΤΑΓΑΙ

Αὐγά. Τὰ αὐγὰ εἶναι ἡ θρεπτικωτέρα τῶν τροφῶν, καθιστοῦν δὲ τὸν ἄνθρωπον ἥμερον, κοινωνικὸν καὶ διατεθειμένον εἰς αἰσθήματα αὐταπαρνήσεως Τὰ αὐγὰ περιέχουν συστατικὰ κρέατος καὶ χόρτου καὶ δι' αὐτὸ καμμία ἄλλη τροφὴ δὲν περιέχει εἰς τόσον μικρὰν ποσότητα τόσην τονωτικὴν δύναμιν Ψημένα μαλακὰ καὶ τεχνικὰ εἶναι ἡ ὑπεροχωτέρα τροφή Ψημένα πηκτὰ καὶ ἄτεχνα χάνουν τὰς θρεπτικὰς των ἰδιότητας καὶ γίνονται βλαβερά. Τὰ βραστὰ αὐγὰ διὰ νὰ εἶναι ὑγιεινὰ πρέπει νὰ βράσουν ἀπὸ πέντε — ἕως δέκα λεπτά Ἐὰν τὰ ρίψετε σπασμένα μέσα εἰς κατσαρολάκι βαθὺ μὲ πολὺ νερὸ νὰ βράσουν γίνονται καλλίτερα Τὰ σερβίρετε σκεπασμένα μὲ σάλτσα ντομάτα, ἢ μὲ ἄσπρην σάλτσα, μὲ φέτες ψωμὶ τηγανητὲς καὶ μὲ πατάτες ἢ βραστὲς ἢ τηγανητὲς ἢ μὲ σπανάκι ἢ ἀγκινάρες καὶ ἔχετε ἕνα ὡραῖο πιάτο διὰ τὸ πρόγευμα

Σάλτσες. Θὰ δώσωμεν μίαν σειράν, δι' ὅλα τὰ φαγητά Πρώτη σάλτσα εἶναι ἡ σκούρα λεγομένη ἡ ὁποία χρησιμεύει ἀδιακρίτως δι' ὅλα τὰ φαγητὰ καὶ δι' ὅλες τῆς ἄλλες σάλτσες

Σάλτσα σκούρα. Βάζετε ἐννέα κουταλιὲς φαρίνα εὐρωπαϊκὴ καὶ τρεῖς κουταλιὲς βούτυρο εἰς ἕνα κατσαρολάκι. Τὸ κοκκινίζετε ἀνακατώνουσα, ὡς ποῦ νὰ σκουρίνῃ καλά. Ἔπειτα προσθέτετε ἐκ διαλειμμάτων ἑπτὰ κουταλιὲς δυνατὸ ζουμὶ καὶ ὀλίγο ἁλατοπίπερο καὶ ἀνακατώνετε, ἕως ὅτου νὰ γείνῃ πηκτὸς χυλός. Τὴν βάζετε εἰς ἕνα βαζάκι καὶ τὴν μεταχειρίζεσθε εἰς δόσεις μικρὰς διὰ τὸ ψητὸ τῆς κατσαρόλας, γιὰ τὸ κρέας μὲ χόρτα καὶ ὄσπρια καὶ γιὰ τῆς σάλτσες ντομάτες τῆς χωρὶς κρέας. Μπορεῖ νὰ διατηρηθῇ δεκαπέντε ἡμέρας. Εἰς μιὰ κουταλιὰ ἀπὸ τὴν σάλτσα αὐτὴν βάζετε νὰ βράσῃ ντομάτα φρέσκη ἢ σάλτσα καὶ σκεπάζετε τὰ βρασμένα αὐγά σας, ἢ τὴν σερβίρετε μὲ μακαρόνια ἢ μὲ πιλάφι μὲ βούτυρο.

Πιλάφι μὲ βούτυρο. Καβουρδίζετε τὸ ρύζι μὲ βούτυρο. Ἔπειτα εἰς μισὴ ὀκὰ ρύζι βάζετε μιὰ ὀκὰ νερὸ ἢ ζουμὶ κρέατος καὶ ἀφήνετε νὰ βράσῃ. Πρὶν νὰ πῇ ἐντελῶς τὸ ζουμί του τὸ κατεβάζετε, βάζετε μιὰ καθαρὴ πετσέτα κάτω ἀπὸ τὸ σκέπασμα καὶ τὸ ἀφήνετε δέκα λεπτὰ ἔξω ἀπὸ τὴν φωτιὰ νὰ φουσκώσῃ. Τὸ σερβίρετε μὲ φόρμαν καὶ χύνετε μέσα εἰς τὸ κενὸν ἢ ἀπάνω τὴν ντομάταν σάλτσα ὅπου ἔχετε καὶ γιὰ τὰ αὐγά. Μὴ καίετε τὸ πιλάφι μὲ βρασμένο βούτυρο. Γίνεται βαρὺ καὶ δύσπεπτο. Ἐὰν τὸ κάνετε χωρὶς κρεατόζουμα, γιὰ νὰ γείνῃ νοστιμώτερο καὶ θρεπτικώτερο, ρίξετε ὅταν τὸ καπεβάζετε μία καλὴ κουταλιὰ φρέσκο βούτυρο βωδινὸ καὶ ἀνακατώσατέ το. Γιὰ νὰ γίνῃ ἀκόμη νοστιμώτερο, ἔχετε τριμμένο ἀρκετὸ τυρὶ παρμεζάνας, τὸ βάζετε μαζὴ μὲ τὸ φρέσκο βούτυρο, προσθέτετε καὶ τὴν σάλτσα, τὸ ἀνακατώνετε, τὸ βάζετε εἰς τὴν φόρμα καὶ τὸ στέλλετε εἰς τὸν φοῦρνο, ὅπου μένει πολὺ ὀλίγο. Γίνεται καὶ μὲ οἱανδήποτε σάλτσαν ψητοῦ ἢ ροσμπίφ, ἢ καὶ μὲ ἄσπρην σάλτσαν, περὶ τῆς ὁποίας εἰς τὸ ἑπόμενον.

Σαλάτα τῆς ἐποχῆς. Βράζετε πατάτες, καρότα, φασόλια ξηρά, σέλινα, καὶ κοκινογούλια καὶ δυὸ τρία αὐγὰ πηκτά. Κόβετε ὅλα ψηλά, ἐκτὸς τὰ φασόλια. Τὰ ἂν κατώνεται εἰς μιὰ σαλατιέρα. Προσθέτετε ἁλάτι, πιπέρι, λάδι καὶ ξύδι καὶ μιὰ δύο καλὲς ἁλμυρὲς σαρδέλες, καθαρισμένες καὶ λυωμένες εἰς τὸ γουδί. Ἂν σᾶς ἀρέσῃ καὶ ὀλίγο σκορδάκι ἢ κρεμμυδάκι καὶ μαϊντανὸ ἀρκετὸ ψιλοκομμένο. Ἂν ἔχετε κρύο βραστὸ κρέας ἢ ψητό, τὸ κόβετε φέτες ψηλὲς καὶ σερβίρετε τὴν σαλάτα εἰς τὸ μέσον μιᾶς πιατέλας εἰς ἔμορφο σχῆμα καὶ γύρω γύρω τὸ κρύο κρέας ἢ τὸ πουλί σας. Μὲ τὰ τρία αὐτὰ πιάτα, τὸ πιλάφι, τὰ αὐγὰ τσεπωτὰ καὶ τὸ κρύο κρέας μὲ σαλάτα, μπορεῖτε νὰ δώσετε πρόγευμα τέλειον εἰς προσκεκλημμένους, ὅσον ἐπίσημοι καὶ ἂν εἶναι Φυσικὰ μὲ τυρὶ καὶ φρουῦτα.

Ἀγκινάρες λάδι. Ἡ ἀγκινάρα εἶναι ἀπὸ τὰ θρεπτικώτερα καὶ ὑγιεινότερα χορταρικά. Ἠμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ μὲ λάδι καὶ διὰ τὸ ἐπισημότερον γεῦμα. Καθαρίζετε τὰς ἀγκινάρες, ἀφαιρεῖτε ἐπιτηδείως ἀπὸ μέσα τὰ μαλλιὰ καὶ τὰς ρίπτετε εἰς μιὰ λεκάνη μὲ νερὸ καὶ μὲ φαρίνα ἀνακατωμένα. Ἔπειτα τὴς τοποθετεῖτε εἰς κατσαρόλα, ἢ δυνατὸν ὀρθὲς καὶ σφικτὰ κόπτετε μία σκελίδα σκόρδο εἰς λεπτὲς φετίτσες, μαϊντανὸ ἀρκετό, λάδι ὄχι πολύ, καὶ νερὸ νὰ τὰς σκεπάζῃ, ἁλάτι, πιπέρι καὶ τὸν χυμὸ ἑνὸς λεμονιοῦ. Τὰς σκεπάζετε μέσα εἰς τὴν κατσαρόλαν μὲ ἕνα πιάτο ἢ μὲ μιὰ πετσέτα, διπλωμένη πυκνὰ καὶ ἀπὸ ἐπάνω μὲ τὸ σκέπασμα καὶ τὰς βράζετε εἰς μετρίαν φωτιά· παρατηρεῖτε περὶ τὸ τέλος μὴν πιοῦν τὸ νερὸ των χωρὶς νὰ εἶναι ἕτοιμες καὶ ἐν ἀνάγκῃ προσθέτετε. Ὅταν εἶναι ἕτοιμες, βγάζετε ὀλίγην ἀπὸ τὴν σάλτσαν των τὴν βράζετε ἰδιαιτέρως μὲ μιὰ κουταλιὰ εὐρωπαϊκὴ φαρίνα, ἀνακατώνοντας καὶ ὅταν πήξῃ τὴν χύνετε εἰς τὴν ὑπόλοιπον σάλτσα. Σερβίρετε ἔμμορφα εἰς στρογγυλὴ πιατέλα μὲ τὸ σαρκῶδες μέρος ἐπάνω.

Βραστό. Κατὰ προτίμησιν βόειον μέτριον. Κομμάτια κατάλληλα: Δεύτερον στῆθος, δεύτερη σπάλα, point de culotte, δηλ. τὸ τελευταῖον κομμάτι ὀπίσω τῆς οὐρᾶς. Βράζετε εἰς πήλινον τσουκάλι. Βάζετε μαζὺ μὲ τὸ κρέας ἕνα κρομμύδι καρφωμένο μὲ γαρύφαλα, 5-6 καρότα καθαρισμένα, μία ρίζα σέλινο, 3-4 πατάτες. Γεμίζετε τὸ τσουκάλι σας νερό, βάζετε καὶ ὀλίγη ντομάτα σάλτσα. προσέχετε νὰ ξαφρίσετε ἐγκαίρως. Βράζετε εἰς σιγανὴν φωτιάν. Τὸ κρέας νὰ εἶνε δύο ἡμερῶν φροντίσατε νὰ βγάλετε τὰ χορταρικά, ὅταν εἶναι ἕτοιμα. Τὸ κρέας νὰ βράσῃ καλά. Εἰς τὸ σερβίρισμα βγάζετε τὰ κόκκολα καὶ τὸ κόπτετε εἰς ὡραῖα κομμάτια. Σερβίρετε καλὰ ζεστὸ μὲ γαρνιτοῦρα τὰ χόρτα σας καλοκομμένα καὶ ὀλίγο ζουμί. Τὸ ζουμὶ γιὰ σοῦπα τὸ ξεπαχιάζετε. Γιὰ πιλάφι ἀφίνετε τὸ πάχος.

Μεθαύριον σάλτες γιὰ τὸ βραστό. Οἱ ἀρθριτικοὶ καὶ οἱ πάσχοντες ἀπὸ νεφρὰ ἀποφεύγετε τὰς σοῦπες ἀπὸ ζουμὶ κρέατος οἱουδήποτε.

Αὐγούστα Κολομετὲ
Καθηγήτρια τῆς μαγειρικῆς.